

ปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน
วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

ปริญาพนธ์

ของ

อภัย ท้าวอนนท์

- 2 ก.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา
กุมภาพันธ์ 2535

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
ศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(ผศ.วินัย โสมดี)

..... กรรมการ

(รศ.ลัดดาวัลย์ หวังพานิช)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผศ.วินัย โสมดี)

..... กรรมการ

(รศ.ลัดดาวัลย์ หวังพานิช)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.ดร.มะลิฉัตร เอื้ออานันท์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ ๔๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	12
ความหมายของศูนย์วิชาการ	12
จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งศูนย์วิชาการ	14
บทบาท หน้าที่ของศูนย์วิชาการ	15
ความเป็นมาของศูนย์วิชาการและศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ..	17
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี	22
สื่อการเรียนการสอน	37
การผลิต การบริการ การเก็บบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน ..	39
การสอนวิชาศิลปศึกษา	56
ความหมายและความสำคัญของการสอนวิชาศิลปศึกษา	56
การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	62
อุปกรณ์การสอนและสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา	70

การสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา	74
ปัญหาและอุปสรรคในการสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา	80
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	84
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	92
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	92
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	96
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	101
การเก็บรวบรวมข้อมูล	104
การวิเคราะห์ข้อมูล	105
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	106
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	109
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	109
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	110
ตอนที่ 1 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	
ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา	110
ตอนที่ 2 ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่ม	
โรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา	118
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการ	
จากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา	
ระหว่างโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและ	
โรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	127

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการ จากศูนย์บริการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระหว่าง โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน	152
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	181
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	181
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	181
ประชากร	182
กลุ่มตัวอย่าง	182
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	182
การเก็บรวบรวมข้อมูล	183
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	183
อภิปรายผล	187
ข้อเสนอแนะ	200
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	204
บรรณานุกรม	205
ภาคผนวก	214
ประวัติของผู้วิจัย	233

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ประชากรจำแนกตามอำเภอ กลุ่มโรงเรียนและลักษณะของโรงเรียน	92
2	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของอำเภอ ลักษณะและขนาดของโรงเรียน	95
3	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งและไม่เป็นที่ตั้ง ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	104
4	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียน	105
5	ปัญหาด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อ ต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	111
6	ปัญหาด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษา	114
7	ปัญหาด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม เกี่ยวกับเทคนิค การผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	116
8	ความต้องการด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและ พัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	119
9	ความต้องการด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อ การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	122
10	ความต้องการด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม เกี่ยวกับเทคนิค การผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	124

- 11 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชา
ศิลปศึกษาด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและ
พัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา แยกตาม
ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน 128
- 12 เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของ
ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียน ที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม
โรงเรียนและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์
วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า
ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา 131
- 13 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน
วิชาศิลปศึกษาด้านการให้บริการ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อ
การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน .. 132
- 14 เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม
โรงเรียนและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์
วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการให้บริการ การจัดเก็บและบำรุง
รักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา 134
- 15 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน
วิชาศิลปศึกษาด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิค
การผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามลักษณะที่ตั้งของ
โรงเรียน 135

- 16 เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของ
ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
และครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม
โรงเรียน ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม เกี่ยวกับเทคนิค
การผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา 139
- 17 ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของ
ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า
ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
ตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน 140
- 18 เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่ม
โรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้ง
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาใน
โรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการเป็น
ศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบและ
สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา 143
- 19 ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของ
ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการ
บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตามลักษณะที่ตั้ง
ของโรงเรียน 144

20	เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	147
21	ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้ การบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน	148
22	เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้ การบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	151
23	ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามขนาดของโรงเรียน	153

24	เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	156
25	ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน วิชาศิลปศึกษาด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษา สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามขนาดของโรงเรียน	157
26	เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อ การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	159
27	เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาด ใหญ่ ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษาโดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่	160
28	ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชา ศิลปศึกษา ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิค การ ผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามขนาดของโรงเรียน	161
29	เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาด ใหญ่ ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษา	165

30	ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษาตามขนาดของโรงเรียน	166
31	เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา	169
32	เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบ สื่อการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาโดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่	170
33	ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการ บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตามขนาดของ โรงเรียน	171
34	เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการให้บริการ การจัดเก็บและ การบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตามขนาด ของโรงเรียน	174

- 35 เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่ม
โรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก
ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ
และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยการ
เปรียบเทียบเป็นรายคู่ 175
- 36 เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่ม
โรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาด้านการให้ความรู้ แนะนำ
ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน
ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
ตามขนาดของโรงเรียน 176
- 37 เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่ม
โรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก
ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม
เกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจน
เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามขนาด
ของโรงเรียน 179

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 บทบาทของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	23
2 การบริหารภายในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	27
3 กระบวนการทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	32
4 แนวทางการใช้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการ ประถมศึกษา	33

ภูมิหลัง

การประถมศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนทั่วไป มุ่งให้ประชาชนทั่วไปมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ เจตคติ และบุคลิกภาพที่ดีสำหรับการดำรงชีวิต และเป็นพลเมืองดีในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 19 - 74) ที่สำคัญยิ่งกว่านี้คือ เป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐบังคับให้เด็กและเยาวชนไทยทุกคนอย่างเสมอภาคทัดเทียมกัน การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษานั้น ส่วนมากประมาณร้อยละ 90 อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ส่วนที่เหลืออยู่ในความรับผิดชอบของภาคเอกชนและหน่วยงานอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 1) จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เท่าที่ผ่านมา เช่น โครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2528 - 2534 และการสำรวจภาวะทางการศึกษา โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และองค์การยูเนสโก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 1 - 2) พบว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ไม่ใช้สื่อประกอบการสอน ทั้ง ๆ ที่หลักสูตรใหม่ได้กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีสอนก็ตาม ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดสื่อหรือมีไม่พอ ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กกระจัดกระจายออกไปทุกหนที่ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา หากปรับปรุงเป็นรายโรงเรียน โดยจัดสรรสื่อและเครื่องมือทางการเรียนการสอนให้ครบทุกโรงเรียน ต้องใช้งบประมาณอย่างมากจึงจะเพียงพอ (สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ม.ป.ป. : 1) ดังนั้นในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2524 - 2529) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดนโยบายที่สำคัญในอันที่จะเร่งปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาให้ทัดเทียมกัน ด้วยการปฏิรูปการบริหารและการเรียนการสอน พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ครูนำไปใช้ และในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) นั้น ได้กำหนดเป็นนโยบายเร่งปรับปรุงสถานศึกษาให้มีมาตรฐานทัดเทียมกัน มุ่งปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพการณ์และความจำเป็นของท้องถิ่นอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 1) และในปีงบประมาณ 2527 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำโครงการการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา เพื่อเป็นโครงการนำร่องที่จังหวัดปัตตานี และจังหวัดศรีสะเกษ โดยการจัดตั้งศูนย์วิชาการขึ้น 2 ระดับคือ ระดับจังหวัด และระดับกลุ่มโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง การผลิต ค้นคว้า ทดลอง บริการ ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียน ตลอดจนเทคนิคในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแก่ครู เมื่อการดำเนินการบรรลุผลดีตามวัตถุประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 2 - 3) ปีงบประมาณ 2528 จึงได้จัดทำเป็นโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ครั้งที่ 7 (คณศ.7) โดยใช้งบประมาณจากเงินกู้ของกองทุน ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โป้นทะเลญี่ปุ่น OECF (The Overseas Economic Co-Operation Fund, Japan) ในวงเงิน 150 ล้านบาท ร่วมกับงบประมาณรัฐบาลไทย สมทบทุน 75 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 225 ล้านบาท จัดดำเนินการใน 11 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 3 - 5) ต่อมาโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจนสามารถขยายโครงการครบทุกจังหวัดทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2532 ยกเว้นกรุงเทพมหานคร (ประเสริฐ บุญเลิศ. 2531 : 19) ศูนย์วิชาการดังกล่าว มีภารกิจเน้นหนักในเรื่อง

1. การจัดหาสื่อการเรียนการสอน เพื่อบริการแก่ครูผู้สอน
2. การพัฒนาการผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นสื่อต้นแบบแก่โรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน
3. ให้ความรู้แก่ครูในเรื่องการใช้ การเก็บ ซ่อมแซมและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 16 - 17)

จะเห็นได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำโครงการดังกล่าวเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้ศูนย์วิชาการเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการ เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนค้นคว้า ปรับปรุง พัฒนา และบริการสื่อการเรียนการสอนให้แก่ครู เพื่อสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนของครู เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดคุณภาพทางการศึกษาทุกสาขาวิชา รวมทั้งการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาด้วย

วิชาศิลปศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 เป็นวิชาหนึ่งซึ่งบูรณาการไว้ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับความคิดและการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ส่งเสริมสุขภาพและให้มีคุณลักษณะที่ดีงาม เพื่อการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 92) ศิลปศึกษา จะสร้างเสริมให้นักเรียนให้มีความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ มีความชื่นชมในผลงานศิลปกรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ และมีความสำนึกในความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบศิลปะที่นำมาประยุกต์ใช้สำหรับสังคมปัจจุบัน โดยไม่คาดหวังที่จะให้นักเรียนเป็นศิลปินแต่อย่างใด (อารี สุทธิพันธุ์. 2530 : 16) ศิลปะเด็กในปัจจุบัน จึงมีสภาพเสมือนกับการผสมพลังหลาย ๆ ด้านในตัวเด็ก เพื่อเป็นตัวผลักดันให้การเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ประสบผลสมบูรณ์หรือเป็นตัวผลักดันพัฒนาการทางด้าน กาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง (วิมล ตั้งเจริญ. 2525 : 85)

ดังนั้นศิลปศึกษาจึงเป็นวิชาที่สำคัญ จำเป็นต้องจัดไว้ในหลักสูตร เพราะเป็นวิชาที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ หลายประการ และการเรียนรู้เหล่านั้นจะช่วยพัฒนาให้นักเรียนให้เติบโตขึ้น เป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และเจริญก้าวหน้า

(นิรมล ตีรณสาร. 2525 : 34) อันตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ต้องการเน้นให้เด็ก
รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และมีคุณธรรม นั้นเอง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสภาพการเรียนการสอนศิลปะในปัจจุบันจะมีการพัฒนามากขึ้น
แล้ว แต่ก็ยังมีปัญหาต่าง ๆ อยู่ โรงเรียนต่าง ๆ ส่วนมากมักจะไม่สามารถดำเนินการ
สอนให้ประสบความสำเร็จดังความมุ่งหมายที่วางไว้ สาเหตุจากการขาดแคลนอุปกรณ์
ต่าง ๆ ไปจนถึงเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย รวมทั้งปัญหาขาดแคลนครูศิลปะที่เข้าใจ
จิตใจเด็ก ครูใช้วิธีสอนแบบเก่า ๆ และทัศนคติดั้งเดิมที่พยายามเน้นความสำเร็จของผลงาน
เด็กที่มีลักษณะที่สวย ๆ งาม ๆ เหมือนจริง โดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก
แต่ละวัย (เลิศ อำนันทะ. 2523 : 7) เพราะครูส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานทางศิลปะโดยตรง
(ประเสริฐ ศิลรัตน. 2529 : 1) ครูผู้สอนขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ขาดสื่อ
การเรียนการสอนทางศิลปะ (สังคม ทองมี. 2530 : 23) ครูเหล่านี้ไม่เคยได้รับการ
ฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอนศิลปะ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2529 : 12)

นอกจากนี้คือ ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ไม่ใส่ใจในการหาความรู้
ไม่ปรับปรุงวิธีสอนให้ทันสมัย ขาดเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ไม่ใช่อุปกรณ์การสอน ไม่สอนเต็ม
หลักสูตร และไม่ติดตามผล อันเป็นสาเหตุที่ทำให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ไม่
บรรลุวัตถุประสงค์ (กรมสามัญศึกษา. 2528 : 6 - 7)

จะเห็นได้ว่า การสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของไทยปัจจุบัน ยังไม่
บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าว ทั้ง ๆ ที่สำนักงานคณะ
กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพแล้วก็ตาม ปัญหาด้าน
คุณภาพการเรียนการสอนศิลปศึกษา นับว่าเป็นปัญหาหนึ่งของสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดอุบลราชธานี ประสบอยู่ดังจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2530 พบว่า เขตการศึกษา 10 มี
การพัฒนาความก้าวหน้าทางศิลปะน้อยที่สุด จังหวัดอุบลราชธานีนั้น อยู่ในระดับ 4 คือ
พัฒนาคงที่ (กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 42)
และจากสรุปรายงานผลการนิเทศติดตามผลเนื้อเร่วงรัคคุณภาพการประถมศึกษาจังหวัด

อุบลราชธานี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2532 มีแนวโน้มลดลงจากปีการศึกษา 2531 อย่างเห็นได้ชัด (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. 2533 : 12) และปัญหาด้านครูผู้สอน คือ ครูขาดการเตรียมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูบางส่วนไม่ใช้สื่อประกอบการสอนเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม ขาดการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและการจัดบรรยากาศ การสอนส่วนใหญ่ยังไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. 2533 : 24) ซึ่งก็สัมพันธ์สอดคล้องกับการที่ครูผู้สอนไม่ได้ไปรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านเทคนิคการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนปัญหาด้านสื่อการเรียน การสอนของครูโดยตรง และจากการติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ปี 2529 - ปัจจุบัน พบว่า การดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร คือ ครูไม่มาใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมากนัก ครูยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน และการใช้สื่อการเรียนการสอนในห้องเรียนค่อนข้างน้อยมาก (ประเสริฐ หนูเลิศ. 2531 : 159)

จะเห็นว่าศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในทุกกลุ่มประสบการณ์ รวมทั้งการเรียนการสอนศิลปศึกษาด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ครูผู้สอนศิลปศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีมีปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาปรับปรุงการดำเนินการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี ในการรับบริการด้านต่าง ๆ จากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน อันจะเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องได้สามารถดำเนินการช่วยเหลือครูศิลปศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผลจากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลให้ทราบถึงการให้บริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนว่ายังมีปัญหาในด้านใดบ้าง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการปรับปรุงให้บริการได้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาและความต้องการของครูศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนใน 3 ด้านต่อไปนี้

1.1 ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา

1.2 ด้านการให้บริการ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา

1.3 ด้านการให้ความรู้ แนะนำส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การให้การบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2533 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด อุบลราชธานี ที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน 183 คน/และไม่ใช่ที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียน 1,094 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,277 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูผู้สอนวิชา ศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียนอย่างละร้อยละ 50 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ก็จะได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.2.1 ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียน จำนวน 97 คน

2.2.2 ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน จำนวน 594 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 691 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

3.1.1 ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

3.1.1.1 โรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

3.1.1.2 โรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ขนาดคือ

3.1.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ทั้ง 3 ด้าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน หมายถึง การให้การสนับสนุนด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาได้จากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน 3 ด้านคือ

1.1 ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา หมายถึง การที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนทำหน้าที่ผลิตสื่อต้นแบบ สื่อการเรียนการสอน และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ เพื่อบริการแก่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ตลอดจนสนับสนุนการค้นคว้า การผลิตและการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

1.2 ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ การบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา หมายถึง การที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนให้ความสนับสนุนด้านการยืม การล้งจอง การรับ การส่ง การส่งเสริมการใช้ การซ่อมแซม การเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการควบคุมติดตามผล

1.3 ด้านการให้ความรู้ หมายถึง ให้คำแนะนำ ส่งเสริม เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ เทคนิค การผลิต สาธิตการใช้สื่อ การเก็บและการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

2. ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน หมายถึง อุปสรรคหรือผลกระทบที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาได้รับจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งไม่เอื้อต่อการสนับสนุนด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ซึ่งวัดได้โดยแบบสอบถามปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งสร้างโดยผู้วิจัย

3. ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน หมายถึง สิ่งที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาหวังจะได้รับการสนับสนุนด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบสอบถามความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งสร้างโดยผู้วิจัย

4. สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา หมายถึง วัสดุอุปกรณ์หรือวิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องช่วยถ่ายทอดหรือนำความรู้จากแหล่งความรู้ที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาต้องการให้ผู้เรียนได้รู้ตามจุดมุ่งหมายที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาตั้งไว้

5. ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ.7) ในสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ด้านระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2529 เพื่อทำหน้าที่ในการผลิต การบริการ การให้ความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา

6. ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

7. ลักษณะของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่แบ่งตามที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จะแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

7.1 โรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนภายในกลุ่มที่มีความเหมาะสมและได้รับการคัดเลือกให้เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มโรงเรียนหนึ่ง ๆ จะมี ศูนย์วิชาการ 1 แห่ง

7.2 โรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนอื่น ๆ ภายในกลุ่มที่ไม่ได้เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการโรงเรียนเหล่านี้ สามารถให้บริการจากศูนย์วิชาการของกลุ่มซึ่งตั้งอยู่ที่โรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม

8. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งถือเอาจำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

ขนาดเล็ก ตั้งแต่ 1 - 120 คน

ขนาดกลาง ตั้งแต่ 121 - 300 คน

ขนาดใหญ่ ตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่สอนในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่สอนในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนแตกต่างกัน

2. ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 3 ตอนดังนี้

1. ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
 2. การสอนวิชาศิลปศึกษา
 3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

- 1.1 ความหมายของศูนย์วิชาการ
- 1.2 จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งศูนย์วิชาการ
- 1.3 บทบาทหน้าที่ของศูนย์วิชาการ
- 1.4 ความเป็นมาของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
- 1.5 ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี
- 1.6 สื่อการเรียนการสอน
- 1.7 การผลิต การบริการ การเก็บบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน

2. การสอนวิชาศิลปศึกษา

- 2.1 ความหมายและความสำคัญของการสอนวิชาศิลปศึกษา
- 2.2 การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
- 2.3 อุปกรณ์การสอนและสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา

2.4 การสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

2.5 ปัญหาและอุปสรรคในการสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

1.1 ความหมายศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ปัจจุบันหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นประถมศึกษา มัธยมศึกษา ก็ตาม ต่างก็ยอมรับว่า ศูนย์วิชาการหรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เพราะศูนย์วิชาการทำหน้าที่เป็นแหล่งกลางในการเก็บรวบรวมวัสดุ อุปกรณ์ และการผลิตสื่อการสอน เพื่อให้บริการแก่ครูอาจารย์ ได้นำไปใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้เร็วขึ้น (De Kieffer, 1965 : 106 - 107) ปัจจุบันศูนย์วิชาการมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันหลายชื่อ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถาบันที่จัดตั้งศูนย์วิชาการขึ้นมา แต่วัตถุประสงค์และการดำเนินงานนั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ศูนย์วิชาการอาจมีชื่อเรียกต่าง ๆ ดังนี้

ศูนย์บริการโลหิตทัศนศึกษา

ศูนย์เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา

ศูนย์สื่อการสอน

ห้องสมุด (ที่บริการโลหิตทัศนวัสดุด้วย)

ศูนย์แหล่งการสอน

สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษาและศูนย์วิชาการ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526 : 92) ได้กล่าวว่า ภายใต้ชื่อต่าง ๆ เหล่านี้ นักวิชาการและนักเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำว่า ศูนย์วิชาการหรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาหรือศูนย์สื่อการศึกษา ไว้ดังนี้

เบลควิก (อำนาจ จันทรแป้น. 2521 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Beskwick. 1972 : unpage) ให้ความหมายว่า เป็นแหล่งวิชาการที่รวมทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งอาจเป็น วัตถุสิ่งของ หรือสิ่งเร้าผู้เรียน รวมทั้งหนังสือวารสาร หนังสือพิมพ์ รูปภาพ แผนผัง แผนที่แผนภูมิ รูปถ่าย ไมโครฟิล์ม สไลด์ ฟิล์มสตริป ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรม วิทยุและโทรทัศน์ วีดิโอเทป แบบเรียนสำเร็จรูป โมเดล รวมทั้งบุคคลและวัสดุสิ่งของในชุมชนบางที่อาจรวมถึงสิ่งมีชีวิตในทางสัตววิทยาและพฤกษศาสตร์

โฮลเดอร์ (อำนาจ จันทรแป้น. 2521 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Holder. 1971 : unpage) กล่าวถึงศูนย์วิชาการว่า เป็นแหล่งความรู้ ข้อมูล กิจกรรม ความคิด หรือรวมถึงทั้งหมดที่กล่าวมา ซึ่งจะนำไปเพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนการสอน การคิด ความรู้จักวิเคราะห์ การสร้างสรรค์

สำเภา วรางกูร (2512 : 13) ให้ความหมายของศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการศึกษาว่า หมายถึง ศูนย์หรือหน่วยงานที่ให้บริการเป็นส่วนกลางเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ให้ข้อสนเทศเกี่ยวกับวัสดุ เครื่องมือ แหล่งที่มา ตลอดจนความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

บุญเหลือ ทองเอี่ยม และสุขสวัสดิ์ ภาษิต (2522 : 10) ได้ให้ความหมายของศูนย์วิชาการว่า หมายถึง ศูนย์รวมของวัสดุ (Audio Materials) ทัศนวัสดุ (Visual Materials) สิ่งพิมพ์ (Printed) เครื่องมือต่าง ๆ (Equipment) และเน้นสำนักงานของผู้บริหาร นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ให้บริการยืม ช่อมและบำรุงรักษา เครื่องมือ ตลอดจนเป็นแหล่งผลิตอุปกรณ์การสอนอีกด้วย

จากแนวคิดของนักวิชาการและนักเทคโนโลยีทางการศึกษาดังกล่าว อาจสรุปความหมายของศูนย์วิชาการได้ว่า เป็นหน่วยงานหรือแหล่งกลางที่รวบรวมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนอย่างมีระบบ ระเบียบ พร้อมทั้งจะให้บริการยืม ช่อมแซม และผลิตอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ รวมทั้งเป็นศูนย์บริการให้คำแนะนำ ศึกษาค้นคว้า ทดลองเกี่ยวกับสื่อ ตลอดจนเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งศูนย์วิชาการ

ไชยศ เรืองสุวรรณ (2526 : 61 - 62) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของศูนย์วิชาการว่า มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ

1. เป็นศูนย์รวมสื่อการสอนที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกมาเป็นอย่างดีแล้วว่ามีคุณภาพดี มีประโยชน์ และจำเป็นต่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับหลักสูตรและสิ่งแวดล้อม อันจะยังผลให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อเป็นศูนย์ประสานการบริการสื่อการสอนทั้งมวล ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรืออุปกรณ์โสตทัศนศึกษา

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการตามโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (2528 - 2531) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 3)

1. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติจริงของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน

2. เพื่อเพิ่มพูน ความรู้ ทักษะ และทัศนคติแก่ครูผู้สอนและครูวิชาการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อและซ่อมแซมสื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรประถมศึกษา 2521 อันจะนำไปสู่กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศ การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา 2521

4. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนประถมศึกษาได้มีโอกาสรับประสบการณ์ตรงจากการจัดการเรียนการสอนด้วยความเสมอภาค และมีมาตรฐานการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน

5. สนับสนุนการบริหารการประถมศึกษาในทุกระดับให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปการจัดตั้งศูนย์วิชาการตามโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาเพื่อให้ศูนย์วิชาการเป็นแหล่งที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพของการประถมศึกษาให้สูงขึ้น โดยมุ่งเน้นที่กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการบริหาร และกระบวนการนิเทศ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษา ให้มีมาตรฐานการศึกษาที่ใกล้เคียงกันเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้ดีและสูงขึ้นนั่นเอง

1.3 บทบาทหน้าที่ของศูนย์วิชาการ

ศูนย์วิชาการหรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาต่างก็ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อสนองจุดประสงค์ของหน่วยงาน ดังนั้นหน้าที่หลักของแต่ละศูนย์จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ก็อาจจะมีบางส่วนปลีกย่อยที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงานดังนี้

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526 : 11 - 12) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการเรียนไว้ตามองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. งานห้องสมุด โดยถือเป็นงานหลักประการแรกของศูนย์ ทำหน้าที่บริการสิ่งพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ และอื่น ๆ รวมทั้งการบริการสื่ออีกด้วย เช่น เทปเสียง วิดีโอเทป ซึ่งจะทำให้ประสบการณ์การเรียนรู้ดีขึ้น
2. งานโสตทัศนศึกษา เป็นการให้บริการทางด้านเครื่องมือ (Hardware) ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการสอน รวมทั้งบริการด้านผลิตสื่อด้วย และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเรียนรู้ ได้แก่ การอัดสำเนา (โรเนียว) ภาพถ่าย ไมโครฟิล์ม สื่อประสม ชุดการสอน บทเรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
3. พื้นที่ในการเรียนนอกแบบ ศูนย์สื่อการเรียนควรเป็นศูนย์นวัตกรรม และการทดลองต่าง ๆ ทางการศึกษาด้วย เพื่อเป็นการศึกษาค้นคว้าแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ

4. งานพัฒนาการสอน เป็นงานบริการอีกแบบหนึ่งที่ให้บริการแก่สถาบันและแก่ตัวคุณเอง การพัฒนาสื่อสำหรับโปรแกรมการเรียนการสอนแบบเอกัตบุคคลเพื่อการสาธิต การปฐมนิเทศ การสอนซ่อมเสริม เป็นต้น

ศศิธร วงษ์เมตตา (2528 : 25) ได้กล่าวว่า หน้าที่ของคุณยวีวิชาการมักขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งซึ่งรวบรวมได้หลายประการ โดยคุณยวีวิชาการแต่ละแห่งไม่จำเป็นต้องมีหน้าที่ครบทุกประการก็ได้ ดังนี้

1. ให้คำปรึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้แหล่งวัสดุการศึกษา
2. อำนวยความสะดวกในด้านเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในการเรียนการสอน
3. ผลิตวัสดุใหม่ ๆ ตามความต้องการของครูและนักเรียนหรือโรงเรียน
4. ให้คำแนะนำในการจัดห้องสมุดและจัดทำอุปกรณ์การสอน
5. เป็นแหล่งประสานงานด้านวิชาการและแหล่งรวบรวมสถิติข้อมูลต่าง ๆ
6. เป็นศูนย์แลกเปลี่ยนหมุนเวียนวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมืออื่น ๆ
7. เป็นสถานที่เก็บรักษาและซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอนทุกชนิด
8. เป็นแหล่งอบรมทางวิชาการเพื่อให้มีความรู้ความสามารถทางอาชีพดีขึ้น
9. ทำหน้าที่เช่นเดียวกับสื่อมวลชนในการเผยแพร่ความรู้ จัดประชุมต่าง ๆ
10. จัดทำเอกสารเกี่ยวกับงานของคุณยวีหรือคู่มือการใช้คุณยวีวิชาการ

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของคุณยวีวิชาการนั้นเมื่อมากมาย ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง แต่หน้าที่หลักของแต่ละศูนย์จะคล้ายคลึงกัน อาจมีส่วนปลีกย่อยที่แตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้เพื่อปรับให้เหมาะสมกับหน่วยงานนั้น บทบาทหน้าที่โดยทั่วไปพอสรุปได้ดังนี้

1. เป็นศูนย์กลางค้นคว้า ทดลอง ผลิต และรวบรวมสื่อการเรียนการสอนทุกประเภท ทั้งสื่อต้นแบบและสื่อบริการ และให้บริการด้านสื่อการเรียนการสอนด้วย
2. เป็นศูนย์กลางให้คำแนะนำ ให้ความรู้ในการผลิต การใช้ การเก็บ บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน

3. เป็นแหล่งประสานงานด้านวิชาการ
4. ทำหน้าที่งานห้องสมุด บริการ สิ่งพิมพ์ เอกสาร วารสาร จุลสารต่าง ๆ
5. เป็นศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน และคลังสถิติข้อมูลทางการศึกษา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครู
6. ประสานงาน อบรม ประชุม เชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับงานสื่อการเรียนการสอน และการพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอน
7. จัดทำเอกสารเกี่ยวกับงานของศูนย์ คู่มือการใช้ศูนย์
8. ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาการบริหารงานของศูนย์วิชาการ ผู้บริหาร ตลอดจนการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

1.4 ความเป็นมาของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา นั้น เป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐพึงจัดให้กับปวงชนชาวไทยอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อสร้างพื้นฐานในการดำรงชีวิตและเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา การจัดการศึกษาระดับนี้ ประมาณร้อยละ 90 อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนที่เหลือจะอยู่ในความรับผิดชอบของเอกชนและหน่วยงานอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 :

1) การที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีขอบเขตความรับผิดชอบเป็นจำนวนมาก ทำให้การบริหารเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง จะก่อให้เกิดปัญหาหลายด้าน คณะทำงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2525 - 2534 ได้วิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นรูปแบบ ทั้งส่วนที่เป็นปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) อาจกล่าวได้ว่า เรื่องคุณภาพการศึกษามีปัญหาหลายประการ

ทั้งปัญหาที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของระบบการศึกษาและปัญหาภายในระบบการศึกษาโดยตรง ที่สำคัญที่สุดมีอยู่ 3 ประการ คือ

1. ปัญหาความขาดแคลน ความไม่เสมอภาค และคุณภาพของปัจจัยในการจัดการศึกษา จะพบได้จากการกระจายทรัพยากร ซึ่งก่อให้เกิดการไม่เสมอภาคในด้านคุณภาพของนักเรียน ความแตกต่างในด้านความสมบูรณ์ของอาคารเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนจำนวนบุคลากร ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพทางภูมิศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียน โดยเฉพาะความรู้ความสามารถในการสอนของครู และปัญหาด้านคุณภาพนักเรียน ได้แก่ พื้นฐานทางด้านจริยธรรม และการตั้งใจในการเรียน

2. ปัญหาประสิทธิภาพของกระบวนการ มี 2 แง่คือ จากการปฏิบัติและผลการปฏิบัติ

จากการปฏิบัติ เช่น ความล่าช้าของการบริหาร การนำหลักสูตรไปใช้ การสอน การปฏิบัติ เป็นผลที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว การจัดสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการนิเทศ แนะนำ การพัฒนาบุคลากรยังไม่เป็นที่น่าพอใจ การสร้างความสัมพันธ์ยังไม่ได้รับความสำคัญเท่าที่ควร

3. ปัญหาคุณภาพของนักเรียน จากการวิจัยของบุคคลและสถาบันต่าง ๆ พบว่า คุณสมบัตินี้จำเป็นในการดำรงชีวิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและมีความแตกต่างกันมากตามสภาพภูมิศาสตร์ขนาดโรงเรียน และตามสังกัด

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ซึ่งมีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายท่าน อาทิเช่น นิธิขันธ์ ตันทวนิช ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรใหม่ในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ วิทยา นุญสม ศึกษาเรื่องความต้องการด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 56 - 57) สรุปผลจากการศึกษาได้ดังนี้

1. ครูประถมศึกษาโดยส่วนรวมมีความเข้าใจหลักสูตรใหม่และการประเมินผลตามหลักการของหลักสูตรใหม่ในระดับปานกลาง

2. โดยส่วนรวมครูประถมศึกษามีความเข้าใจพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ในระดับค่อนข้างสูง ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเข้าใจพฤติกรรมการสอนดีกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ครู ป.1 มีความเข้าใจพฤติกรรมการสอนดีกว่าครู ป.3
3. ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์การสอนเป็นปัญหาสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่ง
4. วิชาที่ครูประถมศึกษาให้ความสนใจในการสอน ได้แก่ วิชาในกลุ่มทักษะดนตรี นาฏศิลป์ งานประดิษฐ์ และงานข่าว
5. ลำดับความช่วยเหลือที่ครูต้องการมากที่สุดได้แก่ ความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์การสอนและหนังสือสำหรับเด็ก

ผลการศึกษาของ แจ่มจันทร์ ปรีชาวิชัย พบว่า สื่อการเรียนที่โรงเรียนมีมากที่สุด ได้แก่ นิตยคำและหนังสือแบบเรียน และปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อ เพราะมีชั่วโมงสอนมาก ขาดงบประมาณ ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวก ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการวิจัยของ พัทธรา อิงคินันท์ ที่พบว่า ในด้านการบริหารและบริการหลักสูตรนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 56 - 57)

สรุปได้ว่าในเรื่องของการใช้หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนนั้น มีปัญหาทั้งด้านการขาดความชำนาญในการใช้ และการขาดแคลนเครื่องมือที่จะใช้

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำโครงการแก้ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน 3 โครงการคือ

1. โครงการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยความร่วมมือจากองค์การยูนิเซฟ
2. โครงการจัดหาอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ของรัฐบาลไทย
3. โครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (จังหวัดปัตตานี ศรีสะเกษ) โครงการนี้ได้เริ่มดำเนินการเพื่อเป็นโครงการนำร่อง สำหรับโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาในปีงบประมาณ 2527 โดยใช้เงินยืมจากธนาคารโลกที่เหลือ

ใน คพศ.4 เป็นเงินประมาณ 26.9 ล้านบาท และเงินงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นเงินประมาณ 10 ล้านบาท รวมทั้งสิ้นประมาณ 36.9 ล้านบาท ในการดำเนินโครงการนี้ มีแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา โดยใช้กลุ่มโรงเรียนเป็นฐาน สามารถจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเสียค่าใช้จ่ายไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียนกับโรงเรียน ทั้งนี้โดยดำเนินการในรูปของศูนย์วิชาการ ซึ่งจัดตั้งศูนย์วิชาการขึ้น 2 ระดับ คือ ศูนย์วิชาการจังหวัด ๆ ละ 1 ศูนย์ รวม 2 ศูนย์ และศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ทุกกลุ่ม ๆ ละ 1 ศูนย์ ในจังหวัดปัตตานี 48 ศูนย์ จังหวัดศรีสะเกษ 114 ศูนย์ รวม 162 ศูนย์ โดยศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจะเป็นที่รวมของอุปกรณ์และสื่อการเรียน และประสานงานผ่านศูนย์วิชาการจังหวัด ซึ่งทำหน้าที่ผลิต ซ่อมแซม สื่อการเรียนการสอน และประสานงานผ่านศูนย์วิชาการจังหวัด ซึ่งทำหน้าที่ผลิต ซ่อมแซม สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนให้การอบรมสัมมนาเป็นระยะ ตามความต้องการของโรงเรียน ดังนั้นศูนย์วิชาการจึงเน้นเรื่องเหล่านี้คือ

1. การจัดหาสื่อการเรียนการสอนเพื่อบริการแก่ครูผู้สอน
2. การพัฒนาการผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นต้นแบบแก่โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน
3. ให้ความรู้แก่ครูในเรื่องการใช้ การเก็บ ซ่อมแซม และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน

จากการประเมินผลโครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (จังหวัดปัตตานี - ศรีสะเกษ) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 14 - 30) สรุปผลการประเมินได้ว่า ผลสัมฤทธิ์รายวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทย อัตราการมาเรียนเฉลี่ยและอัตราการเลื่อนชั้นของนักเรียนทั้งในจังหวัดปัตตานีและศรีสะเกษ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่าจังหวัดที่ไม่มีการจัดตั้งศูนย์วิชาการ นอกจากนั้นยังพบว่า โรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งในจังหวัดปัตตานีและศรีสะเกษ มีแนวโน้มว่าจะมีค่าของผลสัมฤทธิ์และอัตราการมาเรียน เปลี่ยนแปลง

ไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และหลังจากศูนย์วิชาการเปิดบริการไปแล้วประมาณ 5 เดือน สถานการณ์การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีคือ มีการใช้วิธีสอนที่นักเรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น ครูใช้สื่อการเรียนการสอนมากขึ้น และบรรยากาศในห้องเรียนอยู่ในสภาพที่ดี ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเห็นว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสมแก่การขยายไปยังจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป โดยปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นปัญหาและข้อบกพร่องให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และได้จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (2528 - 2531) ขึ้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ปรับแผนร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้นำโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบโครงการ เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2527 โดยให้เป็นโครงการเร่งด่วน และมีมติให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาเป็นกรณีเร่งด่วน และงบประมาณจากเงินกู้ของกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจอินททะเลญี่ปุ่น (OECP) ในวงเงิน 150 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 225 ล้านบาท โดยจัดทำใน 11 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครพนม มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด สกลนคร หนองคาย อุดรธานี อุบลราชธานี และมุกดาหาร

ในปีงบประมาณ 2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ.7) ต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2528 ภายใต้ชื่อโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา 2529 (คพศ.7) โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น 124,930,000 บาท โดยขยายโครงการออกไปดำเนินการในพื้นที่ 5 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอีก 11 จังหวัดในภาคเหนือ รวมทั้งสิ้น 16 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ เลย สุรินทร์ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน อุดรดิษฐ์ พะเยา และสุโขทัย

ในปีงบประมาณ 2530 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ขยายโครงการออกไปยัง 25 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดยะลา นราธิวาส สตูล สงขลา นครศรีธรรมราช ชุมพร พัทลุง สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต กระบี่ ตรัง ราชนบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี นิจิตร อุทัยธานี กำแพงเพชร นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ และจังหวัดตาก

ในปีงบประมาณ 2531 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ขยายโครงการออกไปยัง 18 จังหวัดที่เหลือ ยกเว้น กรุงเทพมหานคร ได้แก่ จังหวัด นครปฐม สมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร นนทบุรี ลพบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี ชัยนาท สระบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ระยอง นครนายก ชลบุรี และปราจีนบุรี

ดังนั้น ในปีงบประมาณ 2532 โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทุกโรงทั่วประเทศ จึงได้รับผลจากศูนย์วิชาการจังหวัด และศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ในการพัฒนาการเรียนการสอน

1.5 ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี

ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาศึกษาทั่วประเทศ ได้ดำเนินการตาม โครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ.7) จะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มโรงเรียนที่ ให้การสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา หรือการบริหารการศึกษา โดยที่ผู้ปฏิบัติ สามารถใช้ประโยชน์จากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนได้เหมือนกัน ลักษณะการดำเนินงาน ตลอดทั้งภารกิจหน้าที่และแนวทางปฏิบัติจะมีลักษณะคล้ายกันทุกศูนย์รวมทั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานีด้วย จากเอกสารโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ.7) (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 1 - 45) ศูนย์วิชาการ

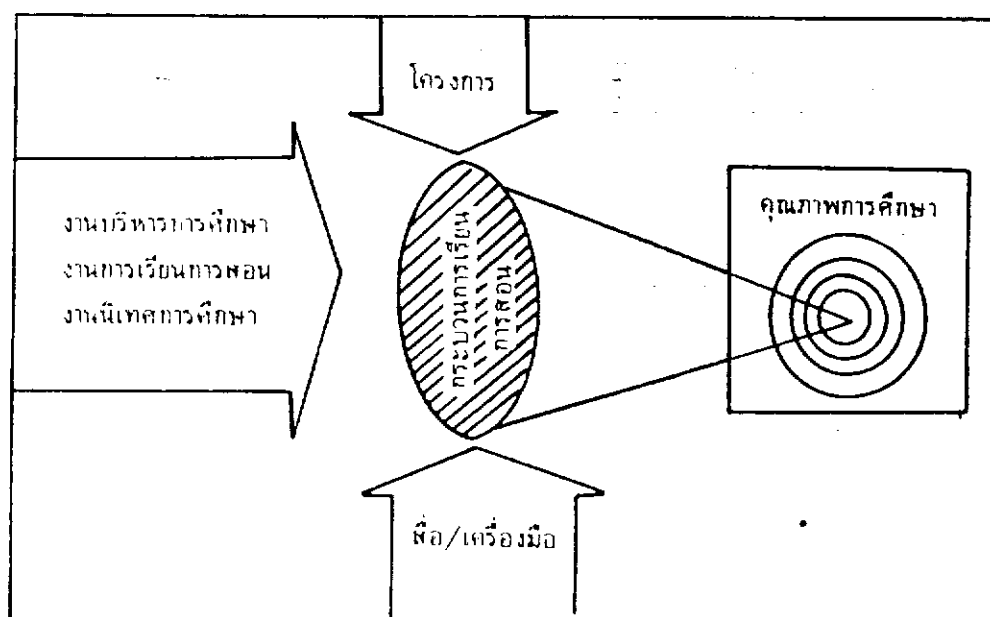
กับการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่และแนวทางการปฏิบัติงาน
ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนไว้ดังนี้

ภารกิจของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีภารกิจด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดกระบวนการเรียนการสอนตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
2. การวางแผนโครงการเพื่อส่งเสริมหรือปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน
3. การผลิตสื่อ/เครื่องมือ ใช้ในการเรียนการสอน

การดำเนินงานตามโครงการ การนิเทศการศึกษาและการบริหารการศึกษา

ภาพประกอบ 1 บทบาทของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป. : 25)

จากภาพประกอบ 1 จะเห็นได้ว่างานสำคัญคือ งานการเรียนการสอน แต่จะมีงานบริหารการศึกษากับงานนิเทศมาช่วยสนับสนุนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร ศูนย์วิชาการจะช่วยเหลือ การดำเนินงานทั้ง 3 งานโดยการวิเคราะห์โครงการ การสร้างสื่อ/เครื่องมือ พัฒนาวิธีการ เพื่อช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทและหน้าที่ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นแหล่งบริการให้การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนภายในกลุ่ม ซึ่งโดยปกติแล้วกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนจะต้องบริหารงานด้านต่าง ๆ 6 ด้านคือ งานวิชาการ งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน และงานความสัมพันธ์กับชุมชน

ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีภารกิจหลักในการให้การสนับสนุนงานด้านวิชาการ ส่วนงานอื่น ๆ เป็นภารกิจรองที่ศูนย์วิชาการกลุ่มจะต้องให้ความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงาน ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จึงมีบทบาทและหน้าที่ ดังนี้

1. วางแผนงานและโครงการพัฒนาการเรียนการสอนและงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเป็นรายปีให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของกลุ่มโรงเรียน และสนองนโยบายการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นการพิจารณาด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การวางแผนการสอน

การสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ

การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนภายในโรงเรียน

พัฒนาการจัดห้องสมุดและศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน

ทั้งนี้โดยการประสานแผนงานและโครงการทางวิชาการของโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มโดยวิธีการจัดระบบ (System Approach) เพื่อลดความซ้ำซ้อนสิ้นเปลือง

และเพิ่มประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือกันทั้งทางด้านงบประมาณกำลังงานและความคิด
ของบุคลากรในโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มฯ

2. เป็นศูนย์กลางการผลิตค้นคว้าทดลองในเรื่องสื่อ/เครื่องมือการจัดการเรียน
การสอน และการพัฒนาวิธีการ โดยปฏิบัติการตามโครงการ/แผนงานของศูนย์วิชาการกลุ่ม
ซึ่งสอดคล้องและสนองโครงการ/แผนงานของกลุ่มโรงเรียน ตลอดจนปฏิบัติการตามความ
ต้องการของครูผู้สอน ผู้บริหารและผู้นิเทศเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนภายในกลุ่ม
โรงเรียนนั้น ๆ

3. ประสานงานกับศูนย์วิชาการจังหวัดในการรับสนองงานการพัฒนาการเรียน
การสอนที่ศูนย์วิชาการจังหวัดดำเนินการและมีเป้าหมายปฏิบัติการในระดับโรงเรียนและ
กลุ่มโรงเรียน

4. จัดระบบการให้บริการในการให้ยืม การผลิต การสาธิต แนะนำ ส่งเสริม
การใช้การซ่อมแซม การเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนให้พอแก่ความต้องการและเกิด
ประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดจนการติดตามควบคุมการใช้

5. ประสานงานในการจัดการอบรมหรือประชุมปฏิบัติการของกลุ่มโรงเรียน

6. ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เพื่อ
ปรับปรุงแก้ไขส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การบริหารและการนิเทศให้เกิด
ผลทางคุณภาพการประถมศึกษาให้มากที่สุด

7. รายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

8. ปฏิบัติงานตามนโยบายของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน

ด้านการประสานงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจะเป็นศูนย์กลางการติดต่อประสาน
งานระหว่างโรงเรียนกับสำนักงานการศึกษาอำเภอ และศูนย์วิชาการจังหวัด โดยมี
ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานประสานงานในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนดำเนินงานระดับโรงเรียน

2. ครูประจำศูนย์ดำเนินงานในระดับศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

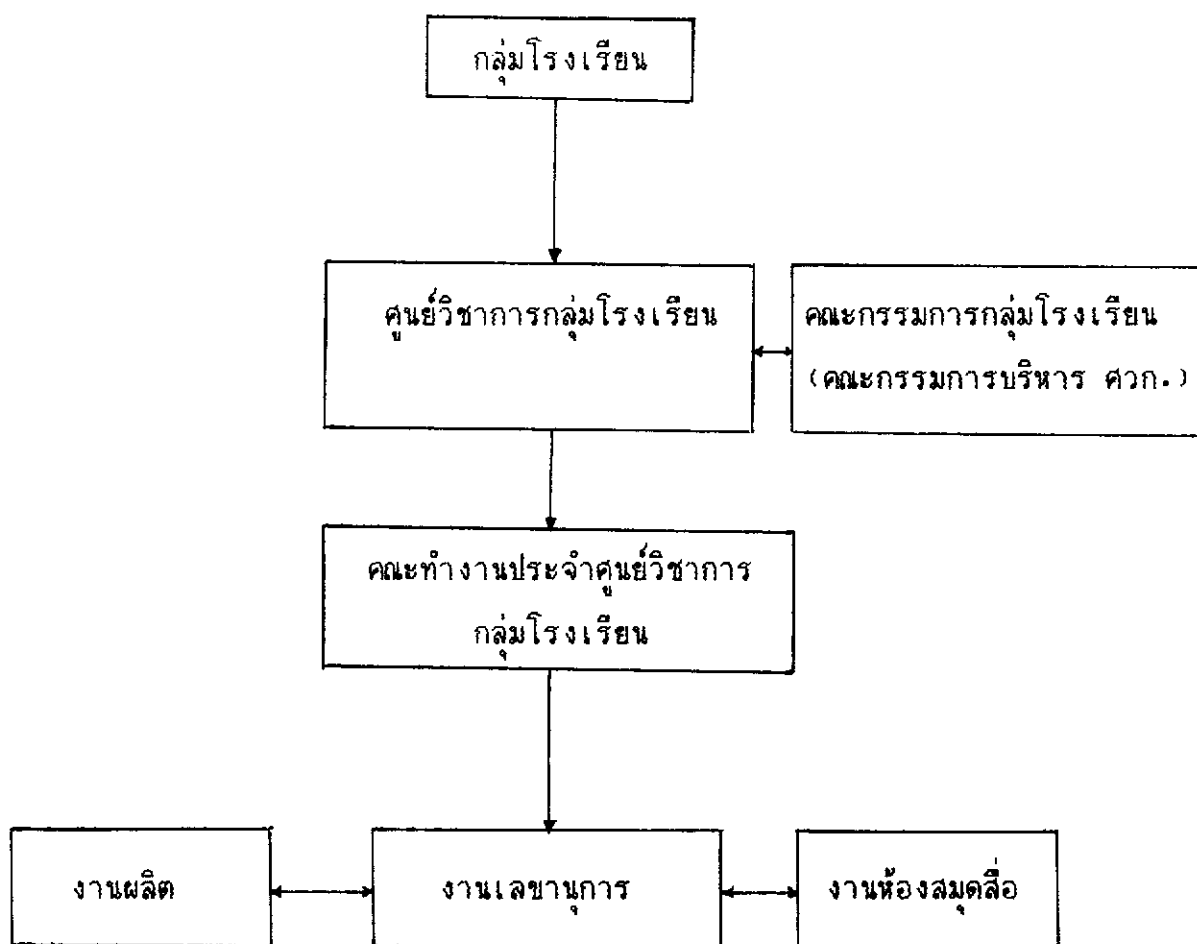
3. ศึกษาวิเคราะห์อำเภอดำเนินงานในระดับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

4. ศึกษาวิเคราะห์จังหวัดดำเนินงานในระดับศูนย์วิชาการจังหวัด

ในการประสานงานทั้ง 4 ระดับนี้ จะติดต่อประสานงานโดยตรงเพื่อความสะดวก และคล่องตัวในการปฏิบัติงานก็ย่อมกระทำได้

การบริหารภายในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มโรงเรียนที่จะเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการจัดระบบการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา โดยให้บริการสนับสนุนการดำเนินงานการสอนของครู การนิเทศการศึกษาในกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ตลอดจนการบริหารเพื่อส่งเสริมการสอนในโรงเรียน ดำเนินงานโดยคณะทำงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน การดำเนินงานทั้งหมดอยู่ภายใต้การควบคุมดูแล ส่งเสริมของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการ ด้วย ฉะนั้นการดำเนินการศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 งาน คือ งาน เลขาการ งานผลิตและงานห้องสมุดสื่อ

ภาพประกอบ 2 การบริหารภายในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป. : 30)

จากภาพประกอบ 2 ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนดำเนินงานโดยคณะทำงานประจำ
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ตามมติของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและการดำเนินงานศูนย์
วิชาการกลุ่มโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 งาน คือ งานเลขานุการ งานผลิต และงาน
ห้องสมุดสื่อ

บุคลากรที่บริหารและปฏิบัติงานในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้จัดบุคลากรในการบริหารและปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เป็น 2 คณะดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนให้เป็นคณะเดียวกับคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน

2. คณะทำงานในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มฯ ประธาน

2.2 ครูวิชาการประจำกลุ่มประสบการณ์ 5 คน กรรมการ

2.3 ครูประจำศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน กรรมการและเลขานุการ

เพื่อให้การปฏิบัติงานในศูนย์วิชาการมีความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพ ครูประจำศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ควรจะมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นครูที่มีความสามารถพิเศษ หรือมีความถนัดในงานด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา
2. เป็นครูที่มีผลงานการสอนเป็นที่ยอมรับของคณะครูโดยทั่วไปในกลุ่มโรงเรียนนั้น ๆ
3. มีความสนใจที่จะทำหน้าที่ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
4. มีนิสัยรักการบริการ อดทน ขยัน และพยายามคิดค้นหาทางจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลมากที่สุด

หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

1. กำหนดนโยบายของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและนโยบายของกลุ่มโรงเรียน ตลอดจนนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
2. จัดหาบุคลากรในการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
3. วางแนวปฏิบัติในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

4. ควบคุม ดูแล และให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
5. ประเมินผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
6. พิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนที่คณะกรรมการศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนได้จัดขึ้น เพื่อนำเสนอต่อไปยังหน่วยเหนือทราบ

หน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

คณะกรรมการศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามโครงการประจำปี และปฏิบัติงานประจำของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ตามฝ่ายงาน 3 งานที่จัดแบ่งไว้ ดังได้กล่าวแล้วในหัวข้อโครงสร้างการบริหารภายในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ทั้งนี้โดยมีบุคลากรและหน้าที่ประจำฝ่ายงานดังนี้

1. งานเลขานุการ

ผู้รับผิดชอบประจำงานนี้ ได้แก่ ประธานคณะกรรมการศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูประจำศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยมีหน้าที่ดังนี้คือ

1.1 รับผิดชอบงานธุรการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

1.2 ประสานแผนงาน/โครงการทางการเรียนการสอน การบริหาร และการนิเทศของโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มโดยการบูรณาการด้วยวิธีการจัดระบบ (System Approach) และพัฒนาให้เป็นโครงการประจำปีของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เสนอคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนเพื่อขออนุมัติ

1.3 ประสานงานและจ่ายงานแก่ฝ่ายงานผลิตและงานบริการให้ดำเนินการตามประเภทงานที่กำหนดในแผนงาน/โครงการให้สำเร็จลุล่วง รวมทั้งพิจารณาเฉพาะกิจที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน เพื่อกระจายงานแก่ฝ่ายปฏิบัติตามความเหมาะสม

1.4 ประสานงานในการจัดการอบรมหรือประชุมปฏิบัติการที่มีขึ้นภายในกลุ่มโรงเรียน

1.5 เก็บรวบรวมสถิติข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียนทุกโรงเรียนในกลุ่ม

1.6 ประเมินผลการดำเนินงานทั้งงานโครงการและงานประจำของศูนย์
วิชาการกลุ่มโรงเรียน

1.7 จัดทำรายงานผลการดำเนินงานที่ได้ประเมินแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนตามกำหนด (รายเดือน รายภาคเรียนและรายปีการศึกษา)

2. งานผลิต

ผู้รับผิดชอบประจำงานนี้ได้แก่ ครูประจำศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการประจำกลุ่มประสบการณ์ 5 คน โดยมีหน้าที่ดังนี้คือ

2.1 ผลิตและจัดหาอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนตามแผนงาน/โครงการ
ประจำปีของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับมอบหมายจากงานธุรการและพัฒนาแผนงาน

2.2 พัฒนาเทคนิคและวิธีการในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน
การนิเทศ และการบริหาร

2.3 ซ่อมบำรุงอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนที่ชำรุดจากการใช้แล้ว
ให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งาน

2.4 ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูภายในกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับเทคนิคในการ
ผลิต การใช้อุปกรณ์หรือสื่อการเรียนการสอนและวิธีการสอน

2.5 ให้ความร่วมมือในการผลิตสื่อ นวัตกรรมหรืองานฝีมือในการประดิษฐ์
ตกแต่งในคราวที่มีกิจกรรมพิเศษของกลุ่มโรงเรียน เช่น งานนิทรรศการ งานอบรมหรือ
ประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น

3. งานห้องสมุดสื่อ

ผู้รับผิดชอบประจำงานนี้ได้แก่ ครูประจำศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครู
วิชาการประจำกลุ่มประสบการณ์ของกลุ่มโรงเรียน โดยมีหน้าที่ดังนี้คือ

3.1 จัดระบบการเก็บรักษา เครื่องมืออุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน
และดำเนินการจัดเก็บตามระบบ

3.2 ร่างระเบียบการให้บริการเครื่องมือ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการใช้ให้เพียงพอทั่วถึงและประหยัด

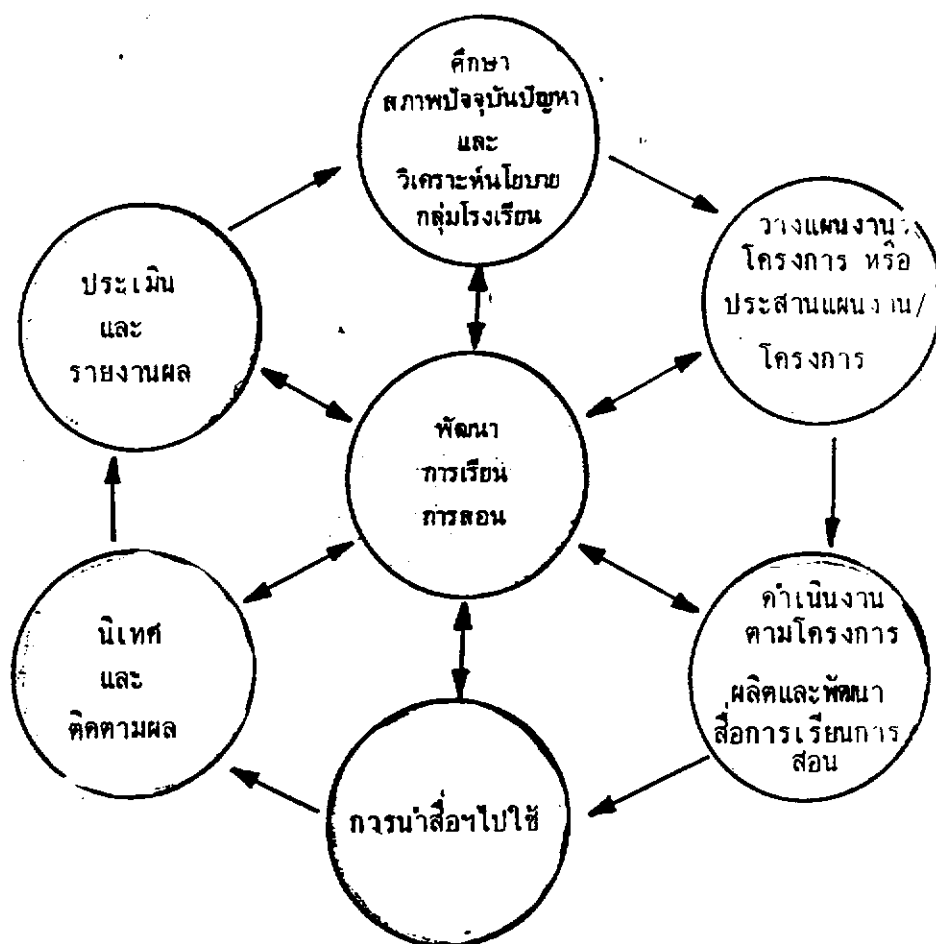
3.3 ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ที่ครูมาติดต่อขอบริการ โดยเฉพาะรายละเอียดปลีกย่อยที่สำคัญหรือข้อควรระมัดระวังในการใช้อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนในแต่ละชั้นที่อาจมีจุดอ่อนเฉพาะที่ เพื่อป้องกันการชำรุดเสียหายอันอาจเกิดขึ้นได้ในช่วงการนำไปใช้

3.4 รวบรวมสถิติการให้บริการของโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มและประชาสัมพันธ์ ให้ทราบเพื่อกระตุ้นให้โรงเรียนต่าง ๆ สนใจมาใช้บริการมากขึ้น

การดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

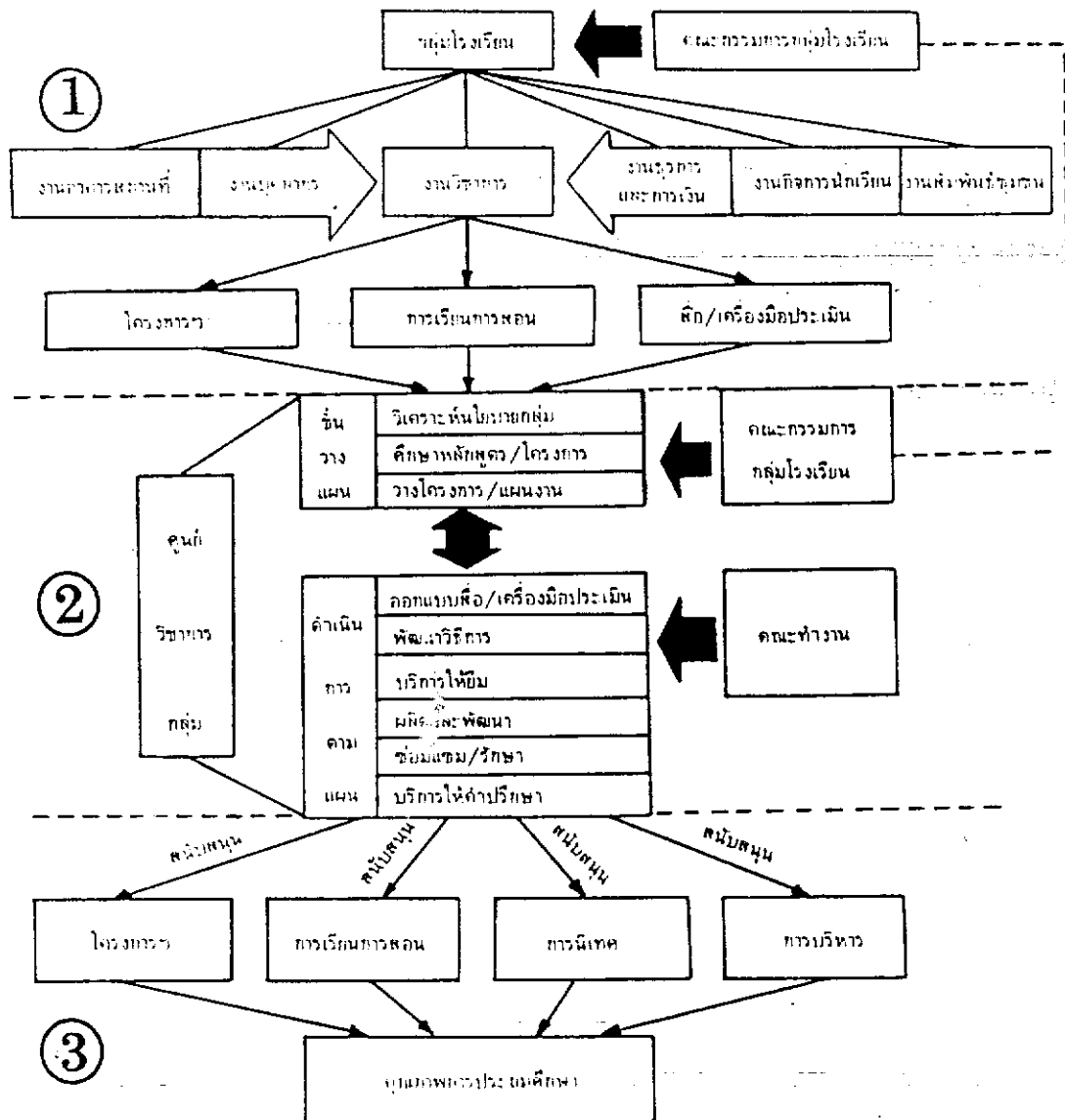
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มโรงเรียนที่จะให้บริการด้านสื่อ เครื่องมือ วิธีการ และการจัดระบบในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ครูวิชาการ ผู้บริหารและ ผู้นิเทศเพื่อมุ่งเน้นในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงสุด โดยการปฏิบัติงานร่วมในโครงการของกลุ่มโรงเรียน โดยใช้งบประมาณของกลุ่มโรงเรียน ภายใต้การควบคุมดูแลสนับสนุนส่งเสริมของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน

สำหรับกระบวนการดำเนินงานได้ยึดตามแนวทางที่มีผลงานกำกับอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจะดำเนินการตามโครงการรายปี โดยมีกระบวนการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 กระบวนการทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป. : 37)

ศูนย์วิชาการกลุ่มเน้นการบริการสื่อการเรียนการสอนให้แก่โรงเรียนภายในกลุ่ม
เป็นงานหลัก จึงต้องมีการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่ม เพื่อ
ให้กลุ่มฯ วางแผนจัดทำ โครงการประชุมปฏิบัติการผลิตสื่อ นิเทศการใช้สื่อ โดยการแนะนำ
สาธิตหรืออบรมแล้วให้โรงเรียนนำไปใช้หรือยืมใช้ มีการประเมินผลการนำสื่อการเรียนการ
สอนไปใช้เป็นระยะ ๆ ตามแบบประเมิน รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปประกอบการ
พิจารณาในการพัฒนาสื่อที่ให้บริการมีสภาพที่ใช้การได้และทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ทำให้
กลุ่มโรงเรียนสามารถใช้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพ
การประถมศึกษาได้

ภาพประกอบ 4 แนวทางการใช้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป. 38)

จากภาพประกอบ 4 จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานทั้ง 6 งานของกลุ่มโรงเรียนนั้น เน้นงานวิชาการเป็นหลักสำคัญที่สุด ส่วนการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนงาน วิชาการทั้งสิ้น

เพื่อให้การดำเนินงานทั้ง 6 งาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญการกลุ่มโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารเป็นผู้วางแผนการทำงานให้เป็นระบบตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์นโยบายของกลุ่มเพื่อทราบว่าในกลุ่มนี้มีสภาพปัจจุบันอย่างไร และมีปัญหาทางวิชาการในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ใด และควรวางโครงการเร่งคุณภาพใดมากน้อยแค่ไหน เป็นการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงตามสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ
2. ขั้นศึกษาหลักสูตร/โครงการ เมื่อทราบสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาจากการวิเคราะห์แล้ว จะต้องเร่งคุณภาพในกลุ่มประสบการณ์ใดก็ต้องศึกษารายละเอียดของหลักสูตรในกลุ่มประสบการณ์นั้น ๆ ว่าจะดำเนินการต่อไปด้วยวิธีการอย่างไรมากน้อยแค่ไหน โดยวิเคราะห์จากความคิดรวบยอด จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อและเครื่องมือวัดผล
3. ขั้นการวางโครงการ/แผนงาน เมื่อทราบสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาแล้วจึงเป็นขั้นการหาพร้อมทางเลือกที่ดีที่สุด จัดลำดับความสำคัญแล้วจึงวางโครงการหรือแผนงานของโครงการเพื่อเป็นการแบ่งงานและจัดระบบการทำงานที่เหมาะสม รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณและเขียนปฏิทินปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามแผน ขั้นนี้เป็นหน้าที่ของคณะทำงานในศูนย์วิชาการเพื่อปฏิบัติงานตามนโยบายที่คณะกรรมการบริหารศูนย์กำหนดขึ้น แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นออกแบบสื่อ เครื่องมือ การรู้ถึงวิธีการดำเนินงานตามโครงการหรือแผนงาน จะช่วยให้ทราบว่าต้องใช้สื่อและเครื่องมือใดในการปฏิบัติงาน จากนั้นจึงออกแบบสื่อ เครื่องมือให้เหมาะสมกับงาน โครงการ และสภาพแวดล้อม
2. ขั้นพัฒนาวิธีการ เป็นการนำสื่อและเครื่องมือไปใช้ให้เกิดผลมากที่สุด จึงต้องหาวิธีการที่เหมาะสมโดยการค้นคว้าและทดลองสรุปหาข้อยุติที่ดีที่สุด

3. ขั้นบริการให้ยืม สื่อที่ได้มาจากการผลิต การบริจาคหรือจากการจัดสรร ให้จัดเก็บให้เรียบร้อย เพื่อพร้อมที่จะให้คณะปฏิบัติงานตามโครงการหรือครูผู้สอนยืมไปใช้ได้ อย่างสะดวก

4. ขั้นการผลิตและพัฒนาสื่อ เมื่อมีความต้องการสื่อ/เครื่องมือ ที่ยังไม่มีในศูนย์ ก็จำเป็นต้องมีการผลิตเพิ่มเติม และต้องพัฒนาสื่อ นั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

5. ขั้นการซ่อมแซม/เก็บรักษา ขั้นนี้เป็นการซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดหลังจากการยืมใช้และเก็บรักษาไว้อย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกในการหยิบใช้ภายหลัง เป็นการประหยัดงบประมาณไปด้วย

6. ขั้นการบริการให้คำแนะนำ ขั้นนี้จะต้องให้บริการและแนะนำแก่ผู้ใช้สื่อและบริการค้นคว้าวิธีการสอนใหม่ ๆ ออกเผยแพร่และช่วยแก้ปัญหาให้ครูผู้สอนและผู้ใช้เครื่องมือ

ถ้าสามารถปฏิบัติได้ตามขั้นตอนดังกล่าว ก็เป็นที่เชื่อแน่ว่าการประถมศึกษาจะต้องพัฒนาไปตามทิศทางที่พึงประสงค์อย่างแน่นอน

การนิเทศติดตามผล

การนิเทศติดตามผลเป็นการแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมเพื่อปรับปรุงให้การดำเนินงานศูนย์วิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนนั้น มีการนิเทศอยู่ 2 ลักษณะคือ

1. การนิเทศภายใน ให้เป็นหน้าที่ของประธานกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการหรือจะมอบหมายให้ใครดำเนินการก็ย่อมทำได้
2. การนิเทศภายนอกจากหน่วยเหนือ เป็นหน้าที่ของฝ่ายวิชาการ และฝ่ายบริหารระดับเหนือจากกลุ่มโรงเรียนขึ้นไป โดยเริ่มจากสำนักงานการศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานการศึกษาจังหวัด ถึงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

แหล่งทรัพยากร

เนื่องจากศูนย์วิชาการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มโรงเรียน ดังนั้นการดำเนินงานของศูนย์จึงต้องอาศัยทรัพยากรจากกลุ่มโรงเรียน

1. บุคลากรที่จะปฏิบัติงานในศูนย์ซึ่งตามโครงสร้างจะแยกเป็น 2 ส่วนคือ
 - 1.1 คณะกรรมการฝ่ายบริหาร ได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน
 - 1.2 คณะทำงานได้มาจากกลุ่มโรงเรียนเช่นกัน คือ ผู้บริหารโรงเรียนที่ตั้งศูนย์ ครูวิชาการกลุ่มประสบการณ์ และครูที่ทำหน้าที่ประจำศูนย์ก็เป็นบุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียนนั้นทั้งสิ้น
2. งบประมาณที่จะส่งเสริมการปฏิบัติงานของศูนย์ก็ต้องอาศัยงบประมาณบริหารกลุ่มโรงเรียน ซึ่งคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนก็เป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการด้วยแล้ว จึงเปิดโอกาสให้คณะกรรมการบริหารงบประมาณได้จัดสรรเงินมาสนับสนุนศูนย์วิชาการตามความต้องการด้วย
3. วัสดุ สื่อ/เครื่องมือ ได้มาจากส่วนต่าง ๆ คือ
 - 3.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดซื้อ/หาให้
 - 3.2 กลุ่มดำเนินการซื้อจากงบประมาณประจำปี
 - 3.3 รับบริจาคจากหน่วยงานหรือเอกชน

ตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์วิชาการกลุ่มที่กล่าวมาแล้ว จะเน้นการให้บริการสื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม ศูนย์วิชาการกลุ่มจึงต้องมีการติดต่อประสานงานกับศูนย์วิชาการจังหวัดโดยตรงหรือผ่านทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อป้อนข้อมูลการใช้สื่อ ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นให้ศูนย์วิชาการจังหวัดศึกษา เพื่อพัฒนาสื่อเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือผลิตสื่อใหม่ ๆ ที่ช่วยเหลือโรงเรียนในกลุ่ม ในการแก้ปัญหาตามกลุ่มประสบการณ์ที่โรงเรียนต้องการ และทางกลุ่มโรงเรียนต้องการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น ๆ หรือขอความร่วมมือไปทางศูนย์วิชาการจังหวัด ให้จัดสัณนิบาต อบรม ประชุมปฏิบัติการผลิตสื่อขึ้นให้ภายในโรงเรียน ขอคำแนะนำการใช้สื่อการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผลและการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนภายในกลุ่ม

1.6 สื่อการเรียนการสอน

ความหมายของสื่อการสอน

มีนักวิชาการและนักเทคโนโลยีทางการศึกษาได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนไว้หลายความหมาย เช่น

มนตรี แยมกลีการ (2526 : 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยในการนำความรู้จากผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการ

เปรี๊ญ กุมุท (2519 : 1) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของครูถึงผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี

บุญยฤทธิ คงคาเพชร (2526 : 1) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์หรือวิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องช่วยถ่ายทอดหรือนำความรู้จากแหล่งความรู้ที่ครูผู้สอนต้องการไปยังผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ตามจุดมุ่งหมายที่ครูตั้งไว้

จากสื่อความของสื่อการสอนทั้งหมด พอสรุปได้ว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ หรือเทคนิควิธีการต่าง ๆ ซึ่งช่วยในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ตลอดจนทัศนคติให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามจุดประสงค์ที่วางไว้

คุณค่าของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนโดยทั่วไปมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อระบบการเรียนการสอน ซึ่งเป็นตัวช่วยให้การถ่ายทอดความรู้หรือการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก และรวดเร็ว ซึ่งสามารถสรุปคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนได้ดังนี้

เดล (Dale, 1969 : 8) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. สามารถส่งเสริมความเข้าใจอันดี และสร้างความเห็นอกเห็นใจระหว่างนักเรียนกับนักเรียนในชั้นได้

2. ทำให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่ประสงค์ได้

3. ทำให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชาที่เรียนตรงกับความต้องการเป็นผลทำให้เพิ่มแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ยิ่งขึ้น

4. ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ หลายด้านแก่ผู้เรียน

5. ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย ทำให้ผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกันมาก ๆ เข้าใจเนื้อหาที่เรียนเช่นเดียวกัน

6. เราใจให้ผู้เรียนนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้อย่างมีความหมาย

7. ทำให้ผู้เรียนมีปฏิกิริยาสะท้อนกลับซึ่งช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพียงใด

8. ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สมบูรณ์ เกิดมีสิ่งก่อกำเนิดและมีความหมาย

9. ช่วยขยายและเพิ่มพูนขอบเขตของประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และช่วยให้จดจำได้เร็วและแม่นยำขึ้นโดยไม่ต้องอาศัยคำอธิบาย

10. ผู้เรียนเกิดความคิดได้กระจ่างแจ้งและเป็นระเบียบ

ส่วนเปรื่อง กุมุท (2529 : 4) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนมีคุณค่าดังนี้คือ

1. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความจริงจังและมีความหมายชัดเจนต่อผู้เรียน

2. ช่วยให้นักเรียนรู้ได้ในปริมาณมากขึ้นในเวลาจำกัด

3. ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการเรียนการสอน

4. ช่วยให้ผู้เรียนประทับใจและทำอะไรเป็นเร็วขึ้น

5. ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน

6. ทำให้เรียนรู้ในสิ่งที่ลำบากได้ง่ายขึ้น กล่าวคือ

- ทำสิ่งซับซ้อนให้แลดูง่ายขึ้น
 - ทำสิ่งนามธรรมให้เป็นรูปธรรม
 - ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวรวดเร็วให้เป็นช้าลงเพื่อศึกษาได้
 - ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวช้าให้เร็วขึ้น เพื่อศึกษาขบวนการเปลี่ยนแปลง
 - ทำสิ่งใหญ่ย่อให้เล็กลง เพื่อสะดวกแก่การศึกษาได้
 - ทำสิ่งเล็กมาก ๆ ขยายขนาดใหญ่เพื่อศึกษาได้
 - สามารถนำสิ่งที่เกิดในอดีตมาศึกษาได้
 - สามารถนำสิ่งที่อยู่ไกลลื้อมาศึกษาได้
7. ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จง่ายขึ้นและสอบได้มากขึ้น
8. ทำให้นักเรียนได้รับสิ่งกัปป (Concept) อย่างเดียวกัน

1.7 การผลิต การบริการ การเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน

บทบาทสำคัญของศูนย์วิชาการนั่นก็คือ การผลิตสื่อการสอน ทั้งสื่อต้นแบบ และสื่อบริการให้ตรงกับความต้องการของครู หรือช่วยแนะนำครูผู้สอนให้สามารถผลิตและใช้สื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาในหลักสูตร ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ต้องมีการผลิตสื่อการสอนอย่างเร่งด่วน เพราะสื่อการสอนมีความจำเป็นต่อระบบการจัดการเรียนการสอนทุกรูปแบบเป็นอย่างมาก สื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นธรรมชาติมากขึ้น (ชม ภูมิภาค. 2529 : 97) และได้กล่าวถึงขบวนการผลิตสื่อว่า มีสิ่งที่ควรพิจารณาอยู่ 2 ด้านคือ

1. การให้ภาพและการออกแบบ โดยต้องพิจารณาก่อนว่า ความคิดหรือขบวนการใดที่จะทำให้เกิดทักษะขึ้นมา และจะต้องคิดต่อไปว่า จะออกแบบอย่างไรผู้ดูจึงจะเข้าใจ
2. เทคนิคด้านการปฏิบัติ ถือเป็นเรื่องสำคัญเพราะเกี่ยวกับเครื่องมือทักษะทางกลไกความรู้เกี่ยวกับขบวนการข้อจำกัดของสื่อ ขบวนการย่อมมีความยากง่ายต่างกัน ด้วยเหตุผลนี้การผลิตสื่อจึงต้องกับคนส่วนมาก

และไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526 : 42 - 43) ได้กล่าวว่า บุคลากรด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. ผู้ชำนาญทั่วไปเกี่ยวกับสื่อ (Media Centralists) ซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้า ผู้บริหาร ผู้อำนวยการสื่อ ผู้จัดการ ผู้ประสานงานเกี่ยวกับสื่อหรือเป็นผู้ช่วยผู้บริหารสถาบัน เช่น ครูใหญ่ ผู้อำนวยการ (ในโรงเรียน) ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (ในวิทยาลัย - มหาวิทยาลัย) ผู้อำนวยการฝ่ายฝึกอบรม (ในงานธุรกิจและอุตสาหกรรม) ตลอดจนสำนัก - ศูนย์ กรม กองต่าง ๆ ทั้งในงานรัฐบาลและเอกชน
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Media Specialists) ผู้เชี่ยวชาญสื่อ มีลักษณะเฉพาะและมากแบบกว่าผู้ชำนาญทั่วไปเกี่ยวกับสื่อ โดยอาจจะมาจากพื้นฐานวิชาชีพต่าง ๆ กัน มาทำหน้าที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับสื่อ เช่น เรียนมาทางโสตทัศนศึกษา การประชาสัมพันธ์ ช่างภาพ จิตวิทยา ศิลปะ ช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ เป็นต้น กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสื่อแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้
 - 2.1 เชี่ยวชาญเรื่องวัสดุพิมพ์และไม่พิมพ์ (Print - Nonprint Specializations) เป็นผู้เชี่ยวชาญสื่อการสอนง่าย ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัสดุพิมพ์หรือไม่พิมพ์ (โสตทัศนศึกษา) เหมาะสำหรับหน่วยงานเล็ก ๆ เช่น โรงเรียนขนาดเล็กที่มีงบประมาณไม่มากนัก หรือเป็นส่วนประกอบในหน่วยงานใหญ่
 - 2.2 ผู้เชี่ยวชาญเรื่องสิ่งพิมพ์ โสตทัศนศึกษาและโทรทัศน์ (Print - Audiovisual Television Specializations)
 - 2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านหน้าที่เฉพาะ (Functional Specializations) เหมาะสำหรับหน่วยงานสื่อขนาดใหญ่ ทั้งงานธุรกิจและอุตสาหกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านนี้แยกออกเป็นหลายชนิด เช่น เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ (Design) การพัฒนาหลักสูตร การวิจัย การเลือกและจัดหาสื่อ พนักงานเทคนิค เป็นต้น
 - 2.4 เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชา (Subject Specializations) ชำนาญเกี่ยวกับการใช้สื่อในสาขาวิชาต่าง ๆ

2.5 เชี่ยวชาญเรื่องสื่อเฉพาะระดับชั้น (Level Specializations) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้สื่อระดับต่าง ๆ ของการศึกษา เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษานิเทศ เป็นต้น

2.6 เชี่ยวชาญเรื่องสื่อเฉพาะหน่วยงาน (Unit - Type Specializations) เป็นผู้เชี่ยวชาญที่ถูกฝึกมาสำหรับงานต่าง ๆ โดยเฉพาะ เช่น เพื่อการศึกษา ธุรกิจ อุตสาหกรรม การทหารและสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

3. กลุ่มพนักงานเทคนิคเรื่องสื่อ (Media Technicians) เช่น พนักงานจัดการเรื่องวัสดุ พนักงานกราฟิก เป็นต้น

4. กลุ่มผู้ช่วยเรื่องสื่อ (Media Aids) จะเป็นผู้ช่วยสนับสนุนฝ่ายในการบริการสื่อ ส่วนใหญ่จะเป็นเสมียนพนักงาน

หลักการผลิตสื่อการสอน

วนิดา จิงประสิทธิ์ (2526 : 57 - 58) ได้กล่าวถึงหลักการผลิตสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. ควรผลิตสื่อขึ้นใช้เอง เพราะนอกจากจะเป็นการลดความสิ้นเปลืองงบประมาณแล้ว ยังสามารถผลิตได้ตรงกับความต้องการมากที่สุดด้วย
2. ผู้ผลิตควรมีทักษะพื้นฐานบางอย่างในการผลิต เช่น การเขียนและประดิษฐ์ตัวอักษร การถ่ายภาพ การขยายภาพ เป็นต้น
3. การจัดหาสื่อและการผลิตต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้
 - 3.1 ความยากง่ายของสื่อ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเป็นหลัก
 - 3.2 ขนาดของสื่อ พอเหมาะกับจำนวนผู้เรียนหรือไม่ รวมทั้งขนาดของตัวอักษรด้วย
 - 3.3 คุณภาพในด้านการผลิต การใช้สีเหมาะสม แบบของตัวอักษรเหมาะสม ความชัดเจนของสื่อ การออกแบบ (Design) น่าสนใจ เป็นต้น

3.4 มีความคงทนต่อการใช้งาน

เนื่องจากสื่อการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการผลิตสื่อการเรียนการสอนจึงต้องอาศัยกระบวนการผลิตตามขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 12)

1. สำรวจสภาพความต้องการ
2. วิเคราะห์และคัดเลือก
3. วางแผนผลิต
4. ผลิตสื่อต้นแบบ
5. ทดลองใช้
6. ปรับปรุงแก้ไข
7. ผลิตเพื่อนำไปใช้จริง

การบริการวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

การบริการสื่อการเรียนการสอน นับว่าเป็นหัวใจในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการสอน กำพล กระทบผล (กำพล กระทบผล : อ้างอิงมาจากบุญเหลือ ทองเอี่ยม. 2531 : 21) ได้กล่าวถึงงานด้านบริการสื่อหรือสื่อทัศนศึกษาในศูนย์วิชาการหรือศูนย์สื่อการสอนว่า ควรปฏิบัติดังนี้

1. การทำแคตตาล็อก
2. การให้บริการยืมสื่อทัศนวัสดุ
3. การให้ข้อสนเทศเกี่ยวกับสื่อทัศนวัสดุ
4. การผลิตสื่อทัศนอุปกรณ์เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน
5. การรับจองวัสดุอุปกรณ์
6. การบริการรับส่งสื่อทัศนอุปกรณ์

7. การเผยแพร่ผลงานของศูนย์สื่อการสอน
8. การประสานงานระหว่างศูนย์สื่อการสอน
9. การให้ความช่วยเหลือ
10. การจัดและเก็บรักษาโสตทัศนูปกรณ์
11. การทำสถิติและรายงาน
12. การจัดกิจกรรม

ส่วนโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพ.ศ.7) ได้กล่าวถึงมาตรการในการบริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน (สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 33) สรุปได้ดังนี้

การตั้งศูนย์วิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนนั้น ภารกิจที่สำคัญอีกด้านหนึ่งคือการจัดระบบให้บริการอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน พร้อมทั้งการเก็บรักษาและซ่อมบำรุงสื่อการเรียนการสอน เพื่อความสะดวกในการพัฒนาการเรียนการสอน และงานวิชาการด้านต่าง ๆ ให้กับบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม รวมทั้งช่วยในระบบของการบริหารและการนิเทศการศึกษา ศูนย์วิชาการจำเป็นที่จะต้องจัดระบบและระเบียบการบริการ การจัดเก็บและการซ่อมบำรุงให้สะดวกชัดเจนและถูกต้อง เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติและให้บริการ

จุดมุ่งหมายของการจัดบริการ

จุดมุ่งหมายของการจัดบริการของศูนย์วิชาการ มีดังนี้

1. เพื่อให้ผู้ใช้บริการค้นหาโสตทัศนูปกรณ์สื่อการเรียนการสอนได้สะดวก รวดเร็ว และมีความคล่องตัวสูง
2. เพื่อให้โสตทัศนูปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนมีอายุยาวนาน คำนึงค่ากับเงิน เวลา และแรงงานที่จัดทำและหาซื้อ

3. เพื่อจัดระบบให้เป็นหมวดหมู่ตามลักษณะประเภทของงาน ระดับชั้นเรียนและเนื้อหาวิชา
4. เพื่อให้ผู้ให้บริการได้รับความสะดวกในการนำไปใช้ในการเรียนการสอน การอบรม การบริการนิเทศการศึกษา
5. เพื่อให้ผู้ให้บริการมีความสะดวกในการคิดพัฒนาจัดทำอุปกรณ์การสอน สื่อ การอบรม และเครื่องมือในการบริหารและการนิเทศการศึกษา โดยใช้วิธีการใหม่ ๆ มากขึ้น
6. เพื่อให้สามารถพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยและมีมากขึ้น โดยใช้ เวลาและสถานที่อย่างจำกัด สะดวกในการสำรวจ การเก็บรักษา ให้บริการและให้บริการต่าง ๆ

ประเภทของการบริการ

การจัดระบบของการบริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนนั้น คณะกรรมการการบริหารและดำเนินการของศูนย์จำเป็นต้องประชุมวางระบบและระเบียบการบริการให้ชัดเจนและสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการ จากขอบข่ายภารกิจหน้าที่ของศูนย์วิชาการเอง และจากที่มีผู้ขอรับความช่วยเหลือหรือสนับสนุน ซึ่งสามารถแบ่งประเภทการบริการได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การบริการประจำที่
2. การบริการนอกสถานที่
1. การบริการประจำที่ เป็นการบริการภายในบริเวณศูนย์วิชาการเอง

“ตามแนวทางการจัดกิจกรรมในการบริการ” กิจกรรมทุกอย่างสามารถเสร็จสิ้นลงภายในศูนย์วิชาการเอง คณะกรรมการสามารถที่จะพัฒนาระบบบริการประจำที่นี้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตามกำลังความพร้อมและความสามารถของศูนย์วิชาการเอง ลักษณะของงานบริการประเภทนี้ ดังนี้

1. ผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนตามความต้องการของโรงเรียนภายในกลุ่ม

2. อำนาจความสะดวกและบริการอุปกรณ์ เครื่องมือที่มีอยู่ในศูนย์ฯ ในการประชุมปฏิบัติการผลิตสื่อการเรียนการสอน ตามมติของกลุ่มโรงเรียน

3. ให้ยืมสื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์แก่โรงเรียนและครูผู้มาให้บริการ

4. ให้คำแนะนำและปรึกษาปัญหาอันเกิดจากการใช้สื่อการเรียนการสอน วัสดุ และอุปกรณ์ของศูนย์วิชาการ

2. การบริการนอกสถานที่ เป็นการบริการที่ศูนย์วิชาการเคลื่อนที่ไปหาผู้ที่มาขอให้บริการเอง เพื่อความประหยัด สะดวกและเหมาะสมในการจัดกิจกรรมของผู้มาขอใช้บริการแล้วแต่กรณี ตามแนวนโยบายที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้จาก "แนวทางการจัดกิจกรรมในการบริการ" ซึ่งคณะกรรมการสามารถที่จะพัฒนาระบบและระเบียบการบริการนอกสถานที่ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตามกำลังความสามารถและความพร้อมของศูนย์วิชาการเอง เช่นเดียวกับลักษณะงานบริการประเภทนี้ ตัวอย่างเช่น

1. นำสื่อที่ผลิตใหม่ ๆ ไปเผยแพร่แก่โรงเรียนในกลุ่ม ในกรณีที่โรงเรียนขอความร่วมมือมา

2. สนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ของโรงเรียนภายในกลุ่ม เป็นต้น

เนื่องจากการบริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีเป้าหมายให้โรงเรียนมาใช้บริการที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเอง จึงไม่เน้นการบริการนอกสถานที่มากนัก

แนวทางการบริการ

การบริการนับได้ว่าเป็นหัวใจของงานในหน้าที่ของศูนย์วิชาการ ซึ่งงานบริการนี้ส่วนใหญ่จะควบคู่ไปกับกิจกรรม งานบริการของศูนย์วิชาการ ควรมีดังนี้

1. การจัดทำรายละเอียดของวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน
2. การให้บริการยืมวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนในศูนย์วิชาการ
3. การให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนในศูนย์วิชาการ
4. การผลิตสื่อการเรียนการสอน
5. การรับจองวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน
6. การบริการรับส่งวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน
7. การประสานงานระหว่างศูนย์วิชาการ
8. การเผยแพร่รายงานศูนย์วิชาการ
9. การให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ในขอบข่ายของภารกิจและหน้าที่
10. การจัดและการเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน
11. การทำสถิติและรายงาน
12. การจัดกิจกรรม

1. การจัดทำรายละเอียดของวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

การจัดทำแคตตาล็อกหรือรายการเกี่ยวกับรายละเอียดของวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ภายในศูนย์วิชาการ เป็นสิ่งที่ต้องกระทำเป็นอันดับแรกของงานบริการเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ทั้งสิ่งพิมพ์และไม่สิ่งพิมพ์ได้อย่างรวดเร็ว

2. การให้บริการยืมวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน

บริการที่สำคัญของศูนย์วิชาการ คือ การให้ยืมวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ของศูนย์ ให้นำออกไปนอกศูนย์ได้ มาตรฐานสำหรับการแจกจ่ายให้ยืม มีหลักเกณฑ์การจัดอยู่ 4 ประการ คือ

2.1 ด้านปริมาณ หมายถึง การมีวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอที่จะนำไปใช้ประกอบการสอนกับเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร

2.2 ด้านคุณภาพ วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนที่จะนำไปใช้นั้น ต้องเป็นวัสดุที่ดีทั้งคุณภาพทางด้านการผลิต และคุณค่าในการเรียนการสอน

2.3 ความต้องการทางการศึกษา การจัดระบบการแจกจ่ายให้ยืม ต้องจัดให้สนองความต้องการทางการศึกษาของผู้ใช้บริการ ให้เหมาะสมทั้งด้านเวลาและสถานที่

2.4 ให้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนมากที่สุด คือ มีวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

งานของบริการให้ยืม

1. ทำทะเบียนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนทุกชั้น โดยแบ่งไว้ตามหมวดหมู่ เช่น สไลด์ เทปบันทึกเสียง ฯลฯ
2. ทำทะเบียนการยืมที่แน่นอน โดยกำหนดระเบียบข้อบังคับในการยืม ตัวอย่างเช่น วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนชนิดใดยืมออกนอกศูนย์ได้ หรือชนิดใดให้ใช้ภายในศูนย์เท่านั้น การยืมครั้งหนึ่ง ๆ จะมีการจำกัดจำนวนหรือไม่
3. เตรียมวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนไว้ให้พร้อมและเรียบร้อยก่อนให้ยืม เช่น
 - ก. ตรวจสอบสภาพของวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน
 - ข. ให้หัวเรื่อง
 - ค. ลงเลขทะเบียน
 - ง. ประทับตราศูนย์วิชาการและวันที่ เดือน พ.ศ.
 - จ. จัดเก็บไว้ตามที่ที่กำหนดไว้
4. กำหนดแบบฟอร์มที่จำเป็นจะต้องใช้ เช่น บัตรสำหรับผู้ยืม แบบทางคืน และแบบฟอร์มอื่น ๆ
5. จัดระบบการให้ยืม ให้เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน หาวิธีการให้ผู้รับบริการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
6. ตรวจสอบสภาพของวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ผู้ยืมนำมาส่ง ก่อนเก็บเข้าที่

7. จัดทำสถิติการยืม เพื่อแสดงผลงานในด้านปริมาณและคุณภาพ
8. ลสำรวจปีละครั้ง เพื่อจะได้จำหน่ายวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน
บางชิ้นที่ชำรุดเสียหายหรือล้าสมัย

9. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานเสนอผู้บังคับบัญชา

3. การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

การบริการในด้านนี้ เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่ผู้มาใช้บริการของศูนย์ซึ่งต้องการความช่วยเหลือในเรื่องการค้นคว้าวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ หลักสำคัญของการบริการทางด้านนี้ คือ การให้คำตอบต่อคำถามของผู้มาใช้ศูนย์โดยตรง แล้วทางเจ้าหน้าที่อาจบันทึกคำถามเก็บไว้ โดยเฉพาะคำถามที่ยากแก่การตอบ อาจเรียงคำถามที่ยากแก่การตอบ อาจเรียงคำถามไว้ตามอักษร เมื่อมีผู้มาถามจะได้ไม่เสียเวลาในการค้นคว้าหาคำตอบอีก นอกจากนี้ควรจัดทำบรรณานุกรมต่าง ๆ เพื่อช่วยในการหา และช่วยให้เกิดความสนใจ

การให้ข้อเสนอแนะตัวอย่างก็คือ ช่วยเหลือในการหาวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนให้แก่ผู้ที่ต้องการใช้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และสื่อฯ ทั้งที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการและนอกศูนย์วิชาการ เช่น จากหน่วยงานอื่น ๆ หรือสื่อท้องถิ่น เป็นต้น งานในข้อนี้จะสมบูรณ์ขึ้นควรมีการจัดทำสถิติรวบรวมไว้ เพื่อทำรายงานประจำปีของศูนย์ต่อไป

4. การผลิตสื่อการเรียนการสอน

การได้มาของสื่อการเรียนการสอน นอกจากจะจัดซื้อหรือได้รับบริจาคแล้ว ศูนย์วิชาการจะต้องทำการผลิตขึ้นเองภายในศูนย์ โดยเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ วัสดุที่ทางศูนย์วิชาการสามารถผลิตขึ้นได้ เช่น

- ชุดการสอน
- ชุดฝึกอบรมของสาขางานต่าง ๆ
- แผ่นภาพโปรงใส
- ภาพนิ่ง เช่น ชุดภาพถ่าย ชุดสไลด์

- แผนภูมิ แผนสถิติ
- หุ่นจำลอง
- วัสดุตั้งแสดง
- กระเป๋าหนัง
- บัตรคำ
- กระดานผ้าล้าลิ
- การบันทึกเสียง
- การผลิตรายการวิทยุเพื่อประกอบการสอน

ฯลฯ

5. การรับจองวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

การจัดบริการจองก็เพื่อความสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการ โดยให้บริการอย่างดี สะดวก รวดเร็ว ไม่เสียเวลาแก่ผู้มาใช้

การบริการจอง แบ่งได้ 2 ประเภทคือ

1. การจองระยะสั้น คือ การมาใช้บริการโดยแจ้งให้ศูนย์ทราบภายในระยะ อันสั้น หรือกระทันหัน จะมีอุปสรรคบางประการ เช่น วัสดุ อุปกรณ์และสื่อฯ ไม่ว่างหรือมี ผู้จองแล้ว หรือยังไม่ได้รับคืน เป็นต้น ฉะนั้นถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ไม่ควรใช้วิธีนี้ ทางศูนย์ ควรได้มีการจัดกฎเกณฑ์ในการยืมอย่างรัดกุม
2. การจองระยะยาว เป็นวิธีปฏิบัติที่ดี ให้ความสะดวกแก่ฝ่ายบริการหลายอย่าง เช่น
 - เพื่อเจ้าหน้าที่ของศูนย์ได้รับใบแจ้งการจอง ขอให้วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนนั้น ๆ จะได้นำไปปิดไว้กับบัตรจอง
 - เจ้าหน้าที่ศูนย์จะจัดพิมพ์ใบปะหน้า สำหรับอุปกรณ์การสอนที่จะส่งไปให้ ผู้จองโดยทำเป็นสำเนา คือ ส่งไปกับตัววัสดุอุปกรณ์ หรือสื่อฯ แผ่นหนึ่ง และเก็บไว้สำหรับ ตรวจของเมื่อส่งคืนอีกแผ่นหนึ่ง

6. การบริการรับส่งวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

เพื่อให้การบริการเป็นไปได้อย่างทั่วถึง จึงมีวิธีการจัดส่งวัสดุหลายวิธี ซึ่งจะให้วิธีไหนนั้น ต้องคำนึงถึงความสะดวก ความเหมาะสมและความปลอดภัยของวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

วิธีจัดส่ง

- ส่งโดยยานพาหนะของคุณย์เอง
- ส่งโดยผู้ให้บริการมารับเอง
- ส่งโดยการฝากไปกับครูผู้สอนที่ผ่านคุณย์
- วิธีอื่น ๆ ที่เหมาะสมในบางกรณี

7. การประสานงานระหว่างคุณย์วิชาการ

การร่วมมือระหว่างคุณย์วิชาการ เป็นงานอย่างหนึ่งของการทำงานของคุณย์ อาจจะทำการระหว่างคุณย์วิชาการกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ หรือระหว่างคุณย์วิชาการด้วยกัน เช่น

7.1 ประสานงานการยืมสื่อและวัสดุ อุปกรณ์ที่คุณย์ไม่มีจากแหล่งอื่น

7.2 การแลกเปลี่ยนวัสดุและเอกสารต่าง ๆ ซึ่งบางคุณย์มีมากเกินไป หรือบางอย่างหาซื้อไม่ได้ ทางคุณย์จะแจ้งไปตามคุณย์ต่าง ๆ พร้อมทั้งแจ้งรายชื่อวัสดุ เอกสาร ที่ทางคุณย์ต้องการและมีอยู่มากแล้ว ไปให้คุณย์อื่นทราบ ซึ่งวิธีนี้ก็จัดเป็นการหาวัสดุได้อีกวิธีหนึ่ง

8. งานด้านการเผยแพร่ของคุณย์วิชาการ

การเผยแพร่งานของคุณย์วิชาการ เป็นงานที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานทุกประเภท จุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่งานของคุณย์ เพื่อแจ้งให้บุคคลอื่นทราบเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของคุณย์ และส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แล้วยังทำให้การบริการของคุณย์ได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้

การเผยแพร่ผลงานของคุณฯ ควรจะได้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของงานคุณยวิชาการ
2. วิธีการจัดและวิธีการใช้คุณยวิชาการ
3. บริการที่จัดขึ้นนั้นมีอะไรบ้าง แต่ละอย่างให้ประโยชน์อย่างไร ผลงานที่ปรากฏ

แก่ส่วนรวมมีอะไรบ้าง

4. ความก้าวหน้าและความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ของงานคุณยวิชาการ

การเผยแพร่ผลงานของคุณยวิชาการ ควรทำดังนี้

1. ร่วมมือกับศูนย์วิชาการอื่นหรือสถาบันและองค์กรอื่น
2. จัดทำวารสารของคุณยวิชาการ เพื่อเผยแพร่ผลงานของคุณยว่ามีอะไรบ้าง

อาจจะแจ้งให้ทราบถึงการบริการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์ได้จัดทำขึ้น

3. จัดนิทรรศการต่าง ๆ
4. เชิญบุคคลภายนอกมาเยี่ยมศูนย์วิชาการ
5. เมื่อทางศูนย์จัดงานสำคัญควรถ่ายภาพไว้ เพื่อจะนำออกแสดงในวาระอื่น ๆ

ได้

6. ให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้
7. จัดทำรายงาน ผลประจำเดือน ประจำปี แล้วนำออกเผยแพร่ในวาระอันควร
9. หน้าที่ในด้านให้ความช่วยเหลือ

- ช่วยเหลือผู้สอนในด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน

ให้ตรงตามหลักสูตร

- ช่วยเหลือในการเลือกวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน
- ช่วยเหลือในการควบคุมเครื่องมือต่าง ๆ
- ช่วยเหลือในการจัดนิทรรศการ
- ช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายใน

และภายนอก

- ช่วยเหลือผู้สอนในการผลิตวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการสอน
- ช่วยเหลือคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร เพื่อให้การใช้วัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับการสอน

10. การจัดและการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

การจัดและการเก็บวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนให้ง่ายแก่การค้นหาและนำไปใช้ เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้เป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว นอกจากนี้ยังเป็นการรักษาให้คงสภาพอยู่ได้นาน

ในการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงการแบ่งดังนี้

1. ตามชนิด แบ่งเป็น

- 1.1 วัสดุสิ้นเปลือง เช่น กระดาษ หมึก สี กาว ฯลฯ
- 1.2 วัสดุกึ่งสิ้นเปลือง เช่น ลวดเย็บกระดาษ พู่กัน ดินสอ ปากกา ฯลฯ
- 1.3 เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ตามหมวดต่าง ๆ ในตอนต้น เช่น เครื่องมือเครื่องใช้งานไม้ เครื่องมือเครื่องใช้งานโลหะ วัสดุทัศนูปกรณ์ เป็นต้น
- 1.4 วัตถุประดิษฐ์หรือสื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้นใหม่ เช่น ภาพ บัตรคำ แผนที่ หุ่นจำลอง ฯลฯ

2. ตามลักษณะ เช่น ของมีคมแหลม เป็นแผ่น เป็นผง เป็นน้ำ หรือเป็นแท่ง

3. ตามขนาด อุปกรณ์บางอย่าง สร้างเป็นขนาดเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการเก็บ

การเก็บ ที่เก็บอาจทำเป็นตู้ เป็นหิ้ง หรือเป็นลิ้นชักก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสม และควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ด้วย

- ก. ความสูงของที่เก็บ ควรจะได้สัดส่วนพอที่ผู้ใช้จะหยิบได้สะดวก
- ข. ชั้นหรือหิ้งควรจะเลื่อนได้
- ค. ตู้ควรมีบานกระຈก เพื่อกันฝุ่นและแมลง

- ง. ของที่เป็นน้ำและผง ควรบรรจุไว้ในขวด แล้วปิดฝาให้สนิท
- จ. วัสดุที่เป็นแผ่น ควรวางซ้อนหรือตั้งไว้
- ฉ. วัสดุที่ฉีกแล้ว อาจจะวางเรียงกันหรือที่ม้วนได้ อาจจะม้วนหรือขานไว้

การรักษา ปัญหาในการเก็บรักษาเครื่องมือคือ เครื่องมือนั้นต้องชำระหรือล้างมันเกินไปที่จะใช้การได้ทันที ความพร้อมและความสะอาดเพื่อจะใช้ในครั้งต่อไป จึงเป็นสิ่งจำเป็นควรตรวจก่อนเพื่อดูว่ามีสิ่งใดชำรุดเสียหาย และควรมีการตรวจหลังจากการใช้ทุกครั้งด้วย ต้องตรวจทันทีเพื่อจะได้ทราบว่ามียะไรผิดปกติ เครื่องมือทุกชนิดควรมีอะไหล่ไว้พร้อม งานซ่อมแซมอุปกรณ์บางอย่างอาจจะทำในแผนกบริการซ่อมแซมของศูนย์ ถ้าอุปกรณ์เสียหายมากก็รับจัดส่งไปยังบริษัทหรือขอรับบริการซ่อมจากบริษัท ซึ่งซื้ออุปกรณ์ชนิดนั้นมา

11. การจัดกิจกรรมในศูนย์วิชาการ

การใช้วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและสำคัญอย่างยิ่ง ศูนย์วิชาการจำเป็นต้องจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการจูงใจให้บุคลากรทุกฝ่าย นิยมใช้กันมากขึ้น ศูนย์วิชาการควรจัดกิจกรรมได้หลายอย่าง เช่น

1. การสาธิต การจัดให้มีการสาธิตเกี่ยวกับการผลิตและการใช้อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ นั้น เพื่อเป็นการแนะนำแก่ผู้ใช้บริการต่าง ๆ ทางศูนย์วิชาการ อาจเชิญบุคคลภายนอกหรือวิทยากรท้องถิ่นมาสาธิตให้ผู้ใช้ได้เข้าใจในบางครั้ง อันจะเป็นแนวทางจูงใจแก่ผู้ใช้บริการได้ทางหนึ่ง

2. การจัดให้มีการอบรม ศูนย์วิชาการอาจจัดให้มีการบรรยายอบรมครูผู้สอนหรือบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้สื่อฯ และอุปกรณ์ในการสอนและกิจกรรมการนิเทศหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องใช้สื่อเป็นครั้งคราว อาจจัดในรูปของการอบรมเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคลตามความต้องการ ความเหมาะสมของเวลา สถานที่ บุคลากรและโอกาส

3. การจัดนิทรรศการ เป็นการจูงใจให้ผู้มาใช้บริการของคุณมากขึ้น และเป็นการเพิ่มประสบการณ์ในด้านความรู้ต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การจัดนิทรรศการทำได้หลายอย่าง เช่น จัดเพื่อแสดงวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ จัดแสดงตามหัวข้อเรื่องของหลักสูตร หรือฉายภาพนิ่งตามความเหมาะสม

4. ดำเนินการวิจัยทางเทคโนโลยีทางการศึกษา

12. การทำสถิติและรายงาน

การที่จะต้องมีการทำสถิติและรายงานก็เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าของการทำงาน แล้วจะได้นำมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น การที่จะต้องมีสถิติและรายงานก็เพื่อที่จะรายงานให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบถึงผลงานที่ปฏิบัติไปแล้ว การทำสถิติและรายงานโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ควรทำทุกวันอย่างสม่ำเสมอ เสร็จแล้วก็รวบรวมรายละเอียดจากสถิติเสนอผู้บังคับบัญชาทราบ

การทำสถิตินั้น ควรจะทำรายละเอียดทุกอย่างที่เกี่ยวข้องภายในศูนย์วิชาการ เช่น

1. การรับ-จ่ายของคุณ
2. จำนวนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่มีพร้อมทั้งหมด
3. จำนวนวัสดุ อุปกรณ์ที่ได้รับมาใหม่ ๆ
4. จำนวนผู้มาเยี่ยมชมประจำวัน
5. จำนวนผู้มาใช้ศูนย์ฯ ในแต่ละวัน
6. จำนวนการจอง
7. จำนวนผู้มาใช้บริการถาม-ตอบ
8. จำนวนผู้มาเยี่ยมศูนย์ฯ
9. การจัดบริการพิเศษต่าง ๆ ของศูนย์ฯ
10. การซ่อมแซมอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน
11. การผลิตวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

การทำรายงานจากสถิติต่าง ๆ ที่ต้องทำ เจ้าหน้าที่ศูนย์ต้องนำสถิติเหล่านั้นมารวบรวมเรียบเรียงให้ได้ใจความสมบูรณ์ แล้วเสนอเป็นรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ นอกจากจะรายงานตามสถิติที่เก็บไว้แล้ว ควรจะรายงานเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ฯ ควรมีการเสนอแนะถึงปัญหาและวิธีการปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนเสนอรายงานแผนงานที่จะทำต่อไป ควรทำทุก ๆ 1 เทอมการศึกษา โดยแยกประเภทดังนี้

- งานด้านวิชาการ
- งานด้านบริการ
- งานอื่น ๆ

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาภาคบังคับ และขึ้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของปวงชนชาวไทย ซึ่งการจัดการศึกษาระดับนี้ ประมาณ 90% อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ การที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีการรับผิดชอบงานจำนวนมาก จึงทำให้การจัดการศึกษาดังกล่าวไม่บรรลุจุดมุ่งหมายและมีปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา อันเนื่องจากครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนและขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงปัญหาและภารกิจดังกล่าวจึงได้พยายามหาทางแก้ไขปัญหานั้นตลอดมา ปีงบประมาณ 2528 จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คณศ.7) ขึ้น โดยการจัดตั้งศูนย์วิชาการ 2 ระดับ คือ ศูนย์วิชาการจังหวัด และศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนโดยให้ศูนย์วิชาการดังกล่าวเป็นหน่วยงานหลักในการให้บริการด้านการแก้ปัญหาการขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน โดยให้เป็นแหล่งกลางในการผลิตสื่อต้นแบบ สื่อบริการ และให้บริการสื่อ ตลอดทั้งการอบรมให้ความรู้ในการผลิตการใช้การรู้จักสื่อ ตลอดทั้งเทคนิคการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานของครูประถมศึกษาอีกด้วย ปัจจุบันได้จัดสรรงบประมาณขยายโครงการดังกล่าวจนครบทุกจังหวัดแล้ว จะเห็นได้ว่าศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีบทบาทภาระที่สำคัญมากที่สุดคือ บริการด้านสื่อเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ซึ่งภารกิจ

ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ จะมีแนวทางและภารกิจในการดำเนินการคล้ายคลึงกันทั่วประเทศ รวมทั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีด้วย อาจแตกต่างกันอยู่บ้างที่จำนวนโรงเรียนของแต่ละกลุ่มที่มารับบริการจากศูนย์อาจมีจำนวนไม่เท่ากันตามแต่ขนาดของกลุ่มโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานีนั้น มีศูนย์วิชาการจังหวัด 1 ศูนย์ และศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน 183 ศูนย์ เพื่อให้บริการแก่ครูประถมศึกษาในจังหวัด 13,391 คน ใน 1,345 โรงเรียน ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ 21 อำเภอ กับ 1 กิ่งของจังหวัด เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2529 จนถึงปัจจุบัน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. 2532 : 1 - 8)

การสอนวิชาศิลปศึกษา

ความหมายและความสำคัญของการสอนวิชาศิลปศึกษา

วิชาศิลปศึกษา เป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาที่เกี่ยวกับศิลปะ ซึ่งมีนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษาได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับคำว่า "ศิลปศึกษา" ไว้ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2529 : 84) กล่าวว่า ศิลปศึกษา หมายถึง สิ่งต่อไปนี้

1. การให้การศึกษาด้านศิลปะกับเด็ก
2. การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของนักเรียน
3. มีความรู้และความคิดที่ดีต่อศิลปะ

เลิศ อานันท์ (2523 : 216) ได้ให้ความหมายของศิลปศึกษาไว้ว่า

ศิลปศึกษา หมายถึง วิชาที่จัดการเรียนการสอนขึ้นภายในโรงเรียนและสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เด็กทุกคน ทุกวัน และทุกระดับความสามารถได้มีโอกาสแสดงออกอย่างเสรีตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดจินตนาการ ตามความสนใจและความถนัดทางธรรมชาติของแต่ละคน กิจกรรมศิลปะประกอบด้วยการเขียนภาพระบายสี การปั้น การแกะสลัก ดนตรี ฝ้อนรำ เป็นต้น

นิรมล ตีรณสาร (2525 : 2, 34) ได้กล่าวไว้ว่า ศิลปศึกษา หมายถึง การศึกษาเรื่องของศิลปะหรือการศึกษาเรื่องของการสร้างสิ่งใหม่ที่สวยงาม โดยต้องให้ประสบการณ์ การรับรู้ เหตุผล อารมณ์และความคิดริเริ่มเป็นเครื่องช่วยในการสร้าง และ ศิลปศึกษาคือการศึกษาเรื่องของการสร้างงานศิลปะของนักเรียนเองหรือการสร้างงานศิลปะของผู้อื่น

ชลอ พงษ์สามารถ (2526 : 1) กล่าวว่าไว้ว่า ศิลปศึกษาคือ การเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ประสบการณ์ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ แสดงออกเป็นผลงานด้านต่าง ๆ เช่น การเขียนภาพระบายสี การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ การประดิษฐ์วัสดุต่าง ๆ การแสดงออกนี้ครูต้องให้โอกาสเด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ

สรุป จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ อาจกล่าวสรุปได้ว่า ศิลปศึกษาคือการจัดการเรียนการสอนทางศิลปะให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมศิลปนิสัยแก่ผู้เรียนให้มีการแสดงออกอย่างอิสระเสรี ตามความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความสนใจและความถนัดตามธรรมชาติของแต่ละบุคคลออกมาในรูปงานศิลปะ มีความรู้ ความคิดที่ติดต่อกับศิลปะ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพของสังคมต่อไป

ความสำคัญของคุณค่าของวิชาศิลปศึกษา

ศิลปะเป็นสิ่งที่มีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับมนุษย์อย่างแยกไม่ออก จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตไป เพราะศิลปะผูกพันอยู่กับชีวิตประจำวัน แทรกซึมอยู่ในกิจกรรมทุกอย่างในทุกสถานที่และทุกเวลา จนอาจกล่าวได้ว่า ศิลปะเป็นวิถีทางของชีวิตแห่งความสำเร็จจากการกระทำ การเลือกสรร ความคิด ความรู้สึก และตลอดถึงการมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข (สุรเชษฐ์ สมิตินันท์. 2527 : 47) ขณะเดียวกันศิลปะก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วย เนื่องจากเมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีวัฒนธรรมของตนเองแล้ว สมาชิกของสังคมจะต้องเรียนรู้ศิลปะอัน

เป็นวัฒนธรรมของสังคมด้วย (เช่น แลวงศักดิ์. 2521 : 15) ดังนั้นศิลปะจึงเป็นสิ่งที่มีความค่าและจำเป็นต่อชีวิตของมนุษย์ทุกคน และเป็นวิชาหนึ่งที่เปิดทำการสอนในสถานการศึกษิต่าง ๆ นับตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา เนื่องจากการตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริงของศิลปศึกษา ดังเช่น พระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เกี่ยวกับคุณค่าของศิลปศึกษาว่า "วิชาศิลปะมีประโยชน์ทำให้ผู้เรียนได้ถ่ายทอดจินตนาการของตนออกมาในรูปแบบที่ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย เป็นการฝึกทักษะให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ตลอดจนเป็นการวางรากฐานนิสัยของผู้เรียนให้เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์" (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ อ่างใน วิชัย วงษ์ใหญ่. 2529ค : 115) นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านก็ได้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของวิชาศิลปศึกษาในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

มาสเตอร์ (อารี รังสินนท์. 2527 : 216 ; อ้างอิงมาจาก Master) นักวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีการแบ่งสมองออกเป็นซีกซ้ายและซีกขวาร่วมกับจิน สูดัน มีความเชื่อว่า ศิลปะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของร่างกายและสมอง ได้กล่าวว่า ศิลปะกระตุ้นให้ร่างกายเกิดการรับรู้มากกว่าที่จะกระตุ้นกล้ามเนื้อ ถ้าขาดแรงกระตุ้นดังกล่าว จะทำให้กลไกในสมองติดขัด ทำให้ไม่สามารถคิดในบางเรื่อง กล่าวกันโดยทั่ว ๆ ไปก็คือ การเคลื่อนไหวและความรู้สึกนั้นเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและกัน ถ้ามีอะไรไปกีดขวางอย่างหนึ่งก็จะกีดขวางอย่างอื่นไปด้วย และเด็กที่ไม่ได้เรียนวิชาศิลปะก็เหมือนกับเขาถูกตัดทางที่เขาจะมองเห็นโลกอย่างถูกต้อง สมองของเด็กจะเลื่อนไปตามลำดับ ทำให้การศึกษาของเขาถอยหลังลง

แลนซิง (Lansing. 1969 : 79) นักการศึกษาทางศิลปศึกษา ได้กล่าวว่า "กระบวนการสร้างงานศิลปะจะส่งเสริมความเจริญด้านสติปัญญา เพราะการทำงานศิลปะจำเป็นต้องใช้ความรู้หลายด้านในการแก้ปัญหา เช่น ความรู้ในหลักการออกแบบ หลักการทางสุนทรียภาพ คุณสมบัติของวัสดุที่ใช้วิธีการใช้เครื่องมือ รวมทั้งหลักการด้านเศรษฐศาสตร์ด้วย"

สำหรับนักการศึกษาไทยได้กล่าวถึงคุณค่าของวิชาศิลปศึกษาไว้ดังนี้

สงวน รอดบุญ (2515 : 19) กล่าวว่า สำหรับในทัศนะของนักวิชาการทั่วไป เห็นว่า วิชาศิลปศึกษามีค่าควรแก่การศึกษา มีความสำคัญและมีคุณค่าดังนี้

1. ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่น และการแสดงออกในความคิดสร้างสรรค์ ให้เด็กมีประสบการณ์มากขึ้น เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ สามารถนำความรู้ของความคิดของตนเองเชื่อมโยงกับแนวความคิดของผู้อื่นได้

2. เสริมสร้างให้มีสุนทรียภาพประสาท (Aesthetic Sense) หรือความรู้สึกในความงามต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ช่วยทำให้จิตใจละเอียดอ่อน มีรสนิยมสูงขึ้น

3. ปลุกฝังให้รู้จักคุณค่าของศิลปะ รู้คุณค่าในงานศิลปะที่ตนสร้างขึ้นและในผลงานของผู้อื่น รู้จักว่าสิ่งใดเป็นวัฒนธรรมอันดีงามที่จะพึงรักษาไว้เป็นมรดกของชาติสืบไป

4. สามารถนำงานศิลปะมาใช้ในชีวิตประจำวัน ปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ทั้งในส่วนตนเองและสังคม

5. ผลงานศิลปะของเด็กที่แสดงออกอย่างเสรี เป็นการบันทึกที่สามารถวัดความเจริญในด้านจิตใจ และกิริยาท่าทางของเด็กได้เป็นอย่างดี

6. เป็นวิชาที่มีความสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ทั้งในทางตรงและทางอ้อมในหลักสูตร วิชา ดั้งเจริญ และวรรณรัตน์ อินทร์อำ (2515 : 27 - 28) กล่าวไว้ว่า การสอนศิลปศึกษาเป็นการสอนเพื่อหวังผลอันปลาย มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณค่าด้านต่าง ๆ ให้เด็ก สิ่งที่เด็ก ๆ จะได้รับคือ

1. ให้เด็กเป็นผู้มีความนึกคิดเห็นความสำคัญของศิลปะว่าเกี่ยวข้องกับชีวิตและสิ่งแวดล้อม

2. ให้ใช้ศิลปะส่งเสริมความเจริญของจิตใจและอารมณ์

3. ให้เด็กใช้ความคิดสร้างสรรค์ให้เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและชุมชน

4. ให้เป็นผู้เจริญทางจินตนาการและซาบซึ้งต่อธรรมชาติ

5. ให้ใช้ศิลปะเพื่อความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายอารมณ์ในเวลาว่าง

6. ให้เป็นผู้รู้จักเลือกตัดสินใจ สะสมตกแต่ง เพื่อความจำเป็นในชีวิต

7. รู้จักสำรวจหรือประเมินค่าของที่ทำเองหรือของผู้อื่น

8. นำศิลปะไปช่วยในการเรียนวิชาอื่น ๆ และการทำงานอื่น ๆ

9. ให้รักศิลปะและวัฒนธรรมอันเป็นสมบัติของชาติเราและชาติอื่น ๆ
10. ให้รู้จักการทำงานร่วมกันและเป็นผู้ถึงการอยู่ร่วมกันในสังคม

อารี สุทธิพันธุ์ และคนอื่น ๆ (2515 : 68 - 69) มีความเห็นว่า ศิลปศึกษา เป็นวิชาที่ช่วยสร้างสมคุณค่าต่อบุคลิกภาพ อันมีผลต่อสุนทรียภาพแห่งมนุษย์และความเหมาะสมในสังคม และวิชาศิลปศึกษาจะมีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากวิชาอื่น ๆ ซึ่งวิชาอื่น ๆ ในโรงเรียนจะเน้นถึงการคำนวณ ความจำ ความเข้าใจ ฯลฯ แต่วิชาศิลปศึกษามีรูปแบบวิชาที่จะเน้นการสะสมอย่างค่อยเป็นค่อยไปในสุนทรียภาพ ศิลปศึกษาอาจจะเหมือนคุณค่าของ "แม่บ่มลูก" เพราะการบ่มนั้นอาจมองไม่เห็นคุณค่าในทันทีทันใด ต่อเมื่อชีวิตของเด็กถูกนำมาใช้ในสังคม ทำให้ผลแห่งคุณภาพที่สะสมจะฉายแสงออกมาอย่างจริงจัง ศิลปศึกษาจึงไม่ใช่วิชาที่จะต้องจำเอาคะแนน หรือมีเนื้อหาที่จะมาต่อปากต่อคำกันทันทีทันใด เหมือนกับรูปแบบของวิชาอื่น ๆ ในโรงเรียน แต่ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจตรงนี้ให้ได้ว่า การให้กิจกรรมทางศิลปศึกษาเป็นการสร้างคุณค่าให้เกิดบุคลิกภาพที่ดีแก่เด็ก

วิรัตน์ นิธิไพฑูริย์ (2514 : 18, 2516 : 17) ได้ให้ความเห็นว่า คุณค่าของสุนทรียศาสตร์ศึกษามีทั้งต่อบุคคลและสังคม คุณค่าที่มีต่อบุคคลคือคุณค่าของศิลปะที่ส่งเสริมให้บุคคลเจริญในศิลปะนิยมสร้างสรรค์ และพัฒนาในด้านต่าง ๆ คุณค่าของศิลปะต่อสังคมคือช่วยส่งเสริมพัฒนาบุคคลให้เหมาะสมกับปัญหาของสังคมในปัจจุบัน เพื่อจะได้เป็นกำลังสามารถช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้คงงาม นอกจากนี้แล้วศิลปศึกษายังมีคุณค่าในการส่งเสริมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ศิลปะมีคุณค่าส่งเสริมการเตรียมพื้นฐานในการเรียนวิชาชีพ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสสำรวจความถนัด ความสนใจ ความสามารถของตนเองในการทำงานศิลปะ
2. ศิลปะมีคุณค่าส่งเสริมประสบการณ์ในการดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบัน กิจกรรมศิลปศึกษาส่งเสริมให้เด็กได้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน เพื่อสามารถเตรียมตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สามารถอยู่ร่วมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

3. ศิลปะมีคุณค่าส่งเสริมความงามเป็นระเบียบของบ้านเมืองและสิ่งแวดล้อม เพราะวิชาศิลปศึกษามีส่วนส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโตทางสุนทรียภาพและการรับรู้ เด็กที่มีความเจริญเติบโตในด้านนี้จะได้รับการปลูกฝังนิสัยที่เป็นระเบียบในการทำงาน รักสวยรักงาม ช่วยปรับปรุงบ้านและสิ่งแวดล้อมให้สวยงามเป็นระเบียบดีขึ้นอยู่เสมอ

4. ศิลปะมีคุณค่าส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เนื่องจากศิลปมีกิจกรรมหลายชนิดที่เด็กสามารถจะใช้ทำเป็นงานอดิเรกได้ การใช้เวลาว่างในการทำงานอดิเรกต่าง ๆ เป็นผลดีต่อสังคม และทำให้เกิดความเพลิดเพลินเป็นสุขในการทำงาน ช่วยปลูกฝังนิสัยการทำงานไม่เกิดปัญหาทางสังคม ยังเป็นประโยชน์ช่วยในการครองชีพ ช่วยเศรษฐกิจของครอบครัวได้เป็นอย่างดี

5. ศิลปะมีคุณค่าส่งเสริมสุขภาพทางจิตและบุคลิกภาพ

ก๊อ สวัสดิทานิชย์ (2529 : 18 - 24) กล่าวว่า ศิลปศึกษายังมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศและพัฒนาเศรษฐกิจของชาติอีกด้วยคือ ช่วยรักษาวัฒนธรรมของชาติ ทำให้เกิดลักษณะประจำชาติ ช่วยทำให้ชาติเกิดความมั่นคง ช่วยฝึกให้เยาวชนของชาติเกิดความคิดริเริ่มสามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงทัดเทียมกับอาชีพอื่น ๆ และมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยตรง ดังนั้นศิลปศึกษาจึงเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งวิชาหนึ่งที่นักการศึกษาควรให้ความสนใจมากขึ้น

สมิตร คุณานุกรม (2520 : 20) กล่าวว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย บรรจไว้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรม รู้จักแสดงออกด้านความงาม มีคุณลักษณะที่ดีงาม สามารถดำรงชีวิตเพื่อพัฒนาสังคมให้สงบสุขและเจริญก้าวหน้าได้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า วิชาศิลปศึกษา เป็นวิชาที่สำคัญยิ่งวิชาหนึ่ง สำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา เพราะการจัดการศึกษาคือการพัฒนามนุษย์ ซึ่งจะต้องกระทำให้เป็นกระบวนการที่ถูกต้องและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ วิชาศิลปศึกษาสามารถสนองเป้าหมายดังกล่าวได้เช่นเดียวกับวิชาอื่น ๆ เป็นวิชาที่มีส่วนในการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นได้ และมี

ส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาทั้งหลายได้เป็นอย่างดี ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าทัศนคติที่เคยมองเห็นว่าศิลปศึกษาเป็นวิชาที่ไม่มีความสำคัญนั้นได้เปลี่ยนแปลง ได้เริ่มยอมรับคุณค่าของวิชาศิลปศึกษาว่าเป็นวิชาที่สามารถพัฒนาชีวิตมนุษย์ให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขเช่นกัน

การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา หมายถึง กระบวนการและแนวปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ทางศิลปะให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ วิธีสอนศิลปศึกษาต่างจากวิธีสอนวิชาสามัญอื่น ๆ เพราะว่าคุณลักษณะของวิชาศิลปศึกษาเกี่ยวข้องกับการฝึกฝนปฏิบัติ การลงมือทำจริง และการคิดค้นแก้ปัญหา (อารี สุทธิพันธุ์. 2515 : 29) ฉะนั้นบทบาทของครูในการเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนเป็นผู้ชี้แนะ ผู้อำนวยหรือเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และคำนึงว่าการเรียนนั้นผู้เรียนควรจะเรียนด้วยตนเอง โดยได้รับการกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ครูศิลปศึกษาจะต้องคำนึงถึงว่าเรามีได้มุ่งสอนให้เด็กเป็นศิลปิน แต่เรามุ่งเน้นพัฒนาการทางศิลปะที่มีอยู่ในตัวเด็กให้พัฒนาไปจนถึงขีดสุดตามกระบวนการเรียนรู้ จากการได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ตามระดับอายุและขีดความสามารถ ครูศิลปะจะต้องไม่คำนึงถึงผลสำเร็จของงาน แต่ควรคำนึงถึงกระบวนการทำงานของเด็ก (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2521 : 24) วิธีสอนศิลปศึกษาไม่ควรยึดมั่นอยู่กับเนื้อหาของรูปแบบหรือวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงแก้ไข ควรเลือกใช้หลาย ๆ วิธี ผู้สอนควรทดลองค้นคว้าหาวิธีการสอนใหม่ ๆ ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันอยู่เสมอ ไม่ว่าผู้สอนจะใช้วิธีสอนใด ๆ ก็ตามผู้เรียนควรจะได้มีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระทางความคิดและการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้มีความรู้รอบตัว วิธีสอนควรคำนึงถึงพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล เพศ วัย วุฒิภาวะ ความถนัดทางธรรมชาติ นอกจากนี้การสอนควรเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหาและสามารถนำความรู้ไปดัดแปลงใช้ได้กับชีวิตจริง (เลิศ อำนันทนะ. 2528 : 62) การเรียนการสอนศิลปศึกษาจึงมีโครงสร้างและเนื้อหาว่าด้วย

การให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนปฏิบัติ การเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ การเรียนการสอนสุนทรียศาสตร์ และการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. 2531 : 60) เช่นเดียวกับ แบร์แคน ได้เสนอข้อคิดว่า การศึกษาศิลปะต้องเน้นประสบการณ์ เสริมสร้างการรู้จัก ซึ่งผู้เรียนจะได้จากการเรียนศิลปะด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ และการวิจารณ์ศิลปะ ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่า ศิลปะเป็นแขนงวิชาความรู้ที่มีคุณค่าสำคัญแขนงหนึ่ง การเรียนรู้ศิลปะมิใช่สักแต่การปฏิบัติงานทางด้านศิลปะด้วยมือเท่านั้น การใช้ภาษาเป็นสื่อบรรยาย วิพากษ์วิจารณ์ศิลปะ แสดงความคิดเห็นอย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล ในการวิเคราะห์งานศิลปะเป็นประสบการณ์การสร้างสรรค์ที่สำคัญยิ่ง (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. 2531 : 8)

ความเชื่อหรือทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นพื้นฐานของวิธีสอนศิลปศึกษาในปัจจุบันมีหลายทฤษฎี โดยมีผู้กล่าวถึงไว้หลายท่าน พอประมวลได้ดังนี้

อารี สุกธิพันธุ์ (2515 : 29 - 30) ได้เสนอทฤษฎีไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีเหมือนจริง

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าเด็กเห็นเหมือนกับผู้ใหญ่ วิธีสอนจะเป็นการฝึกฝนทักษะทางมือและตา การเรียนมีการเขียนทึบเขียนวัตถุตามที่ครูจัดให้ วาดภาพตามแบบที่ครูเขียนให้ดู การวัดผลก็วัดตามความเหมือนที่ครูมองเห็น การสอนตามทฤษฎีนี้มีผลดีคือ เหมาะสำหรับผู้มีความสามารถหรือสำหรับนักเรียนระดับอุดมศึกษาที่ต้องการศึกษาการลอกของเก่าและเป็นการอนุรักษ์ถ่ายทอดวัฒนธรรม ส่วนข้อเสียคือ ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกอย่างเสรีตามความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งไม่เป็นการยอมรับความแตกต่างของบุคคลของเด็กด้วย

2. ทฤษฎีแห่งปัญญา

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า นักเรียนเขียนตามที่ตนรู้ ปัจจุบันเป็นที่นิยมยอมรับกันทั่วไป เพราะสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล ทฤษฎีนี้จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถตามความเข้าใจของตน ครูเป็นผู้คอยเสนอแนะจัดกิจกรรมและเรื่องราวใกล้ ๆ ตัวนักเรียนก่อนแล้วขยายขอบข่ายของการรับรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การสอนตามทฤษฎีนี้มีผลดีมากกว่าผลเสีย เหมาะที่จะนำไปสอนได้ในทุกระดับ

3. ทฤษฎีการรับรู้

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า นักเรียนเขียนตามเรื่องราวที่ตนเห็น และการเห็นมีแนวโน้มไปในทางส่วนรวมมากกว่าส่วนย่อย เห็นรูปทรงทั้งหมดมากกว่าที่จะสนใจส่วนละเอียดที่ไม่จำเป็น ทฤษฎีนี้มีผลดีมากในการสอนศิลปะระดับอนุบาลและประถมศึกษา เพราะส่งเสริมการรับรู้และความเจริญงอกงามทางร่างกาย การนำเอาไปสอนในระดับสูงขึ้นไปได้ผลเช่นเดียวกัน แต่ต้องใช้ร่วมกับทฤษฎีแห่งปัญหา

4. ทฤษฎีแห่งความเจริญงอกงาม

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ความเจริญงอกงามทางชีววิทยามีส่วนในการรับรู้หรือการเห็นของนักเรียนตามระดับอายุ มีการแบ่งช่วงอายุของเด็กออกเป็น 5 ชั้น การแบ่งนี้จะช่วยกำหนดความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาได้มาก ผลดีของทฤษฎีนี้มีมากกว่าผลเสีย เว้นแต่ถ้าครูผู้สอนยึดมั่นตายตัวตามอายุที่กำหนดไว้ก็อาจจะผลเสีย ทั้งนี้เพราะระดับความเจริญงอกงามของนักเรียนที่แตกต่างกันไปจากชั้นที่แบ่งไว้ก็มี ดังนั้นครูผู้สอนต้องรู้จักเลือกกิจกรรมและวัสดุที่เหมาะสมกับระดับความแตกต่างของนักเรียนด้วย ในเรื่องนี้ นิรมล ตีรณสาร สวัสดิ์บุตร (2525 : 108 - 109) ได้กล่าวถึงวิธีสอนศิลปศึกษาไว้ 4 วิธี คือ

1. วิธีสอนแบบแสดงให้ดูเป็นขั้นตอน

คือวิธีสอนที่ครูสาธิตการทำงานศิลปะให้นักเรียนดูทีละน้อย และให้นักเรียนทำตามทีละตอน บางทีครูอาจจะรวบรัดอธิบายและทำให้นักเรียนดูทุกขั้นตอนจนจบแล้วจึงให้นักเรียนลงมือทำด้วยตนเอง วิธีสอนแบบนี้เหมาะสำหรับใช้สอนหลักการการทำงานชนิดใดชนิดหนึ่ง ให้นักเรียนสามารถจับหลักได้ว่า การทำงานชนิดนั้นจะต้องมีขั้นตอนอย่างไร ต่อไปนักเรียนก็สามารถใช้หลักการหรือวิธีการนั้นในการแสดงออกทางศิลปะ หรืออาจคิดผสมผสานวิธีการต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่ขึ้นได้ ข้อควรระวังสำหรับวิธีสอนแบบนี้คือ ครูควรใช้เท่าที่จำเป็นเพื่อให้หลักการในการทำงานทางศิลปะเท่านั้น เพราะถ้าครูใช้วิธีสอนแบบนี้เพื่อสอนให้นักเรียนทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ กิจกรรมที่ครูให้นักเรียนทำนั้นอาจไม่ใช่งานศิลปะ แต่เป็นเพียงงานประดิษฐ์หรืองานช่างเท่านั้น

2. วิธีสอนแบบให้ทำงานโดยอิสระ

เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนคิดตัดสินใจทำงานตามความพอใจของตนเอง ซึ่งอาจเป็นได้ 4 แบบคือ

แบบที่ 1 ครูให้นักเรียนเลือกสื่อที่จะใช้ในการแสดงออกทางศิลปะได้โดยอิสระ และทำงานในลักษณะใด ๆ ก็ได้ตามใจนักเรียน เป็นการให้อิสระอย่างเต็มที่

แบบที่ 2 ครูกำหนดสื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วให้นักเรียนใช้สื่อนั้นแสดงความรู้สึกนึกคิดเป็นงานศิลปะได้เองโดยอิสระ

แบบที่ 3 ครูกำหนดสื่อให้เช่นเดียวกับแบบที่ 2 และกำหนดหัวข้อเรื่องที่ให้นักเรียนแสดงออกทางศิลปะไว้ด้วย

แบบที่ 4 ครูกำหนดสื่อและหัวข้อเรื่องให้เช่นเดียวกับแบบที่ 3 แต่หัวข้อที่ครูกำหนดนั้นแคบและเจาะจงมากกว่า แบบนี้เป็นแบบที่ให้อิสระแก่นักเรียนน้อยที่สุด

3. วิธีสอนแบบสัมพันธ์วิชา

เป็นการสอนที่ครูมองไปรอบ ๆ เพื่อสำรวจว่าประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับหรือจะได้รับจากวิชาอื่น ๆ นอกเหนือจากวิชาศิลปศึกษามีอะไรบ้าง แล้วพยายามกำหนดแนวทางการสอนให้วิชาศิลปศึกษากลับมาเกี่ยวพันได้กับวิชาอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตของเขา วิธีสอนแบบนี้ครูบางคนไม่นิยมใช้ เพราะรู้สึกว่าศักดิ์ศรีของวิชาศิลปศึกษาด้อยไปด้วย ต้องเป็นเสมือนผู้คอยรับใช้วิชาอื่น ๆ อยู่เสมอ แต่ถ้าหากครูรู้จักคิดเลือกเรื่องจากวิชาอื่น ๆ เฉพาะที่น่าสนใจซึ่งจะช่วยจูงใจและกระตุ้นให้นักเรียนทำงานศิลปะได้อย่างดีแล้วก็ไม่แน่ว่าจะมีข้อรังเกียจอย่างใดที่จะเลือกใช้วิธีสอนแบบนี้เป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมกับสถานการณ์แวดล้อม

4. วิธีสอนแบบเน้นแกนกลาง

เป็นการสอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหาไว้เป็นแกนกลาง แล้วใช้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นเครื่องมือช่วยหาคำตอบแก่ปัญหานั้น การสอนวิธีนี้เป็นวิธีที่เป็นธรรมชาติที่สุดและเป็นวิธีที่ครูต้องใช้ความคิดอย่างมากด้วย ครูจะต้องสามารถนำทางให้

นักเรียนเห็นปัญหา พร้อมทั้งร่วมมือกันวางแผนหาความรู้เพื่อแก้ปัญหาที่ร่วมกัน ต้องมีการแบ่งงานและนักเรียนทุกคนจะต้องรับผิดชอบในงานที่เป็นส่วนของตน อีกทั้งจะต้องสนใจในผลงานของผู้อื่นด้วย ส่วนวิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 119 - 121) ได้กล่าวถึงวิธีการหรือเทคนิคการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นสื่อความรู้และความเข้าใจของผู้เรียน ซึ่งมีวิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา 3 ลักษณะดังนี้

1. การสาธิต

การสาธิตทางการสอนศิลปศึกษา ไม่นิยมสาธิตวิธีการสอนหรือปฏิบัติงานทั่ว ๆ ไป หรือสาธิตเทคนิคการปฏิบัติงานเพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะมีแนวโน้มไปสู่การลอกเลียนแบบของนักเรียน ปกติจะนิยมสาธิตเฉพาะกรรมวิธีที่ยุ่งยากซับซ้อนหรือสาธิตการใช้เครื่องมือ เป็นต้น การสาธิตควรมีลักษณะหลากหลายวิธีการเพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์กว้าง มีทางเลือกหลายทาง ไม่ปักใจอยู่เฉพาะทางใดทางหนึ่งเท่านั้น

2. การทดลอง

หมายถึง การทดลองของผู้เรียนให้สามารถเข้าใจกรรมวิธี เทคนิคและรูปแบบที่ดีกว่า ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการสาธิต ผู้เรียนอาจทำการทดลองค้นคว้ากรรมวิธีต่าง ๆ ขึ้นมาเองในการฝึกปฏิบัติกิจกรรม ในทางปฏิบัติควรจะทำให้การทดลองหลาย ๆ ความคิด หรือปรับปรุงความคิดหลาย ๆ ครั้ง

3. กิจกรรม

ถือว่าเป็นหัวใจของการเรียนรู้ทางด้านศิลปศึกษา เพราะการฝึกปฏิบัติกิจกรรมทำให้เกิดการสังสรรค์ ประสบการณ์ และความรู้ความเข้าใจต่าง ๆ การเรียนรู้ทางศิลปะศึกษาจะไม่บรรลุเป้าหมาย ถ้าการเรียนรู้เป็นเพียงการรับฟังคำบรรยายเท่านั้น ในขณะที่ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ นอกจากจะเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ทางศิลปะและรสนิยมทางความงามแล้ว ยังได้สร้างคุณค่าอื่น ๆ ให้กับตัวเองอีกด้วย ในด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

สรุปได้ว่า ในการเรียนการสอนศิลปศึกษานั้น ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดมวลประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางศิลปะอย่างสร้างสรรค์ อิสระ และทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ฉะนั้นครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เข้าใจในพัฒนาการเด็ก ตลอดทั้งมีเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี อันจะทำให้บังเกิดการพัฒนาด้านตัวเด็กทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ครูจึงต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอตลอดเวลา

การวัดผลและการประเมินผลในวิชาศิลปศึกษา

การศึกษาแขนงใดก็ตาม ถ้าดำเนินการสอนไปโดยไม่ได้ประเมินผลสิ่งที่ทำไปแล้วนั้น เราจะไม่สามารถทราบได้ว่าที่ลงมือกระทำไปนั้น ควรจะปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ หรือมีข้อบกพร่องอะไรที่ควรจะต้องเพิ่มเติม การวัดผลจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะช่วยสะท้อนความก้าวหน้าของวิชานั้น ๆ ซึ่งรวมทั้งครูผู้สอน หลักสูตร กิจกรรม และความสำนึกของผู้เรียน (อารี สุทธิพันธุ์. 2515 : 183) ในเรื่องการวัดผลและประเมินผลนั้นพอสรุปความหมายได้ดังนี้

การวัดผล (Measurement) หมายถึง กระบวนการในการกำหนดหรือหาปริมาณแทนคุณลักษณะของสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือแทนพฤติกรรมหรือสมรรถภาพของบุคคล โดยใช้เครื่องมือช่วยในการวัด และผลของการวัดจะออกมาเป็นตัวเลขหรือคะแนนว่ามีจำนวนหรือปริมาณเท่าใด ส่วนการประเมินผล (Evaluation) นั้น หมายถึง กระบวนการในการตัดสินใจหรือวินิจฉัยเพื่อตีราคาหรือสรุปคุณลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือพฤติกรรมของคนใดคนหนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์ โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดจากการวัดผล การสังเกต การตรวจสอบผลงาน การสัมภาษณ์ หรือการทดสอบประกอบการพิจารณา (จำนง พรายยิ้มแน.

การวัดผลในวิชาศิลปศึกษา มีการยึดทั้งด้านพฤติกรรมและกิจกรรม การวัดด้านพฤติกรรม หมายถึง การพิจารณาพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคลว่ามีความพร้อมมากน้อยเพียงใด มีความสนใจต่อการเรียนเพียงใด ส่วนการวัดด้านกิจกรรม หมายถึง วัดจากผลงานที่ได้กระทำขึ้น เช่น การรายงาน การอภิปราย การลงมือปฏิบัติ เป็นต้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2527 : 140) วิชาศิลปศึกษามีลักษณะเนื้อหาและวิชาการแตกต่างกว่าวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร เนื่องจากวิชานี้มีองค์ความรู้ในเชิงคุณภาพ (Qualitative Knowledge) มุ่งส่งเสริมความเป็นมนุษย์ ดังนั้นการวัดผลและการประเมินผลจึงมีลักษณะยืดหยุ่น จะให้เที่ยงแท้แน่นอนดังเช่นวิชาที่มีองค์ความรู้ในเชิงปริมาณไม่ได้ (Qualitative Knowledge) (อารี สุธิพันธ์. 2527 : 145) การวัดผลจึงไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวแน่นอนนัก ครูผู้สอนจะต้องใช้ความพยายามหลาย ๆ วิธี และติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ (เลิศ อำนันทะ. 2518 : 65) การวัดผลมักจะวัดตามความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของวิชาซึ่งระบุไว้ในหลักสูตร หรือตามที่คุณสอนได้กำหนดขึ้น ซึ่งความมุ่งหมายหลัก 3 ประการที่นำมาใช้ในการวัดผลการสอนเสมอ คือ ความมุ่งหมายทางด้านความรู้ ทางด้านทักษะ และทางด้านเจตคติหรือทางความรู้สึก ในการวัดผลวิชาศิลปศึกษานั้น อารี สุธิพันธ์ (2515 : 185) ได้เสนอแนวพิจารณาเบื้องต้นไว้ดังนี้

1. ควรจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชาศิลปศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้วางไว้
2. ควรจะวัดความเจริญงอกงาม และพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน
3. การวัดผลควรมีส่วนช่วยปรับปรุงหลักสูตร
4. ควรได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ และควรสนองความก้าวหน้า เหมาะสมทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน
5. ควรจะเน้นถึงความร่วมมือของผู้เรียนทุกคนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการเรียนรู้
6. ต้องมีเครื่องมือที่ละเอียดรัดกุม และสามารถแยกความเจริญของผู้เรียนได้

7. ควรจะต้องมีรายงานของนักเรียนประกอบด้วย
8. ควรจะต้องเน้นถึงการทำงานเป็นหมู่คณะ
9. ควรจะส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้วิจัยและค้นคว้าทดลองวิธีสอนเสมอ ๆ

จุดมุ่งหมายของการวัดผลการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาก็เพื่อวัดระดับความเจริญงอกงามที่เกิดขึ้นจากการเรียนและประกอบกิจกรรมทางศิลปะ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อนักเรียนและการสอนของครู เพราะนักเรียนจะได้ทราบความสามารถและความถนัดของตน สำหรับครูทำให้ได้คิดแก้ไขปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ นอกจากนี้ผลของการประเมินผลยังจะช่วยให้เกิดการจูงใจ ส่งเสริมความสนใจในการเรียน และการเลือกแนวการศึกษาได้ถูกต้อง

ในเรื่องของการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษานั้น เป็นการเอาข้อมูลของการวัดผลมาประมวลและวินิจฉัยเพื่อส่งเสริม แก้ไข ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดีต่อไป การประเมินผลการเรียนวิชาศิลปศึกษาที่สำคัญคือ การวัดพัฒนาการของนักเรียนในด้านต่าง ๆ และการวัดพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา จำแนกได้ดังนี้ (วิรัตน์ นิพนธ์ไพบูลย์. 2529 : 131 - 136)

1. การวัดพัฒนาการด้านต่าง ๆ แบ่งได้เป็น 7 หมวด คือ
 - 1.1 พัฒนาการทางการสร้างสรรค์
 - 1.2 พัฒนาการทางสุนทรียภาพ
 - 1.3 พัฒนาการทางการรับรู้
 - 1.4 พัฒนาการทางด้านสติปัญญา
 - 1.5 พัฒนาการทางด้านอารมณ์
 - 1.6 พัฒนาการทางกาย
 - 1.7 พัฒนาการทางด้านสังคม
2. การวัดพฤติกรรมด้านต่าง ๆ
 - 2.1 ด้านความรู้
 - 2.2 ด้านความเข้าใจ

- 2.3 ด้านความคิดและการออกแบบ
- 2.4 ด้านศิลปนิยม
- 2.5 ด้านเจตคติและความสนใจ
- 2.6 ด้านทักษะและการนำไปใช้

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนจะได้ผลที่แท้จริง จะต้องมีการติดตามผลการปฏิบัติงาน การประเมินผล มิใช่ตัดสินเพียงได้ตกเท่านั้น จะต้องมีการปรับปรุงการเรียนการสอนด้วย ครูจะต้องเอาใจใส่สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด แล้วนำข้อมูลมาแก้ไขปัญหาที่พบเพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนประสบผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การประเมินผลงานด้านศิลปะ จะแตกต่างจากการวัดผลวิชาอื่น ๆ เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ครูจะต้องเข้าใจในหลักการวัดผลทางด้านนี้โดยเฉพาะ

อุปกรณ์การสอนและสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา

ในเรื่องนี้จะขอกล่าวถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตามลำดับดังนี้ อุปกรณ์การสอน สื่อการสอน ปัญหาการใช้อุปกรณ์การสอน

อุปกรณ์การสอน

การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา นอกจากความพร้อมในตัวบุคคลแล้ว ยังต้องมีความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้เป็นสื่อในการแสดงออก และพร้อมด้วยสื่อการสอนอีกด้วย เพราะสื่อการสอนที่ดีจะเป็นสิ่งช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจได้อย่างดี และยังเป็นตัวเร่งหรือกระตุ้นให้การแสดงออกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (วีรณ ตั้งเจริญ. 2526 : 109) การแสดงออกทางศิลปะของเด็กจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับวัสดุและอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ว่ามีความพร้อมเพียงใด เด็กทุกคนจึงควรได้รับการส่งเสริมจากผู้ปกครองและครูเพื่อสนับสนุนให้มีการแสดงออกด้วยการเลือกสำรวจ ทดลอง และค้นคว้ากับ

วัสดุต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและผู้สอนจัดเตรียมอุปกรณ์การสอนไว้ครบถ้วน ในกรณีที่ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน ครูอาจแก้ปัญหาด้วยการปรับปรุงตัดแปลงวัสดุ และอุปกรณ์การเรียนที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ส่งเสริมให้เด็กมีการทดลอง เลือก คัดคว้า หาเศษวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น นำมาดัดแปลงเพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะชิ้นใหม่ โดยพยายามหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุต่างถิ่นที่หายาก ราคาแพง หรือไม่สะดวกต่อการใช้ นอกจากจัดหาตามความต้องการเท่าที่จำเป็นเท่านั้น (เลิศ อำนันทะ. 2518 : 60 - 61) ในการใช้อุปกรณ์ช่วยในการสอน วิชาศิลปศึกษา อารี สุทธิพันธุ์ (2515 : 181) กล่าวว่า จะมีผลทำให้นักเรียนได้รับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

1. เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมต่าง ๆ ได้เร็วขึ้น เพราะอุปกรณ์การศึกษาช่วยให้เห็นจริง
2. เข้าใจเนื้อหาขึ้น ๆ ได้นาน ผ่องแผ้วในความทรงจำ
3. สามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที เป็นการประหยัดเวลาและกำลังงานของครูผู้สอน
4. รู้สึกสนุกเพลิดเพลินในการเรียนวิชานั้น ๆ และทำให้ผู้เรียนบังเกิดความสนใจสม่ำเสมอ

คินเดอร์ (บุญมี พันธุ์ไทย. 2521 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Kinder. 1959 : 1 - 43) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการใช้อุปกรณ์เอาไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. วัสดุประกอบการสอนแต่ละอย่างต้องมีจุดหมายเฉพาะของตนเอง
 2. ในบทเรียนหนึ่ง ๆ ไม่ควรใช้วัสดุมากเกินไป
 3. วัสดุที่ใช้สอนควรหาง่ายและราคาถูก
 4. การใช้วัสดุควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเตรียมและการใช้
 5. ในการใช้วัสดุแต่ละครั้ง ครูควรทดลองใช้ก่อน
- อุปกรณ์การสอน แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. อุปกรณ์ภาพนิ่ง เช่น เครื่องฉายสไลด์ (Slide Projector) เครื่องฉายโอแปค (Opaque Projector) เครื่องฉายโอเวอร์เฮด (Overhead Projector) เครื่องฉายฟิล์มสตริป (Filmstrip Projector) ฯลฯ
2. อุปกรณ์ภาพเคลื่อนไหว เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วีดิโอเทป
3. อุปกรณ์เสียง เช่น วิทยุ และเทปบันทึกเสียง
4. อุปกรณ์วิชาการ หมายถึง อุปกรณ์ที่ไม่มีการผลิตออกมาจำหน่าย แต่ผู้สอนสามารถประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาเป็นสื่อการสอน เพื่อช่วยให้การสอนบรรลุเป้าหมายอย่างดีที่สุด เช่น ประดิษฐ์คิดค้นอุปกรณ์แสดงโครงสร้างของทฤษฎีต่าง ๆ หรือประดิษฐ์โครงสร้างการต่อประกอบรูปทรงตามแนวคิดในทฤษฎีการจัดองค์ประกอบศิลป์ เป็นต้น (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 115 - 118)

สื่อการสอน

เป็นส่วนประกอบหรือส่วนช่วยในการสอน ช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีกว่า สื่อการสอน ไม่ใช่ครูหรือเป็นแหล่งความรู้ เมื่อใดที่ผู้เรียนรับรู้และเกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจขึ้น สื่อ นั้นจึงจะมีความหมายหรือมีบทบาทต่อผู้เรียน ซึ่งในเรื่องนี้ วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 125) ได้กล่าวถึงสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษาที่ดัดนั้น ควรประกอบด้วย สิ่งต่อไปนี้

1. ตรงกับเนื้อหาการสอน
2. มีรูปแบบและเนื้อหาเร้าความสนใจ
3. ให้ความรู้ความเข้าใจ และความคิด
4. เหมาะกับบุคลิกภาพและการรับรู้
5. คำนึงกับเวลาและการลงทุน
6. ประหยัดหรือใช้วัสดุในท้องถิ่น

วัสดุที่นิยมใช้เป็นสื่อในการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยทั่วไป ได้แก่ กระดานชอล์ค (Chalk Board) ภาพประกอบ (Lustration) การ์ตูน (Cartoon) โปสเตอร์ (Poster) ป้ายแสดง (Display Board) แผนภูมิ (Chart) ภาพถ่าย (Photography) และหุ่นจำลอง (Model)

ปัญหาการใช้อุปกรณ์การสอนและสื่อการสอน

การใช้อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในการศึกษาเพื่อให้เกิดผลดีครูต้องมีการเตรียมล่วงหน้า มีการวางแผน และต้องมีความรู้ในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ พอสมควร ครูบางส่วนมีปัญหาคือในการใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนเหล่านั้น เทียมเมฆ เอื้ออังกูร (2528 : 19 - 26) ได้รวบรวมปัญหาที่ครูไม่ใช่อุปกรณ์การสอน พอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการผลิต ครูบางคนมีภาระในการสอนและงานด้านอื่นมาก จึงทำให้ไม่มีเวลาผลิตอุปกรณ์การสอน ครูบางส่วนไม่มีความสามารถในการผลิต บางคนมีความสามารถเอาใจใส่ทำอุปกรณ์การสอนแต่มีปัญหारेื่องงบประมาณ ในบางกรณีครูไม่สร้างอุปกรณ์การสอน เพราะมีเรื่องทำให้หมดกำลังใจ ผู้ที่จะแก้ปัญหานี้ได้ดีที่สุดคือ ผู้บริหาร ซึ่งควรหาวิธีการแก้ปัญหา อาจจะทำโดยการจัดให้มีการประชุมสัมมนา จัดให้มีการอบรมฝึกหัดเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะแก่ครู มีการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำ สาธิต เกี่ยวกับการผลิตการใช้ การดูแลรักษาอุปกรณ์การสอนให้มีประสิทธิภาพ จัดหาอุปกรณ์ และเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการทำงาน เป็นต้น

2. ด้านการใช้ โรงเรียนบางแห่งสถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้อุปกรณ์การสอน ครูไม่มีความรู้ในการนำอุปกรณ์การสอนมาใช้ ครูไม่ทราบแหล่งวิทยาการที่จะนำมาประกอบการเรียนการสอน ครูบางคนเห็นว่าการใช้อุปกรณ์การสอนเป็นเรื่องยุ่งยาก เสียเวลาและสิ้นเปลือง ครูส่วนมากใช้อุปกรณ์การสอนเฉพาะบางชั่วโมง เพราะเห็นว่าไม่มีความจำเป็นและไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับเตรียมอุปกรณ์ อุปกรณ์บางโรงเรียนก็มีน้อยไม่เพียงพอความต้องการ

3. ด้านการบริการ ทางโรงเรียนขาดงบประมาณที่จะจัดซื้อ ผู้บริหารมองไม่เห็นความสำคัญของอุปกรณ์การสอนที่มีต่อการเรียนการสอน เครื่องมือบางอย่างทางโรงเรียนมีสำหรับบริการแต่ไม่ประชาสัมพันธ์ให้ครูทราบ และบางอย่างก็ไม่ให้ใช้เพราะเกรงจะชำรุดเสียหาย

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา เพราะจะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจได้เป็นอย่างดี สื่อจะเป็นตัวเร่งหรือตัวกระตุ้นให้เด็กแสดงออกอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เด็กเข้าใจสิ่งที่เรียนนามธรรมได้เร็วขึ้น เป็นการประหยัดเวลาและกำลังงานของครู ครูศิลปศึกษาที่ดีนั้น นอกจากจะมีความสามารถในการสร้างงานศิลปะแล้ว จะต้องมียุติการใช้สื่อการสอนประกอบได้เป็นอย่างดีด้วย สื่อการเรียนการสอนศิลปศึกษามีหลายชนิด ครูที่ดีจึงต้องเข้าใจในความจำเป็นและวิธีใช้สื่อการสอนศิลปศึกษา ตลอดจนใช้สื่อประกอบการสอนได้เป็นอย่างดีด้วยเช่นกัน

การสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิชาศิลปศึกษาถูกบูรณาการไว้ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาและสามารถใช้แผนการสอนเพื่อดำเนินการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในหลักสูตรตามแผนการสอนศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดทำขึ้นเพื่อสนองจุดประสงค์เฉพาะในหลักสูตร ซึ่งได้กล่าวไว้หลายประการ คือ

1. ให้มีความคิดสร้างสรรค์
2. ให้สนใจและแสดงออกตามความถนัดและความสามารถของตน
3. ให้มีจิตสำนึกในคุณค่า ประโยชน์ของศิลปะ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ให้มีความสนุกสนานเพลิดเพลินและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. ให้รู้จักนำศิลปะมาประยุกต์ให้เกิดคุณค่าและรสนิยมที่ดี

แผนการสอนศิลปศึกษา มีคาบเวลาทั้งหมด 130 คาบ แบ่งออกเป็น 6 หน่วย
เรียงลำดับตามเนื้อหาในหลักสูตร คือ

หน่วยที่ 1	การเขียนภาพและระบายสี	(เวลา 28 คาบ)
หน่วยที่ 2	การปั้น-แกะสลัก	(เวลา 24 คาบ)
หน่วยที่ 3	การพิมพ์	(เวลา 15 คาบ)
หน่วยที่ 4	งานออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ	(เวลา 18 คาบ)
หน่วยที่ 5	งานสาน ถักทอ และเย็บปัก	(เวลา 19 คาบ)
หน่วยที่ 6	การรู้คุณค่าทางศิลปะ	(เวลา 27 คาบ)

ครูสามารถเลือกจัดลำดับแผนการสอนแผนใดในหน่วยใดมาสอนก่อนหลังได้ตาม
ความจำเป็นและความเหมาะสม เช่น ในหน่วยที่ 2 มีแผนการสอน แกะสลักด้วยวัสดุอ่อน
ซึ่งโดยมากจะเป็นวัสดุที่มาจากพืช ผลไม้ ครูอาจเลือกสอนใดฤดูกาลซึ่งพืชและผลไม้ที่
เหมาะสมจะนำมาแกะสลักมีมากและราคาถูก เป็นต้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
2525 : 183)

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงหลักการสอนวิชาศิลปศึกษาไว้อย่างมากมาย
เช่น

ประเทิน มหาพันธ์ (2511 : 29 - 30) ได้กล่าวถึงหลักการสอนศิลปศึกษา
ในระดับชั้นประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. ศิลปะไม่ใช่การออกแบบ แต่เป็นงานที่ทุกคนสามารถถ่ายทอดแนวความคิด
ของตนออกมาในรูปของงานศิลปะ ในการสอนครูจึงต้องช่วยให้เด็กมีความคิดเสียก่อนว่า
จะทำอะไร เพราะเด็กยังไม่รู้จักวางโครงการด้วยตนเอง ครูต้องช่วยจัดสิ่งเร้าให้เด็ก
สร้างงานออกมา

2. ศิลปะสำหรับเด็ก เป็นวิชาที่เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ดี และเรียนได้ตาม
ความสามารถ ครูไม่ควรนำผลงานของเด็กแต่ละคนมาเปรียบเทียบกัน แต่ควรประเมินค่า
ผลงานทางศิลปะของเด็ก โดยคำนึงถึงความมั่งคั่งของงานของตัวเด็กเองเป็นเกณฑ์

3. ศิลปะสำหรับเด็ก เป็นวิชาที่ครูทุกคนสอนได้ถ้าหากเข้าใจเด็ก และเข้าใจความมุ่งหมายของวิชาศิลปะ เพราะครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะและผู้แนะนำเท่านั้น
4. ศิลปะสนองความต้องการของเด็กได้ โดยช่วยให้เด็กผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ ช่วยให้มีความคิดริเริ่ม และความคิดสร้างสรรค์ ส่วนในทางสังคมนั้น ศิลปะช่วยให้เด็กรู้จักทำงานร่วมกัน รู้จักรับผิดชอบต่อกัน รู้จักการให้และการรับ
5. การประเมินค่าผลงานทางศิลปะนั้น ถือเอางานของแต่ละคนเป็นเกณฑ์ ไม่ยึดเอามาตรฐานของผู้ใหญ่หรือศิลปินเป็นเกณฑ์
6. ในการสอนศิลปะ ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ โดยการชมเชย ไม่ตำหนิตติเตียนเด็กต่อหน้าผู้อื่น และไม่ออกคำสั่งให้เด็กทำอย่างนั้น อย่างนี้
7. ในการแสดงออกทางศิลปะนั้น เด็กควรมีโอกาสได้ทำกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง ทั้งนี้เป็นการช่วยให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ความสามารถออกมาให้เหมาะสมกับความถนัดของเขา
8. ในการสอนศิลปะ ควรให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น
9. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกงาน และวัสดุให้เหมาะสมกับความต้องการของเขา
10. ผลงานทางศิลปะของเด็ก ควรแสดงไว้ให้ปรากฏแก่เด็กอื่น ๆ ด้วย เพราะเป็นการให้กำลังใจแก่เจ้าของงาน และเป็นการกระตุ้นให้เด็กอื่น ๆ ให้ความสนใจในศิลปะด้วย

วิโรจน์ ชาทอง และทำนอง จันทิมา (2517 : 18 - 21) ได้กล่าวถึงหลักหรือเทคนิควิธีการสอนศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. สอนตามศูนย์สนใจ โดยยึดหลักประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกบทเรียนโดยเสรี การสอนวิธีนี้จะมีผลดีขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของเด็ก ประสบการณ์ที่ครูสร้างขึ้น และแรงจูงใจ

2. การสอนโดยการนำของครู การสอนวิธีนี้ เป็นการสอนที่ครูกำหนดแผนงานไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดงาน ลำดับขั้นของงาน วิธีการดำเนินงาน วัสดุ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้เหมาะสำหรับสอนวิชาที่เป็นทฤษฎีตายตัว เช่น การผสมสี การร่างภาพ การจัดภาพ เป็นต้น

3. การสอนโดยการออกแบบหรือสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีหลักการทำงานแสดงออกจากความริเริ่ม จินตนาการของตนเอง

4. การสอนแบบบูรณาการ เด็กจะต้องรู้ตั้งแต่หลักสูตร บทเรียน วิธีสอน วิธีดำเนินงาน ผลงาน การประเมินผล การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงแล้วจึงสร้างสรรค์ผลงานของศิลปะ ด้านการวาดเขียนออกมา การสอนแบบนี้ต้องอาศัยครูที่มีความรู้ความสามารถ และใช้เวลามาก

5. การสอนแบบศึกษาภาพจากศิลปิน หมายถึง การไปชมผลงานของศิลปิน คัดเลือกผลงานมาดู แล้วประชุมปรึกษา สังเกต เปรียบเทียบ วิเคราะห์คุณค่าของผลงาน ว่ามีส่วนดี และข้อบกพร่องอย่างไร แล้วนำมาเป็นแบบฉบับ เพื่อปรับปรุงตัดแปลงงานของตนให้ดีขึ้น นิยมใช้กันมากในต่างประเทศ

6. การสอนศิลปะให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น โดยรวมบทเรียนวิชาอื่น มารวมเข้ากับบทเรียนทางศิลปะ โดยสอนวิชาการ แล้วทำการปฏิบัติเป็นกิจกรรมศิลปศึกษา

ชวลิต ดาบแก้ว และสุดาวดี เหมทานนท์ (2525 : 20 - 25) กล่าวถึงหลักในการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมไว้ดังนี้

1. สอนให้เด็กเกิดการสร้างสรรค์ (Creative) หมายถึง การส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกตามความพอใจ และอย่างอิสระ โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความพร้อม หรือลักษณะของเด็ก ควรมิวัสดุให้เด็กเลือกใช้ได้หลาย ๆ อย่าง เพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ในแบบแปลก ๆ และเลือกเรื่องราว (Subject Matter) ที่กระตุ้นให้เด็กสนใจ เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในชีวิตจริงของเด็ก

2. สอนตามศูนย์สนใจของเด็ก (Interest) ในการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ประมุนั้น มีจุดมุ่งหมายที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละบุคคล มุ่งให้เด็กได้พัฒนาการในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัยและนำความรู้วิชาศิลปะไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นครูจึงไม่ควรบังคับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกโดยเสรีและเป็นไปตามความสนใจของเด็กแต่ละคน

3. สอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ (Correlated) เป็นการสอนโดยการนำศิลปศึกษาไปผสมผสานกับวิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจเด็ก

กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 137) ได้กล่าวถึงแนวการสอนศิลปศึกษาว่า การสอนศิลปศึกษาควรมีขั้นตอนในการสอนดังนี้

1. การสอนแต่ละครั้ง ควรสอนเนื้อหาแต่ละเรื่องสลับกันไป ไม่ควรสอนเรื่องเดียวจบ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจเท่าที่ควร

2. ครูควรได้ให้เด็กมีประสบการณ์ในการวางแผน ดำเนินการ และหาอุปกรณ์ การเรียนการสอนร่วมกับครู และหากจำเป็นครูอาจนำตัวอย่างงานที่สำเร็จรูปมาแล้วมาให้ผู้ร่วมทั้งเสนอแนะวิธีการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ตลอดจนเสนอแนะวิธีการเลือกใช้วัสดุให้เหมาะสมกับกิจกรรม

3. บางเรื่องครูอาจจำเป็นต้องสาธิตวิธีการ เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงกระบวนการปฏิบัติเสียก่อน แล้วจึงให้ลงมือทำงาน

4. ผู้สอนต้องอยู่กับเด็กตลอดเวลาเพื่อสังเกตการปฏิบัติงาน ช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาและพยายามให้เด็กได้ทำงานตามความคิดอิสระของตนให้มากที่สุด เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์

5. อธิบายผลงานของตน และเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการทำงานทุกครั้ง

6. เก็บ ทำความสะอาดเครื่องมือ เครื่องใช้ และสถานที่ทุกครั้งหลังจากที่ทำงานเสร็จแล้ว เพื่อฝึกให้เด็กมีนิสัยรักความสะอาด และความเป็นระเบียบ

7. จัดแสดงผลงานของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีความภูมิใจในผลงานของตนเอง และมีโอกาสพัฒนาการทำงานของตนด้วย

8. เน้นการมอบหมายให้ทำเป็นกลุ่มมากกว่ารายบุคคล เพื่อให้เด็กได้รู้จักทำงานร่วมกัน และมีโอกาสช่วยเหลือกัน

อารี สุทธิพันธุ์ และวิมล ตั้งเจริญ (2518 : ไม่มีเลขหน้า) ได้เสนอแนะถึงการดำเนินการสอนศิลปศึกษาไว้ว่า

1. เตรียมการสอนล่วงหน้าเพื่อสร้างความสนใจ
2. เริ่มต้นสอนนักเรียนตามระดับความสามารถของนักเรียน
3. จัดการเรียนการสอนให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
4. พูดให้ชัดเจน และพยายามให้กำลังใจนักเรียนขณะทำงาน
5. พยายามคิดค้นหากิจกรรมแปลก ๆ ใหม่ ๆ เสนอแนะนักเรียน
6. อย่าหวังผลสำเร็จในงานของนักเรียนมากเกินไป
7. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นกันเองมากที่สุด
8. ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความสังเกต เพื่อเพิ่มการรับรู้ด้านต่าง ๆ มากที่สุด
9. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน
10. เลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถของนักเรียน
11. พึงระลึกเสมอว่า ห้องเรียนวิชาศิลปะคือสถานที่ทดลองวัสดุ ความคิด และวิธีการต่าง ๆ ไม่ใช่ห้องสำหรับฟังบรรยายที่มีระเบียบตายตัว
12. พยายามล้าติดให้นักเรียนคุ้นเคยกับวิธีการบางอย่างที่ยาก ซับซ้อน

สรุปได้ว่า หลักสำคัญในการสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถม นั้น คือ ผู้เรียนควรมีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระทางความคิดและการปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้มันพัฒนาการรอบตัว เช่น ทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม วิธีสอนควรคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ และประสบการณ์ที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล เพศ วัย วุฒิภาวะ ความถนัด ตามธรรมชาติ นอกจากนี้การสอนควรเน้นให้เรียนรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา และสามารถนำความรู้ไปดัดแปลงใช้ได้กับชีวิตจริง

สรุปได้ว่า การสอนศิลปศึกษา จะสำเร็จสมดังเป้าหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับ
 ขบวนการเรียนการสอนของครูที่เป็นผู้สร้างบรรยากาศ และวิธีการให้ชัดเจน จนได้เกิด
 ความเพลิดเพลิน มีอิสระในการแสดงออก ใช้สื่ออุปกรณ์การสอนอย่างเหมาะสม ปลุกฝัง
 เจตคติ ลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน และทำให้เกิดสุนทริยภาพแก่ผู้เรียนศิลปะ โดยมีได้
 คำนึงถึงประโยชน์อื่นมาเป็นสำคัญ นอกจากเป็นสิ่งจรรโลงใจเท่านั้น การเรียนศิลปะนั้น
 เป็นการสร้างความพึงพอใจให้แก่ตนเอง และผู้ดู เพราะศิลปะเป็นงาน เป็นผลงานที่ไม่มี
 ผิด ไม่มีถูก ซึ่งทั้งหมดนี้ครูเป็นผู้กำลังเหล่านี้ไว้ และควรจะผลักดันให้ความเจริญงอกงาม
 นี้เกิดและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้

ปัญหาและอุปสรรคในการสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ประเสริฐ ศิลรัตน์ (2529 : 1 - 5) กล่าวว่า การเรียนการสอนวิชา
 ศิลปะศึกษาในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีปัญหาดังนี้

1. ปัญหาอันเป็นผลกระทบที่เกิดจากตัวผู้สอน ได้แก่
 - 1.1 ไม่มีพื้นฐานจากการศึกษาด้านศิลปะโดยตรง ทำให้ขาดความรู้ ความ
 เข้าใจ ตลอดจนทักษะ และประสบการณ์ด้านศิลปะ
 - 1.2 ไม่สนใจใฝ่หาความรู้จากหลักสูตร และแผนการสอน สอนตามความ
 เคยชิน
 - 1.3 ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ไม่เห็นความสำคัญของวิชาศิลปะ
 - 1.4 ครูผู้สอนบางคนคิดว่าผู้ที่เรียนศิลปะได้ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีพรสวรรค์เท่านั้น
 เพราะสาเหตุสืบเนื่องมาจากครูสอนศิลปะรุ่นเก่า มักสอนศิลป์มากกว่าสอนศิลปศึกษา
2. ปัญหาอันเป็นผลกระทบมาจากผู้บริหาร ได้แก่
 - 2.1 ขาดความรู้เกี่ยวกับวิชาศิลปศึกษา
 - 2.2 มุ่งเน้นให้เด็กเก่งในด้านวิชาการ เพื่อหวังสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน

2.3 ไม่เห็นคุณค่าของวิชาศิลปะ คิดว่าวิชาศิลปะให้ใครสอนก็ได้ หรือไม่ต้องสอนก็ได้

3. ปัญหาอันเป็นผลกระทบที่เกิดจากผู้ปกครอง ได้แก่

3.1 ผู้ปกครองต้องการให้เด็กเก่งทางด้านวิชาการ เพื่อให้เรียนต่อในระดับสูง ๆ เพื่อได้เข้าไปสู่ตำแหน่งหน้าที่การงานดี ๆ

3.2 มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาศิลปะ เพราะคิดว่าสังคมยังไม่ยอมรับว่าเป็นอาชีพที่มีหลักฐานมั่นคง

4. ปัญหาอันเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากตัวนักเรียน ได้แก่

4.1 มีพื้นฐานทางศิลปะไม่ดี จึงคิดว่าศิลปะคือสิ่งที่ยาก

4.2 กิจกรรมที่ปฏิบัติมากเกินไป ไม่เหมาะกับวุฒิภาวะ

4.3 นักเรียนถูกบังคับกดดัน การแสดงความรู้สึกสร้างสรรค์จากทางบ้าน ทำให้ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และไม่ชอบวิชาศิลปะ เนื่องจากทางบ้านไม่สนับสนุน

เลิศ อำนันทะ กล่าวว่า จากการศึกษาค้นคว้าและประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีตพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มักประสบปัญหาหลายอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ศิลปศึกษา นับตั้งแต่การขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์ เครื่องเขียน หนังสืออ่านประกอบ ฯลฯ ไปจนถึงปัญหาการขาดแคลนครุศิลป์ที่รักและเข้าใจเด็ก แต่อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวก็ยังไม่ร้ายแรงเท่ากับการที่โรงเรียนมีครูศิลปศึกษาที่ขาดคุณภาพ (เลิศ อำนันทะ. 2523 : คำนำ)

มีสถานการณ์หลาย ๆ ประการที่สร้างปัญหาให้กับครูศิลปศึกษา ดิเรก พรสีมา (2529 : 30) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ของครูไว้ดังนี้

1. โปรแกรมการผลิตครูของแต่ละสถาบันไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน ความแตกต่างของมาตรฐานอาจดูได้จากหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผล

2. ไม่มีมาตรฐานโดยเฉพาะในการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการครู ทั้งนี้จะเห็นได้จากคุณสมบัติทั่วไปของผู้มีสิทธิสมัครสอบบรรจุเป็นข้าราชการครูไม่แตกต่างจากคุณสมบัติทั่วไปของผู้มีสิทธิสมัครสอบบรรจุเป็นข้าราชการสาขาอื่น

3. คุณภาพการสอนของครูอยู่ในระดับต่ำ ครูส่วนใหญ่ไม่ใช่เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพการสอนของตน

4. มาตรฐานประจำตำแหน่งของข้าราชการครูไม่ชัดเจน ครูบางคนถูกสั่งให้สอนวิชาที่ตนไม่ได้รับการฝึกอบรมมา และบางคนยังต้องทำงานเสมือนควบคู่กับงานสอน

5. สถานภาพทั่วไปของข้าราชการครูยังอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับบุคคลที่อยู่ในสาขาวิชาอื่น

จากการสำรวจครูศิลปศึกษา เพื่อหาสภาพที่แท้จริง และสภาพครูศิลปศึกษาในอุดมคติของนิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2525 : 80 - 84) โดยใช้แบบสอบถามและสังเกตการสอน โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ระหว่างปี พ.ศ. 2514 - 2525 ได้ข้อสรุปดังนี้

สภาพที่เป็นจริงของครูศิลปศึกษา

1. ครูหญิงมากกว่าครูชาย
2. ครูบางคนสอนศิลปศึกษา เพราะผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้สอนไปตามเอกสารที่หลักสูตรกำหนดให้
3. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วมักไม่มีการวางแผนการสอนระยะยาว และไม่เตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างมีระเบียบ
4. ครูแสดงตนเป็นผู้ให้เสรีภาพในการทำงานทางศิลปะแก่นักเรียนด้วยการให้นักเรียนวาดอะไรก็ได้ ปั้นอะไรก็ได้ ทำศิลปะอะไรก็ได้ ฯลฯ มากเกินไปจนนักเรียนไม่มีจุดหมายอะไรในการทำงาน และไม่มีพื้นฐานที่จะช่วยเป็นแรงบันดาลใจให้ทำงานศิลปะ
5. ครูศิลปศึกษา โดยเฉพาะครูที่เป็นศิลปินหรือได้รับการฝึกฝนมาทางศิลปะ โดยเฉพาะ มักถือว่างานศิลปะของนักเรียนไม่มีความหมายอะไร เพราะไม่มีความงามหรือคุณค่าเหมือนผลงานของศิลปินที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว
6. ครูให้คะแนนผลงานศิลปะของเด็กโดยไม่ได้ออกเหตุผลและรายละเอียด

สภาพครูศิลปศึกษาในอุดมคติ

1. ครูหญิงและครูชายมีปริมาณเท่ากัน
 2. ครูสอนศิลปศึกษาด้วยใจรัก จัดการเรียนการสอนตามความมุ่งหมายที่ตนตั้งใจซึ่งเหมาะกับสภาพแวดล้อมทั้งปวง โดยอาศัยเอกสารหลักสูตรเป็นแนวทาง ไม่ใช่คัมภีร์ที่ต้องทำตามทุกตัวอักษร
 3. ครูเขียนโครงการสอนระยะยาวและเตรียมแผนการสอนเฉพาะคราวไว้ก่อนการสอน
 4. ครูให้ "ข้อมูล" "แรงกระตุ้น" และ "แรงจูงใจ" แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดและเห็นแนวทางหรือวิธีการที่จะทำงานให้สำเร็จ
 5. ครูศิลปศึกษาเห็นคุณค่าผลงานของนักเรียน อันจะเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนพยายามทำงานศิลปะให้ดียิ่งขึ้น
 6. ครูเห็นประโยชน์ของการประเมินผลความสำเร็จและพัฒนาการในการเรียนศิลปศึกษาและครูมีการวางแผนการประเมินผลไว้อย่างแน่นอน
- ทำนอง จันทิมา (2515 : 60) สรุปปัญหาการสอนของครูศิลปศึกษา ไว้ดังนี้
1. โรงเรียนต่าง ๆ ยังขาดวัสดุและอุปกรณ์การเรียนอยู่มาก
 2. ผู้บริหารบางคนไม่สนับสนุนหรือเข้าใจถึงความจำเป็นของวิชานี้
 3. ครูผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตรและวิธีสอน ไม่ทราบว่าสอนอย่างไร ครูไม่ได้ดูหลักสูตรและประมวลการสอน มักจะสอนไปตามวิธีการของตัวเอง
 4. ครูผู้สอนไม่รู้จักแก้ปัญหาและแนวทางส่งเสริมศิลปะที่ถูกต้องวิธี พยายามสกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
 5. ครูผู้สอนไม่เข้าใจพัฒนาการของเด็ก จะต้องเรียนให้เหมือนของจริงอยู่เสมอ เป็นการสอนให้ลอกเลียนแบบ
 6. ขาดคู่มือครูในการประกอบการสอน เช่น หลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน และแหล่งวิชาอื่น ๆ ที่จำเป็น

พอสรุปได้ว่าปัญหาการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับประถมศึกษา นั้น คือ คุณภาพของการศึกษาศิลปะของนักเรียนไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย เนื่องจากสาเหตุหลายประการที่สำคัญคือครูผู้สอน ไม่เข้าใจหลักสูตร ไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ไม่ใช้หรือขาดสื่อการเรียนการสอน ครูไม่มีพื้นฐานทางศิลปะ ขาดเทคนิคการสอนที่ดี และมีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาศิลปะ รวมทั้งผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ และขาดการสนับสนุนเท่าที่ควร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ดวงพร เปรมโยธิน (2513 : 148) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้โสตทัศนวัสดุ ประกอบการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเทศบาลจังหวัดพระนคร ปี 2511 ได้สรุปปัญหาในการผลิตและการใช้โสตทัศนวัสดุตามลำดับที่เป็นปัญหามากลดหลั่นกันลงไปดังนี้

1. ขาดเงินในการจัดซื้อวัตถุที่จะใช้ทำโสตทัศนวัสดุ
2. ไม่มีเครื่องมือช่วยในการทำโสตทัศนวัสดุ
3. ขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการทำโสตทัศนวัสดุ
4. ไม่มีเวลาทำโสตทัศนวัสดุ เพราะมีภาระในการสอนมากเกินไป
5. ไม่มีเวลาทำโสตทัศนวัสดุ เพราะมีภาระอื่นของสถานศึกษา (นอกจากการสอน) มากเกินไป
6. ไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับทำโสตทัศนวัสดุ
7. ไม่มีทักษะในการทำโสตทัศนวัสดุอย่างเพียงพอ

วรวิทย์ วคินสรากร (วรวิทย์ วคินสรากร. 2510 : 22 ; อ้างอิงมาจาก เต็มสิทธิ์ สงค์ทอง. 2517 : 45) สรุปสถานภาพทางโสตทัศนศึกษาของโรงเรียนรัฐบาล ว่าโรงเรียนที่ใช้อุปกรณ์น้อยมีปริมาณมากกว่าโรงเรียนที่ใช้อุปกรณ์การสอนมาก เพราะมีอุปสรรคหลายประการคือ

1. ขาดงบประมาณ
2. ขาดสถานที่
3. ขาดประสบการณ์ทางโลหักคนศึกษา
4. ไม่มีเวลาพอที่จะเตรียมจัดหา เพราะชั่วโมงสอนมาก
5. ขาดไฟฟ้า

บุญทัศน์ ทนคำ (2517 : 175 - 176) ได้ศึกษาสภาพเกี่ยวกับการผลิตและการใช้โลหักคนูปกรณ์ของครูผู้สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2516 ได้สรุปปัญหาในการผลิตโลหักคนวัสดุของครู พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. ไม่มีเวลาทำเพราะมีชั่วโมงสอนมาก
2. ไม่มีเงินซื้อวัสดุสำหรับทำโลหักคนวัสดุ
3. ขาดเครื่องมือในการทำโลหักคนวัสดุ
4. ขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการทำ
5. ขาดทักษะในการทำ เช่น เขียนรูป ประติษฐ์อักษร ฯลฯ
6. มีความลำบากในการจัดหาวัสดุสิ้นเปลืองที่ต้องการ
7. ไม่มีสถานที่ทำโลหักคนวัสดุเป็นสัดส่วน
8. ขาดความรู้และมีประสบการณ์ในการทำน้อย
9. ไม่มีเวลาทำโลหักคนวัสดุ เพราะมีกิจธุระอื่น (นอกจากการสอน) มากไป
10. เสียเวลาในการทำโลหักคนวัสดุมาก
11. ไม่ได้รับความสะดวกในการใช้เครื่องมือจากโรงเรียน
12. เกิดความไม่แน่ใจในคุณภาพของโลหักคนวัสดุที่สร้างขึ้น
13. ผู้บังคับบัญชาไม่ให้ความสนับสนุนในการทำ
14. ครูมีเวลาทำแต่ไม่ทำเพราะเห็นว่ามีประโยชน์

อรรถัย จันทวิชานหงษ์ และคนอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 173 - 176 ; อ้างอิงมาจาก อรรถัย จันทวิชานหงษ์ และคนอื่น ๆ. 2526) กล่าวว่า ได้ศึกษาความต้องการด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดระนอง พบว่า ครูและผู้บริหารมีทัศนคติต่อบทบาทที่คาดหวังของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในการนิเทศในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการใช้คู่มือครู และแผนการสอน การผลิตสื่อการเรียน การวัดผลและประเมินผล ในการจัดทำกำหนดการสอน ในการจัดอบรมสัมมนาและในการให้คำแนะนำการจัดทำอุปกรณ์และสื่อการเรียนทั้งในระดับโรงเรียนและระดับกลุ่มโรงเรียนเพิ่มขึ้น

การวิจัยเรื่อง คุณยั้วสค์การศึกษาในโรงเรียนของ นิพนธ์ ศุขปริติ (มลิวัลย์ รongลัสดี. ม.ป.ป. : ไม่มีเลขหน้า ; อ้างอิงมาจาก นิพนธ์ ศุขปริติ. 2524 : 22 - 23) พบว่า คุณยั้วสค์การศึกษาในโรงเรียน ทำให้นักเรียนสนใจในบทเรียนมากขึ้น แต่ประสบปัญหาเรื่องเงินทุน ขาดกำลังสนับสนุนและขาดกำลังใจ

ศศิธร วงษ์เมตตา (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท โดยศึกษาการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารที่ไม่สังกัดสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มมีทัศนคติที่เห็นด้วยในระดับสูงต่อแนวทางการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในด้านทรัพยากรการบริหารและกระบวนการบริหารอย่างสอดคล้องกัน ดังนั้นรูปแบบในการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จึงควรมุ่งเน้นองค์ประกอบที่สำคัญสองประการคือ ทรัพยากรการบริหารอันประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ และกระบวนการบริหาร อันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การให้บริการ การประสานงาน การติดตามและประเมินผลโดยคำนึงถึงหลักการ มาตรฐานของศูนย์วิชาการสถานแวดล้อมในการจัดการศึกษาและความเป็นไปได้

วิเชียร เทียมเมือง (2519 : 142 - 143) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความคิดเห็นของครูในการใช้หลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1 พุทธศักราช 2518" ปรากฏผลวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความถนัดในการสอนบางเนื้อหา โดยเฉพาะหมวดวิชาศิลปศึกษา ดนตรี - นาฏศิลป์ ครูยังไม่เข้าใจหลักสูตรดีพอ

มินา คงสุริยะนาวิน (2528 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการ และ การใช้หลักสูตรประถมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 พบปัญหาสรุปได้ดังนี้ ด้านการจัดเนื้อหาของศิลปศึกษาหน่วยงานลานและงานถักทอ ควรให้เนื้อหาและเวลาเรียนคงเดิม แต่เพิ่มเนื้อหาและเวลาเรียนในหน่วยงานปั้น การแกะสลัก และหน่วยงานออกแบบสร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนมีปานกลาง ครูไม่สามารถสอนได้ทุกหมวดวิชา และครูไม่มีความรู้เฉพาะในเนื้อหาบางหมวดวิชา ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในการสอน การวัดผลและการประเมินผล

ไพโรจน์ รุจิระวิจิษฐ์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความรู้และเจตคติต่อศิลปศึกษาของครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด นครราชสีมา" ผลการวิจัยพบว่า ครูสอนศิลปศึกษามีความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษาอยู่ในเกณฑ์พอใช้ในเรื่องต่อไปนี้ การวาดภาพ ระบายสี การพิมพ์ภาพ การปั้นและแกะสลัก การจัดออกแบบและสร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ งานลานถักทอ และการรู้คุณค่าของศิลปะการ เปรียบเทียบเจตคติต่อศิลปศึกษาระหว่างครูพิเศษและครูประจำชั้น พบว่า ครูพิเศษมีความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษามากกว่าครูประจำชั้น แต่มีเจตคติต่อศิลปศึกษาไม่แตกต่างจากครูประจำชั้น ส่วนบุคลากรทางการศึกษาเห็นว่า ครูสอนศิลปศึกษามีความรู้ เทคนิคการสอนการใช้สื่อการสอนและความเข้าใจในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก แต่มีการสนับสนุนกิจกรรมพิเศษทางศิลปศึกษาอยู่ในระดับน้อย

พานทิพย์ อัมพันธ์จันทร์ (2530 : 145) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการศึกษาของครูคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาระหว่างจังหวัดที่มีศูนย์วิชาการและไม่มีศูนย์วิชาการ ศึกษาเฉพาะกรณีขอนแก่นกับเลย สรุปการวิจัยว่า

1. จังหวัดที่มีการจัดตั้งศูนย์วิชาการ ครูมีการใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสมมากกว่ามีบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนดีกว่า และครูใช้วิธีสอนโดยใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางมากกว่าจังหวัดไม่มีการจัดตั้งศูนย์วิชาการ

2. ในจังหวัดที่มีการจัดตั้งศูนย์วิชาการโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูมีการใช้การเรียนการสอน มีบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียน และครูใช้วิธีสอนโดยใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางไม่ต่างจากโรงเรียนที่ไม่ได้เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม

ประเสริฐ ญูเลิศ (2531 : 141 - 143) ได้ศึกษานโยบายและความต้องการในการดำเนินงาน ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนตามทัศนะของประธานกลุ่ม หัวหน้าสำนักงาน และครูวิชาการสำนักงาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ประธานกลุ่ม หัวหน้าสำนักงานและครูวิชาการสำนักงาน มีปัญหาการผลิตสื่อ การบริการสื่อ การวางแผน การนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับ อยู่ใน "ระดับปานกลาง" ส่วนปัญหาการประสานงานและงานด้านบุคลากรอยู่ใน "ระดับมาก" และมีความต้องการเกือบทุกด้านอยู่ใน "ระดับมาก" ยกเว้นความต้องการด้านบุคลากรเพียงด้านเดียวที่มีความต้องการอยู่ใน "ระดับมากที่สุด"

กำพล กระมล (2531 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดจังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลได้ดังนี้

1. ปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการของเจ้าหน้าที่ศูนย์เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้

1.1 ด้านงบประมาณ มีปัญหามากที่สุดคือ ไม่มีงบเบิกจ่ายเป็นค่ายานพาหนะในการนำสื่อการสอนไปบริการตามโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม

1.2 ด้านอาคารสถานที่ มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดยานพาหนะที่อำนวยความสะดวกในการบริการสื่อการสอนไปตามโรงเรียนต่าง ๆ

1.3 ด้านการบริการสื่อการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ มีสื่อการสอนไม่เพียงพอสำหรับบริการ

1.4 ด้านการผลิตสื่อการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ ขาดวัสดุที่จะนำมาใช้ในการผลิต

1.5 ด้านบุคลากร มีปัญหามากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการไม่สามารถออกบริการสื่อการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มได้

1.6 ด้านการวางแผน มีปัญหามากที่สุดคือ ไม่สามารถกำหนดนโยบายเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการดำเนินงานได้

เมื่อพิจารณาปัญหาโดยส่วนรวม การบริการศูนย์วิชาการมีปัญหาด้านงบประมาณมากที่สุด

2. การให้บริการสื่อการสอน มีปัญหามากที่สุดคือ สื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการไม่เพียงพอแก่ความต้องการของครูผู้สอน

3. สื่อการสอนที่ครูต้องการมากที่สุดคือ ของจริง ชุดการสอน ชุดทดลอง และเครื่องโรเนียว

4. ครูต้องการรับบริการเพิ่มเติมจากศูนย์วิชาการมากที่สุดคือ จัดทำคู่มือแนะนำการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีทางการศึกษา

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการศูนย์วิชาการ

5.1 เจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการมีความคิดเห็นว่า การบริการศูนย์วิชาการควรเป็นเอกเทศ มีงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอแก่การผลิตและการบริการสื่อการสอน

5.2 ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ศูนย์วิชาการควรมีสื่อการสอนหลาย ๆ ชุดไว้บริการ และมีการแนะนำ นิเทศ ติดตามผลการใช้สื่อการสอนของครูอย่างใกล้ชิด

5.3 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า การบริหารศูนย์วิชาการควรมุ่งเน้นทางด้านการผลิตสื่อการสอนมากที่สุด โดยเฉพาะสื่อการสอนที่ผลิตได้ควรสอดคล้องกับหลักสูตร สะดวกในการใช้และตรงกับความต้องการของผู้เรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

นอร์แมน (Norman. 1984 : 1963) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาและการพัฒนารูปแบบของสื่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ในระดับประถมศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตและทดลองใช้สไลด์พร้อมเทปคำบรรยาย เพื่อสร้างความเข้าใจในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์แก่นักเรียนในด้านความเป็นมาของประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผ่นภาพที่มีคำอธิบายเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ของการศึกษา และสไลด์พร้อมเทปคำบรรยาย กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษาประกอบด้วยโรงเรียน 17 แห่ง ซึ่งสำรวจมาจากสถานที่ตั้งของโรงเรียนและสถานะทางเศรษฐกิจทางบ้านของนักเรียน โดยทำการทดลองเป็น 3 ระยะ ระยะแรกทดลอง 2 โรงเรียน ระยะที่สอง ทำการทดลอง 5 โรงเรียน และระยะสุดท้าย ทำการทดลอง 10 โรงเรียน ผลการทดลองได้พบว่า นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในระดับที่น่าพอใจ และสื่อการเรียนที่เป็นสไลด์พร้อมเทปบรรยายได้รับความสนใจ และประสบความสำเร็จในการใช้มากกว่าการใช้สื่อที่เป็นแผ่นภาพ

ไรท์ (Wright. 1986 : 2167) ทำการวิจัยเรื่อง Art Education in Secondary School Classrooms : Factors Related to What Student Learn มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ ที่มีการเรียนการสอนในชั้นเรียน และผลกระทบต่าง ๆ ที่มีต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนศิลปศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแปรปรวนในการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาในชั้นเรียนมี 4 ประการ คือ ครู ผู้สอน ผู้เรียน การมีผลกระทบและความสัมพันธ์ภายในชั้นเรียนและเนื้อหาของหลักสูตร ผู้วิจัยได้เสนอแนะข้อควรปฏิบัติซึ่งได้จากผลการวิจัยดังนี้

1. ครูศิลปศึกษาจะต้องประสานงานและจัดการเรียนการสอน ในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ครูศิลปศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง
3. ครูศิลปศึกษาจะต้องให้ความสนใจอย่างยิ่งต่อผลกระทบและความสัมพันธ์ภายในชั้นเรียน
4. โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาควรมีห้องเรียนเฉพาะสำหรับการเรียนวิชาศิลปศึกษา
5. ในกลุ่มปฏิบัติการทางศิลปศึกษา ควรเน้นการปฏิบัติการทางทัศนศิลป์

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2533 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่สอนในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 183 คน และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 1,094 คน ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรจำแนกตามอำเภอ กลุ่มโรงเรียน และลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน

ขนาด อำเภอ	ชื่ออำเภอ/ กิ่งอำเภอ	จำนวน กลุ่ม โรงเรียน	จำนวน โรงเรียน	จำนวนครูโรงเรียน ที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชา การกลุ่มโรงเรียน	จำนวนครูโรงเรียน ที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชา การกลุ่มโรงเรียน
ใหญ่	อำนาจเจริญ	17	107	17	90
	เดชอุดม	16	125	16	109
	เมืองอุบลราชธานี	14	99	14	85
	นิคมมังสาหาร	13	95	13	82
	ตระการนิพนธ์	12	90	12	78
	วารินชำราบ	10	76	10	66

ตาราง 1 (ต่อ)

ขนาด อำเภอ	ชื่ออำเภอ/ กิ่งอำเภอ	จำนวน กลุ่ม โรงเรียน	จำนวน โรงเรียน	จำนวนครูโรงเรียน ที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชา การกลุ่มโรงเรียน	จำนวนครูโรงเรียน ที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชา การกลุ่มโรงเรียน
กลาง	เขื่องใน	10	71	10	61
	ม่วงสามสิบ	10	64	10	54
	เขมราฐ	9	63	9	54
	บุญศรี	8	49	8	41
	น้ำยืน	7	52	7	45
	พนา	7	50	7	43
	ศรีเมืองใหม่	7	49	7	42
	ลำโรง	7	41	7	34
	ห้วยตะพาน	6	43	6	37
	โขงเจียม	5	37	5	32
เล็ก	นาจะหลวย	5	34	5	29
	โพธิ์ไทร	5	32	5	27
	กุดข้าวปุ้น	4	29	4	25
	ขามเฒ่า	4	29	4	25
	เสนางคนิคม	4	20	4	16
	ตาลชุม	3	22	3	19
รวม		183	1,277	183	1,094

187
1,094

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน กลุ่มละ 50% ได้มาโดยวิธีการ ลุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอเป็นตัวร่วมดังนี้

1. แบ่งอำเภอในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งหมดจำนวน 22 อำเภอ ออกเป็น 3 ขนาดตามเกณฑ์ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2525 : 31) ซึ่งจะแบ่งตามเกณฑ์ได้ดังนี้

1.1 อำเภอขนาดใหญ่ มีจำนวน 9 อำเภอ ได้แก่ เมือง อำนาจเจริญ เดชอุดม วารินชำราบ นิบลมังสารหาร ตระการพิชผล เขื่องใน เขมราฐ และม่วงสามสิบ

1.2 อำเภอขนาดกลาง มีจำนวน 8 อำเภอ ได้แก่ น้ำยืน หัวตะพาน ศรีเมืองใหม่ พนา บุณฑริก นาจะหลวย ลำโรง และโขงเจียม

1.3 อำเภอขนาดเล็ก มีจำนวน 5 อำเภอ ได้แก่ เสนางคนิคม กุดข้าวปุ้น ขานุมาน โพธิ์ไทร ตาลชุม

2. กำหนดอำเภอเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย จำแนกตามขนาดต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในข้อ 1 ขนาดละ 50%

3. แบ่งโรงเรียนในแต่ละอำเภอออกตามลักษณะที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และแบ่งตามขนาดของโรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของอำเภอ ลักษณะที่ตั้งและขนาดของโรงเรียน

ขนาดของ อำเภอ	อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน		ขนาดของโรงเรียน			รวม
		เป็นที่ตั้งศูนย์	ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์	เล็ก	กลาง	ใหญ่	
		วิชาการกลุ่ม โรงเรียน	วิชาการกลุ่ม โรงเรียน				
ใหญ่	เดชอุดม	16	109	35	58	32	125
	นิบล่ม้งสาหาร	13	82	30	57	18	95
	วารินชำราบ	10	66	18	44	14	76
	ม่วงสามสิบ	10	54	20	40	4	64
	เขมราฐ	9	54	13	38	11	63
กลาง	บึงเทริก	8	41	8	29	12	49
	น้ำยืน	7	45	7	32	13	52
	พนา	7	43	24	23	3	50
	นาจะหลวย	5	29	4	22	8	34
เล็ก	โพธิ์ไทร	5	27	11	19	2	32
	กุดข้าวปุ้น	4	25	7	17	5	29
	ตาลชุม	3	19	6	12	4	22
รวมทั้งสิ้น		97	594	173	392	126	691

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะและขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 45 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยข้อคำถามใน 3 ด้านดังนี้

1. ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
2. ด้านการให้บริการ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
3. ด้านการให้ความรู้ แนะนำส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 45 ข้อ มีลักษณะและข้อคำถาม 3 ด้านเช่นเดียวกับตอนที่ 2

ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะที่ตั้งและขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ตอนที่ 3 ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ตอนที่ 1 ให้ท่านกาเครื่องหมาย (✓) หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนที่ท่านทำการสอน
 - ☐ เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
 - ☐ ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
2. ขนาดของโรงเรียนที่ท่านทำการสอน
 - ☐ ขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 - 120 คน)
 - ☐ ขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน)
 - ☐ ขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ตัวท่านเองเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

โปรดกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริง

ข้อ	ปัญหา	มี ปัญหา	ไม่มี ปัญหา	ระดับปัญหา				
				มาก ที่สุด	มาก ปาน กลาง	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	1. <u>ปัญหาด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต</u> <u>ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและ</u> <u>สื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา</u> 1. ความสอดคล้องของสื่อกับเนื้อหากิจกรรมที่สอน 2. คุณภาพด้านการผลิตของสื่อที่รับบริการจากศูนย์ (ด้านความคงทน ความชัดเจน สีสันน่าสนใจ) 3. จำนวนสื่อต้นแบบการเขียนภาพระบายสีที่ศูนย์ ผลิตเพื่อบริการแก่ครู..... ฯลฯ 2. <u>ปัญหาด้านการให้บริการ การจัดเก็บ</u> <u>และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชา</u> <u>ศิลปศึกษา</u> 1. การได้รับบริการสื่อการเรียนการสอน ศิลปศึกษาจากศูนย์..... 2. การได้รับการบริการด้านเครื่องมือและ อุปกรณ์จากศูนย์..... 3. ระเบียบในการยืมสื่อและเครื่องมือที่ศูนย์ กำหนด..... ฯลฯ							

ข้อ	ปัญหา	มี ปัญหา	ไม่มี ปัญหา	ระดับปัญหา				
				มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	3. <u>ปัญหาด้านการให้ความรู้ แนะนำส่งเสริม</u> <u>เกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้ การ</u> <u>บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชา</u> <u>ศิลปศึกษาตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรม</u> <u>การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา</u>							
1.	การได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิค การจัด กิจกรรมการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยเฉพาะ.....							
2.	การเดินทางเข้าอบรมในสถานที่ที่ศูนย์กำหนด.....							
	ฯลฯ							

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ข้อที่	ความต้องการ	มีความ ต้องการ	ไม่มีความ ต้องการ	ระดับของความต้อการ				
				มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1.	<u>ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต</u> <u>ค้นคว้าทดลอง และพัฒนาสื่อการ</u> <u>เรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา</u>							
1.	ให้ศูนย์สอบถามปัญหาและความต้องการ จากครูก่อนผลิตสื่อต้นแบบและสื่อบริการ.....							
2.	ให้ศูนย์ผลิตสื่อที่มีความสอดคล้องกับ เนื้อหากิจกรรมที่ใช้สอน.....							
2.	<u>ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ การ</u> <u>บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชา</u> <u>ศิลปศึกษา</u>							
1.	ให้ศูนย์อำนวยความสะดวกในการรับ บริการทุกครั้ง.....							
2.	ให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตสื่อ การเรียนการสอนไว้บริการอย่างเพียงพอ.....							
	ฯลฯ							

ข้อที่	ความต้องการ	มีความต้องการ	ไม่มีความต้องการ	ระดับของความต้องการ				
				มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.	<u>ด้านการให้ความรู้ แนะนำส่งเสริม</u> <u>เกี่ยวกับเทคนิค การผลิต การใช้</u> <u>การบำรุงรักษาสื่อ การเรียนการสอน</u> <u>ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการ</u> <u>เรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา</u>							
1.	ให้ศูนย์สำรวจปัญหาความต้องการในด้าน สื่อจากครุภัณฑ์ก่อนจัดอบรมให้ความรู้.....							
2.	ให้ศูนย์จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความ สามารถเฉพาะด้านการผลิตสื่อศิลปศึกษา มาให้การอบรมแก่ครู.....							
	ฯลฯ							

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามจากหนังสือหลักการวิจัยทางการศึกษาของ ล้วนสาขสค และอังคณา สาขสค (2528 : 131 - 162) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนจากหนังสือการผลิตสื่อการสอนของ บุญฤทธิ์ คงคาเพชร (2526 : 1 - 21) หนังสือการวิจัยสื่อและนวัตกรรมการสอน ของ เปื้อง กุมท (2519 : 23 - 30) หนังสือโสตทัศนศึกษาของ วนิศา จึงประสิทธิ์ (2526 : 294 - 302)

3. ศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พุทธศักราช 2521

4. ศึกษาความรู้เรื่องศูนย์วิชาการและการบริหารศูนย์วิชาการจากเอกสารต่อไปนี้

4.1 เอกสารโครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษา (จังหวัดปัตตานี ศรีสะเกษ) ทั้งเอกสารการติดตามการดำเนินงานโครงการและการประเมินโครงการศูนย์วิชาการของทั้ง 2 จังหวัด

4.2 ศึกษาเอกสารโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คนศ.7) ของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนเอกสารการติดตามผลการดำเนินงานโครงการรายงานการสัมมนาการประเมินโครงการ รายงานการประเมินผล โครงการสรุปการประเมินผลโครงการ คนศ.7 และแบบประเมินประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่มโรงเรียน

4.3 งานวิจัยเรื่องการศึกษาสถานภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ของ กำพล กระทบผล และการวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนตามทัศนะของประธานกลุ่ม หัวหน้าสำนักงานกลุ่ม และครูวิชาการสำนักงาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ของ ประเสริฐ บุญเลิศ

5. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม จากภารกิจของศูนย์วิชาการกลุ่ม ตลอดจน ปัญหาความต้องการของครูศิลปศึกษา เอกสารต่าง ๆ ดังกล่าวจากข้อ 1 ถึงข้อ 4 เป็น ข้อคำถาม ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ด้านละ 15 ข้อ รวม 45 ข้อ และข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการในการรับบริการจากศูนย์ วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา 3 ด้าน ๆ ละ 15 ข้อ รวม 45 ข้อ รวมเป็นข้อคำถามทั้งสิ้นจำนวน 90 ข้อ

6. นำแบบสอบถามจากข้อ 5 เสนอต่อดคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร เพื่อพิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาสาระ และความถูกต้องชัดเจนของภาษาแล้วปรับปรุงแก้ไข

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความเที่ยงตรงประกอบด้วย

7.1 นายพิสิทธิ์ นาครำไพ นักวิชาการ กองวิชาการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้รับผิดชอบงานโครงการการพัฒนาคณากรรมการการประถมศึกษา (คณศ.7)

7.2 ดร.ประสิทธิ์ เครือสิงห์ หัวหน้าฝ่ายบริการทางการศึกษา ผู้รับผิดชอบศูนย์วิชาการจังหวัดอุบลราชธานี

7.3 นายมงคล จันทรโสภา หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเดชอุดม ผู้รับผิดชอบงานนิเทศโครงการการพัฒนาคณากรรมการการประถมศึกษา (คณศ.7) ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเดชอุดม

7.4 นายวิระพงษ์ กิตินิเชษฐสรรค์ หัวหน้าสำนักงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนบ้านหนองแสง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเดชอุดม

7.5 นายวัชร อุตธา อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนอุบลวิทยาคม สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นครูสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน หาความเที่ยงตรงและความชัดเจนของภาษาโดยยึดเกณฑ์ร้อยละ 80 ในการตัดสินข้อความนั้น ถ้าข้อความใดผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่ตรงกันให้ตัดออก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากนักนิติวิทยาศาสตร์ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้แจ้งสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอที่เป็นที่ตั้งโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 11 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ

2. ดำเนินการส่งและรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอด้วยตนเอง ได้ข้อมูลที่ส่งกลับคืนจำนวน 608 ฉบับ จากจำนวนทั้งหมด 691 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.98

เพื่อพิจารณาจำนวนข้อมูลตัวอย่างตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนได้จำนวนข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งและไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	97	16.00
ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	511	84.00
รวม	608	100

เมื่อพิจารณาจำนวนข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียน ได้จำนวนข้อมูลจากโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
เล็ก	167	27.47
กลาง	338	55.59
ใหญ่	103	16.94
รวม	608	100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด มาพิจารณาคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์
2. แยกแบบสอบถามออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 แยกแบบสอบถามออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตามลักษณะของโรงเรียน คือ โรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
 - 2.2 แยกแบบสอบถามออกเป็น 3 กลุ่ม ตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่
3. ตรวจสอบแบบสอบถามโดยให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4. ศึกษาระดับปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละ (Percentage)

2. หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา

สายยศ. 2531 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

3. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้

สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 64)

$$S. = \sqrt{\frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.$ แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\Sigma X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5. เปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนกับที่อยู่ในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยใช้การทดสอบค่า Z (Z - test) โดยใช้สูตร (ลัดดาวัลย์ หวังพานิช. 2528 : 176)

$$Z = \frac{X_1 - X_2}{\sqrt{\frac{S^2_1}{n_1} + \frac{S^2_2}{n_2}}}$$

เมื่อ Z แทน ค่าแจกแจงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของ 2 กลุ่ม

X_1, X_2 แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยกลุ่มที่ 1, 2 ตามลำดับ

S^2, S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1, 2 ตามลำดับ

6. เปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) โดยใช้สูตร

(ลัดดาวัลย์ หวังพานิช. 2528 : 223)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F คือ ค่าความแข็งแรงของ F

$MS_{\text{ระหว่างกลุ่ม}}$ คือ ความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม

$MS_{\text{ภายในกลุ่ม}}$ คือ ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

7. การแปลความหมายคะแนน ได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม ปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เพื่อใช้ในการแปลความหมายจากทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามไว้ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีปัญหาหรือความต้องการมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีปัญหาหรือความต้องการมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีปัญหาหรือความต้องการปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีปัญหาหรือความต้องการน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีปัญหาหรือความต้องการน้อยที่สุด

การแปลความหมายระดับปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อและรายด้าน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 มีปัญหาหรือความต้องการน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 มีปัญหาหรือความต้องการน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 มีปัญหาหรือความต้องการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 มีปัญหาหรือความต้องการมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 มีปัญหาหรือความต้องการมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ทางสถิติเพื่อเสนอผลการวิเคราะห์ และแปลความหมายของข้อมูลดังนี้คือ

- N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
- $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
- S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- Z แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงการเปรียบเทียบความแตกต่าง
ค่าเฉลี่ยของ 2 กลุ่ม (Z - test)
- F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงการเปรียบเทียบความแตกต่าง
ค่าเฉลี่ยของ 3 กลุ่ม (F - test)
- SS แทน ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
- MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
- df แทน ค่าแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
- * แทน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอเป็น 4 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา

ตอนที่ 2 ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระหว่างโรงเรียน ที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

ตอนที่ 1 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 จังหวัดอุบลราชธานี โดยแยกเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา 2) ด้านการให้บริการ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา 3) ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้ การบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้าน ปรากฏตามตาราง 5 - 7

ตาราง 5 ปัญหาด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบ
และสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

ข้อที่	ปัญหา	มีปัญหา ร้อยละ	ไม่มีปัญหา ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.
1.	ความสอดคล้องของสื่อกับเนื้อหากิจกรรม	76.5	23.5	2.65	1.71
2.	คุณภาพด้านการผลิตของสื่อที่รับบริการจากศูนย์ด้าน ความคงทน ความชัดเจน สีสันสดใส	80.9	19.1	2.77	1.60
3.	จำนวนสื่อต้นแบบการเขียนภาพระบายสีที่ศูนย์ผลิต เพื่อบริการแก่ครู	88.2	11.8	3.25	1.55
4.	จำนวนสื่อต้นแบบการปั้นและแกะสลักที่ศูนย์ผลิตเพื่อ บริการแก่ครู	90.0	10.0	3.25	1.57
5.	จำนวนสื่อต้นแบบการพิมพ์ที่ศูนย์ผลิตเพื่อบริการแก่ครู	87.5	12.5	3.13	1.63
6.	จำนวนสื่อต้นแบบงานสาน ถักทอที่ศูนย์ผลิตเพื่อ บริการครู	90.1	9.9	3.29	1.54
7.	จำนวนสื่อต้นแบบการรู้คุณค่าทางศิลปะและความผสม กลมกลืนระหว่างศิลปะที่ศูนย์ผลิตเพื่อบริการแก่ครู	88.8	11.2	3.20	1.56
8.	จำนวนสื่อต้นแบบงานออกแบบและสร้างสรรค์ที่ศูนย์ ผลิตจากวัสดุต่าง ๆ เพื่อบริการแก่ครู	89.0	11.0	3.24	1.49
9.	บุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอนศิลปะ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ	88.0	12.0	3.28	1.61
10.	การได้รับบริการด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการ ผลิตสื่อจากศูนย์	81.1	18.9	2.88	1.71

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา	มีปัญหา ไม่มีปัญหา		$\bar{X}$	S.D.
		ร้อยละ	ร้อยละ		
11.	การได้รับการสนับสนุนวัสดุสิ้นเปลืองจากศูนย์เมื่อผลิตสื่อ	84.7	15.3	3.07	1.68
12.	การสนับสนุนด้านงบประมาณจากศูนย์ในการผลิตสื่อต้นแบบ เพื่อส่งเข้าประกวดสื่อต้นแบบจากความคิดสร้างสรรค์ของครูภายในกลุ่ม	85.0	15.0	3.12	1.72
13.	การได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากศูนย์ในการประชุมเชิงปฏิบัติการผลิตสื่อวิชาศิลปศึกษาของครูภายในกลุ่ม	85.9	14.1	3.22	1.64
14.	การได้รับการนิเทศจากคณะกรรมการของศูนย์เกี่ยวกับการผลิตสื่อและการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีในศูนย์	84.0	16.0	3.07	1.67
15.	การได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วจากศูนย์	79.9	20.1	2.83	1.74
รวม		-	-	2.90	1.17

จากตาราง 5 เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในเรื่องจำนวนสื่อต้นแบบ งานสาน ถักทอ และการแกะสลักที่ศูนย์ผลิตเพื่อบริการแก่ครูมากที่สุด คือ ร้อยละ 90.1 และ 90.0 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยโดยส่วนรวมแล้ว จะเห็นว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาในด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง ก็พบว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกเรื่อง

ตาราง 6 ปัญหาด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน
วิชาศิลปศึกษา

ข้อที่	ปัญหา	มีปัญหา ไม่มีปัญหา		$\bar{x}$	S.D.
		ร้อยละ	ร้อยละ		
1.	การได้รับการบริการสื่อการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาจากศูนย์	78.8	21.2	2.89	1.77
2.	การได้รับการบริการด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ (Hard Ware) จากศูนย์	78.5	21.5	2.81	1.79
3.	ระเบียบในการยืมสื่อและเครื่องมือที่ศูนย์กำหนด	58.9	41.1	2.00	1.92
4.	ระเบียบในการส่งจองสื่อและเครื่องมือที่ศูนย์กำหนด	63.5	36.5	2.17	1.90
5.	การจัดทำหลักฐานเกี่ยวกับการบริการการรับ-ส่ง และส่งจอง	59.2	40.8	1.98	1.89
6.	การกำหนดระยะเวลาในการส่งจองสื่อและ เครื่องมือของศูนย์	62.7	37.3	2.07	1.87
7.	การกำหนดระยะเวลาในการยืมสื่อและเครื่องมือ ของศูนย์	59.5	40.5	2.01	1.90
8.	สภาพของสื่อและเครื่องมือที่ศูนย์ให้บริการ	77.5	22.5	2.64	1.73
9.	การรับการประชาสัมพันธ์สื่อใหม่ ๆ จากศูนย์	78.5	21.5	2.82	1.79
10.	จำนวนคณะทำงานในการให้บริการสื่อของศูนย์	78.0	22.0	2.89	1.87
11.	ระยะทางระหว่างโรงเรียนและศูนย์ในการใช้ บริการ	71.2	28.8	2.59	1.95
12.	การติดต่อขอยืมสื่อและเครื่องมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกศูนย์	78.5	21.5	2.93	1.85

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา	มีปัญหา ไม่มีปัญหา		$\bar{X}$	S.D.
		ร้อยละ	ร้อยละ		
13.	ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการมาซื้อและนำส่งคืนสื่อ	74.5	25.5	2.68	1.91
14.	การรับบริการพิเศษเกี่ยวกับการใช้การเก็บบำรุงรักษาสื่อจากศูนย์	75.0	25.0	2.66	1.85
15.	การได้รับบริการสื่อหมุนเวียนตามระบบหมุนเวียนของศูนย์	75.3	24.7	2.66	1.83
รวม		-	-	2.52	1.26

จากตาราง 6 เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มีปัญหาการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษามากที่สุดในเรื่องการได้รับบริการสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาจากศูนย์และเรื่องการได้รับบริการด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ (Hard ware) และเรื่องการรับบริการประชาสัมพันธ์สื่อใหม่ ๆ จากศูนย์ คือ ร้อยละ 78.8 และ 78.5 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยโดยส่วนรวมแล้ว จะเห็นว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องจะเห็นว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาในการรับบริการด้านการให้บริการ จัดเก็บ บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกเรื่อง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาด้านการให้บริการจัดเก็บและบำรุงรักษาอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 ปัญหาด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิค การผลิตการใช้สื่อ
การเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

ข้อที่	ปัญหา	มีปัญหา ร้อยละ	ไม่มีปัญหา ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.
1.	การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการผลิตการใช้ และ การบำรุงรักษาสื่อของศูนย์ตรงกับปัญหาในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	76.2	23.8	2.77	1.83
2.	การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผลิตสื่อของศูนย์	79.4	20.6	2.88	1.79
3.	การได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิค การจัดกิจกรรม การสอนวิชาศิลปศึกษาโดยเฉพาะ	82.4	17.6	3.06	1.74
4.	การเดินทางเข้าอบรมในสถานที่ที่ศูนย์กำหนด	66.9	33.1	2.37	1.94
5.	การได้รับการนิเทศติดตามผลจากการทำงานของ ศูนย์หลังการอบรมประชุมปฏิบัติการ	77.1	22.9	2.74	1.78
6.	การได้รับการสาธิตการผลิตการใช้สื่อและการบำรุง รักษาสื่อ	76.5	23.5	2.72	1.79
7.	การได้รับเอกสารความรู้เกี่ยวกับการผลิตการใช้ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนจากศูนย์	78.0	22.0	2.75	1.77
8.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิตการใช้และ การบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การปั้นและแกะสลัก	84.7	15.3	3.03	1.66
9.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การปั้นและแกะสลัก	84.7	15.3	3.06	1.67
10.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิตการใช้และ การบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การพิมพ์	85.4	14.6	3.06	1.64

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา	$\bar{X}$	S.D.
		ร้อยละ	ร้อยละ		
11.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิตการใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การจัดออกแบบ และสร้างสรรค์	86.3	13.7	3.08	1.64
12.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิตการใช้และ การบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การจัดงานและถักทอ จากวัสดุต่าง ๆ	86.8	13.2	3.16	1.62
13.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การรู้คุณค่าทาง ศิลปะและความผสมกลมกลืนระหว่างศิลปะเกี่ยวกับการ การผลิตการใช้การบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน ศิลปศึกษา	83.1	16.9	3.03	1.69
14.	การได้รับการสนับสนุนให้มีโอกาสเข้ารับการ อบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ศิลปศึกษาโดยเฉพาะจากศูนย์	82.6	17.4	3.05	1.74
15.	การได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตการใช้ การบำรุง รักษาสื่อจากการจัดนิทรรศการของศูนย์	83.7	16.3	2.99	1.72
รวม		-	-	2.80	1.35

จากตาราง 7 เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษามากที่สุดในเรื่องการได้รับการอบรมความรู้ เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การจัดจากวัสดุต่าง ๆ และเรื่องการได้รับการอบรมความรู้ เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การจัดออกแบบและสร้างสรรค์ คือ ร้อยละ 86.8 และ 86.3 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยโดยส่วนรวมแล้ว จะเห็นว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านการให้ความรู้แนะนำส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องก็จะเห็นว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกเรื่อง จะมีเพียงเรื่องการเดินทางเข้ารับการอบรมในสถานที่ศูนย์กำหนดเท่านั้นที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 2 ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 จังหวัดอุบลราชธานี โดยแยกเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิตค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา 2) ด้านการให้บริการ การจัดเก็บและการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา 3) ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิค การผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้าน ปรากฏตามตาราง 8 - 10

ตาราง 8 ความต้องการด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อ
ต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

ข้อที่	ความต้องการ	มีความ	ไม่มีความ	$\bar{X}$	S.D.
		ต้องการ ร้อยละ	ต้องการ ร้อยละ		
1.	ให้ศูนย์สำรวจปัญหาความต้องการในด้านสื่อจาก ครูก่อนจัดอบรมให้ความรู้	90.0	10.0	3.70	1.56
2.	ให้ศูนย์จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ ด้านการผลิตสื่อวิชาศิลปศึกษามาให้การอบรมแก่ครู	93.1	6.9	3.90	1.40
3.	ให้ศูนย์จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตสื่อ วิชาศิลปศึกษา	93.3	6.7	3.89	1.41
4.	ให้ศูนย์จัดการอบรมเทคนิคการจัดการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา	93.6	6.4	3.86	1.40
5.	ให้ศูนย์จัดทำเอกสารแนะนำการผลิตการใช้การเก็บ บำรุงรักษา ตลอดจนเทคนิคการสอนวิชาศิลปศึกษาที่ แปลกใหม่แก่ครู	92.9	7.1	3.91	1.43
6.	ให้ศูนย์สรรหาบุคลากรที่มีความสามารถด้านศิลปะใน ท้องถิ่นเป็นวิทยากรร่วมเพื่อสะดวกในการขอความ ช่วยเหลือในโอกาสต่อไป	93.3	6.7	3.89	1.41
7.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรมการ เขียนภาพระบายสี	94.7	5.3	3.96	1.33
8.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรมการ ปั้นและแกะสลัก	94.1	5.9	3.94	1.38

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการ	มีความ	ไม่มีความ	$\bar{X}$	S.D.
		ต้องการ ร้อยละ	ต้องการ ร้อยละ		
9.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การพิมพ์	94.4	5.6	3.87	1.36
10.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการออกแบบและ สร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ	91.9	8.1	3.80	1.47
11.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนงานสวน ถักทอ	89.8	10.2	3.74	1.57
12.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การรู้คุณค่าของศิลปะและความผสมกลมกลืนระหว่าง ศิลปะ	92.1	7.9	3.86	1.47
13.	ให้ศูนย์สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรมเกี่ยวกับ การผลิตสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับต่าง ๆ	94.1	5.9	3.99	1.35
14.	ให้ศูนย์จัดนิทรรศการสาธิต การผลิต การใช้ และ บำรุงรักษาสื่อศิลปศึกษา	93.3	6.7	3.93	1.40
15.	ให้ศูนย์ออกนิเทศติดตามผลการประชุมอบรมทุกครั้ง	92.8	7.2	3.87	1.43
รวม		-	-	3.80	1.16

จากตาราง 8 เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการเป็นศูนย์กลางการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษามากที่สุด ในเรื่องให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรมการนิพนธ์ คือ ร้อยละ 94.7 และ 94.4 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยโดยส่วนรวมแล้ว จะเห็นว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา มีความต้องการในระดับมาก ซึ่งมีพิจารณาเป็นรายเรื่อง ก็จะทำให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกเรื่องเช่นกัน

ตาราง 9 ความต้องการด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

ข้อที่	ความต้องการ	มีความ	ไม่มีความ	$\bar{X}$	S.D.
		ต้องการ	ต้องการ		
		ร้อยละ	ร้อยละ		
1.	ให้ศูนย์อำนวยความสะดวกในการรับบริการทุกครั้ง	91.9	8.1	3.83	1.47
2.	ให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตสื่อการเรียนการสอนไว้บริการอย่างเพียงพอ	94.2	5.8	4.04	1.35
3.	ให้ศูนย์สร้างระเบียบการยืม การสั่งจอง สื่อและเครื่องมือไว้อย่างชัดเจน	91.1	8.9	3.68	1.51
4.	ให้ศูนย์มีหลักฐานการรับบริการ การยืม การสั่งจอง สื่อและเครื่องมือไว้อย่างมีระบบ	92.3	7.7	3.75	1.44
5.	ให้ศูนย์มีสื่อที่มีคุณภาพด้านการผลิต (มีความคงทน ชัดเจน สีสันสดใส) ไว้บริการอย่างเพียงพอ	95.9	4.1	4.00	1.27
6.	ให้ศูนย์มีสื่อที่มีคุณภาพด้านเนื้อหา (ตรงกับเนื้อหา และกิจกรรมที่สอน) ไว้บริการอย่างเพียงพอ	96.1	3.9	4.11	1.25
7.	ให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพไว้บริการแก่ครูอย่างเพียงพอ	96.1	3.9	4.12	1.23
8.	ให้ศูนย์ประชาสัมพันธ์สื่อใหม่ให้ครูทราบโดยเร็ว	95.2	4.8	4.07	1.29
9.	ให้ศูนย์มีจำนวนคณะทำงานอย่างเพียงพอ	95.2	4.8	4.02	1.31
10.	ให้ศูนย์จัดหาพาหนะขนส่งสื่อไป-กลับให้แก่ครู	93.4	6.6	4.89	1.43
11.	ให้ศูนย์มีป้ายแสดงรายการสื่อที่ศูนย์มีไว้บริการทุกรายการ	94.7	5.3	3.97	1.32

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการ	มีความ	ไม่มีความ	$\bar{X}$	S.D.
		ต้องการ	ต้องการ		
		ร้อยละ	ร้อยละ		
12.	ให้ศูนย์ทำปฏิทินออกบริการสื่อและดำเนินการตามปฏิทิน	94.4	5.6	2.97	1.35
13.	ให้คณะทำงานบริการในศูนย์สามารถให้คำแนะนำแก่ครูเมื่อครูมีปัญหาในการใช้สื่อ การเก็บรักษาสื่อ	95.4	4.6	3.97	1.30
14.	ให้ศูนย์ทำหน้าที่บริการยืมสื่อที่ไม่มีในศูนย์ให้กับครูที่ต้องการใช้	94.7	5.3	3.93	1.32
15.	ให้จัดหาสื่อไว้บริการครบทุกกิจกรรมการเรียนในหลักสูตร	96.2	3.9	4.09	1.27
รวม		-	-	3.87	1.05

จากตาราง 9 เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้บริการการจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษามากที่สุด ในเรื่องให้ศูนย์จัดสื่อไว้บริการครบทุกกิจกรรมการเรียนในหลักสูตรและเรื่องให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพไว้บริการแก่ครูอย่างเพียงพอ คือ ร้อยละ 96.2 และ 96.1 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยโดยรวมแล้ว จะเห็นว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มีความต้องการด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชา ศิลปะศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง จะเห็นว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกเรื่องเช่นกัน

ตาราง 10 ความต้องการด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิค การผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา ศิลปะศึกษา

ข้อที่	ความต้องการ	มีความ		$\bar{X}$	S.D.
		ต้องการ	ไม่มีความ ต้องการ		
		ร้อยละ	ร้อยละ		
1.	ให้ศูนย์สำรวจปัญหาความต้องการในด้านสื่อจาก ครูก่อนจัดอบรมให้ความรู้	85.9	14.1	3.62	1.73
2.	ให้ศูนย์จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ เฉพาะด้านการผลิตสื่อวิชาศิลปศึกษามาให้การ อบรมแก่ครู	93.1	6.9	3.95	1.41
3.	ให้ศูนย์จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิต สื่อวิชาศิลปศึกษา	93.8	6.8	3.94	1.39
4.	ให้ศูนย์จัดการอบรมเทคนิคการจัดการเรียนการ สอนวิชาศิลปศึกษา	92.8	7.2	3.87	1.44
5.	ให้ศูนย์จัดทำเอกสาร แนะนำการผลิต การใช้ การเก็บรักษา ตลอดจนเทคนิคการสอนวิชา ศิลปศึกษาที่แปลกใหม่ให้แก่ครู	93.3	6.7	3.85	1.42

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการ	มีความ	ไม่มีความ	$\bar{X}$	S.D.
		ต้องการ ร้อยละ	ต้องการ ร้อยละ		
6.	ให้ศูนย์สหราชอาณาจักรที่มีความสามารถด้านศิลปะ ในท้องถิ่นเป็นวิทยากรร่วมเพื่อสะดวกในการขอ ความช่วยเหลือในโอกาสต่อไป	93.1	6.9	3.85	1.44
7.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การเขียนภาพระบายสี	95.7	4.3	3.95	1.30
8.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การปั้นและแกะสลัก	95.9	4.1	3.99	1.28
9.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การพิมพ์	95.7	4.3	3.92	1.29
10.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการออกแบบและ สร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ	96.1	3.9	3.97	1.25
11.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนงานสาน ถักทอ	96.2	3.8	3.98	1.25
12.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การรู้คุณค่าของศิลปะและความผสมกลมกลืน ระหว่างศิลปะ	95.6	4.4	3.92	1.30
13.	ให้ศูนย์สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรมเกี่ยวกับ การผลิตสื่อ การสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับต่าง ๆ	95.7	4.3	3.94	1.30

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการ	มีความ	ไม่มีความ	$\bar{X}$	S.D.
		ต้องการ	ต้องการ		
		ร้อยละ	ร้อยละ		
14.	ให้ศูนย์จัดนิทรรศการ สาธิต การผลิต การใช้และ บำรุงรักษาสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา	96.4	3.6	3.94	1.26
15.	ให้ศูนย์ออกนิเทศติดตามผลการประชุมอบรมทุกครั้ง	96.7	3.3	3.94	1.28
	รวม	-	-	3.93	1.16

จากตาราง 10 เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่ม ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตการใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษามากที่สุด ในเรื่องให้ศูนย์ออกนิเทศติดตามผลการประชุมอบรมทุกครั้งและเรื่องให้ศูนย์จัดนิทรรศการ สาธิต การผลิต การใช้และการบำรุงรักษาสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา คือ ร้อยละ 96.7 และ 96.4 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยโดยส่วนรวมแล้ว จะเห็นว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความต้องการด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิค การผลิตการใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง จะเห็นว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกเรื่องเช่นกัน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

เปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน แยกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
2. ด้านการให้บริการ การจัดเก็บและการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
3. ด้านการให้ความรู้แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิค การผลิตการใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 11 - 12

ตาราง 11 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียน
การสอนวิชาศิลปศึกษา แยกตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน

ข้อที่	ปัญหา	ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน			
		ศูนย์วิชาการ		ไม่ใช่ศูนย์วิชาการ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	ความสอดคล้องของสื่อกับเนื้อหากิจกรรมที่สอน	2.68	1.64	2.64	1.72
2.	คุณภาพด้านการผลิตสื่อที่รับบริการจากศูนย์ (ด้าน ความคงทน ความชัดเจน สีสันน่าสนใจ)	2.47	1.61	2.83	1.59
3.	จำนวนสื่อต้นแบบการเขียนภาพระบายสีที่ศูนย์ผลิต เพื่อบริการแก่ครู	2.90	1.58	3.32	1.53
4.	จำนวนสื่อต้นแบบการปั้นและแกะสลักที่ศูนย์ผลิตเพื่อ บริการแก่ครู	2.94	1.56	3.36	1.56
5.	จำนวนสื่อต้นแบบการพิมพ์ที่ศูนย์ผลิตเพื่อบริการแก่ครู	2.84	1.69	3.19	1.61
6.	จำนวนสื่อต้นแบบงานสาน ถักทอที่ศูนย์ผลิตเพื่อ บริการแก่ครู	3.04	1.59	3.34	1.52
7.	จำนวนสื่อต้นแบบการรู้คุณค่าทางศิลปะและความผสม กลมกลืนระหว่างศิลปะที่ศูนย์ผลิตเพื่อบริการแก่ครู	2.93	1.65	3.25	1.54
8.	จำนวนสื่อต้นแบบงานออกแบบและสร้างสรรค์ที่ศูนย์ ผลิตจากวัสดุต่าง ๆ เพื่อบริการแก่ครู	2.22	1.66	3.30	1.46
9.	บุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอนศิลปะ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ	2.84	1.83	3.36	1.55

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา	ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน			
		ศูนย์วิชาการ		ไม่ใช่ศูนย์วิชาการ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
10.	การได้รับบริการด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิตสื่อจากศูนย์	2.19	1.78	3.01	1.67
11.	การได้รับการสนับสนุนวัสดุสิ้นเปลืองจากศูนย์เมื่อผลิตสื่อ	2.33	1.77	3.22	1.63
12.	การสนับสนุนด้านงบประมาณจากศูนย์ในการผลิตสื่อต้นแบบเพื่อส่งเข้าประกวดสื่อต้นแบบจากความคิดสร้างสรรค์ของครูในกลุ่ม	2.19	1.80	3.30	1.64
13.	การได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากศูนย์ในการประชุมเชิงปฏิบัติการผลิตสื่อวิชาศิลปศึกษาของครูภายในกลุ่ม	2.43	1.81	3.37	1.57
14.	การได้รับการนิเทศจากคณะทำงานของศูนย์เกี่ยวกับการผลิตและการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีในศูนย์	2.51	1.79	3.17	1.62
15.	การได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วจากศูนย์	2.09	1.78	2.97	1.70
รวม		2.62	1.21	3.17	1.13

จากตาราง 11 เมื่อพิจารณาตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนแล้ว จะเห็นว่า ครูผู้สอน วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีปัญหาในการรับบริการจาก ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อ ต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี ปัญหามากที่สุดในเรื่องจำนวนสื่อต้นแบบงานสาน ถักทอ ที่ศูนย์บริการผลิตแก่ครู ในขณะที่ครู ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่สอนในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีปัญหาในการ รับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยเฉลี่ยแล้วมากกว่า แต่อยู่ใน ระดับปานกลางเช่นกัน

เปรียบเทียบปัญหาด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อ ต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็น ที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน กับครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน โดยการทดสอบค่า Z ดังรายละเอียดในตาราง 12 ต่อไปนี้

ตาราง 12 เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน
 วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
 ในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการเป็นศูนย์กลางการผลิต
 ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	Z
ศูนย์วิชาการกลุ่ม	97	2.62	1.21	-4.20 ^a
ไม่ใช่ศูนย์วิชาการกลุ่ม	511	3.17	1.125	

จากตาราง 12 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่สอนในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์
 วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม
 โรงเรียน มีปัญหาด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบและ
 สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อนิยามจากค่าเฉลี่ยแล้ว จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่
 เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
 ด้านการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
 น้อยกว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ตาราง 13 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
ด้านการให้บริการ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตาม
ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน

ข้อที่	ปัญหา	ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน			
		ศูนย์วิชาการ		ไม่ใช่ศูนย์วิชาการ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	การได้รับการบริการสื่อการเรียนการสอน ศิลปศึกษาจากศูนย์	2.78	1.82	3.01	1.74
2.	การได้รับการบริการด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ (Hard ware) จากศูนย์	2.07	1.79	2.95	1.76
3.	ระเบียบในการยืมสื่อและเครื่องมือที่ศูนย์กำหนด	1.35	1.70	2.12	1.94
4.	ระเบียบในการส่งจองสื่อและเครื่องมือที่ศูนย์กำหนด	1.42	1.73	2.31	1.89
5.	การจัดทำหลักฐานเกี่ยวกับการบริการการรับ-ส่ง สิ่งจอง	1.21	1.63	2.13	1.90
6.	การกำหนดระยะเวลาในการส่งจองสื่อและ เครื่องมือของศูนย์	1.27	1.63	2.22	1.88
7.	การกำหนดระยะเวลาในการยืมสื่อและเครื่องมือ ของศูนย์	1.26	1.65	2.16	1.91
8.	สภาพของสื่อและเครื่องมือที่ศูนย์ให้บริการ	2.05	1.70	2.76	1.72
9.	การรับการประชาสัมพันธ์สื่อใหม่ ๆ จากศูนย์	2.22	1.78	2.94	1.77
10.	จำนวนคณะทำงานในการให้บริการสื่อของศูนย์	2.26	1.98	3.01	1.83
11.	ระยะทางระหว่างโรงเรียนและศูนย์ในการใช้ บริการ	1.61	1.85	2.76	1.92

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา	ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน			
		ศูนย์วิชาการ		ไม่ใช่ศูนย์วิชาการ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
12.	การติดต่อขอยืมสื่อและเครื่องมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกศูนย์	2.25	1.89	3.05	1.81
13.	ค่าใช้จ่ายในการมายืมและนำส่งคืนสื่อ	2.03	1.93	2.80	1.82
14.	การรับภาระพิเศษเกี่ยวกับการใช้ การเก็บบำรุงรักษาสื่อจากศูนย์	1.75	1.78	2.83	1.79
15.	การได้รับบริการสื่อหมุนเวียนตามระบบหมุนเวียนของศูนย์	1.75	1.78	2.83	1.79
รวม		1.79	1.17	2.66	1.36

จากตาราง 13 เมื่อพิจารณาตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีปัญหาในการรับบริการด้านบริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหามากที่สุดในเรื่องการได้รับบริการสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาจากศูนย์ ในขณะที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีปัญหาในด้านการให้บริการ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหามากที่สุดในเรื่องการติดต่อขอยืมเครื่องมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกศูนย์ที่กำหนด

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาในการติดต่อขอสมิเครื่องมือจากหน่วยงานอื่น ๆ
ระหว่างครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอน
วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยใช้การทดสอบค่า z

ตาราง 14 เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน
วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน กับครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
ในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้บริการ การจัดเก็บและ
บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	Z
ศูนย์วิชาการกลุ่ม	97	1.79	1.17	
				-6.59 ^a
ไม่ใช่ศูนย์วิชาการกลุ่ม	511	2.66	1.36	

จากตาราง 14 แสดงว่าครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่ม
โรงเรียน กับครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มี
ปัญหาด้านการให้บริการ การจัดเก็บและการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้ง
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการ
ให้บริการ การจัดเก็บและการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาน้อยกว่าครูผู้สอน
วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ตาราง 15 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตการใช้สื่อการเรียนการสอน
ตลอดจนเทคนิคการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน

ข้อที่	ปัญหา	ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน			
		ศูนย์วิชาการ		ไม่ใช่ศูนย์วิชาการ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อของศูนย์ตรงกับปัญหาใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.39	1.91	2.84	1.80
2.	การจัดประชุม เชิงปฏิบัติการผลิตสื่อของศูนย์	2.43	1.76	2.97	1.78
3.	การได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการจัดกิจกรรม การสอนวิชาศิลปศึกษาโดยเฉพาะ	2.99	1.79	3.07	1.74
4.	การเดินทางเข้าอบรมในสถานที่ที่ศูนย์กำหนด	2.02	1.92	2.48	1.94
5.	การได้รับการนิเทศติดตามผลจากการทำงานของ ศูนย์หลังการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการ	2.53	1.77	2.78	1.78
6.	การได้รับการสาธิต การผลิต การใช้สื่อและการ บำรุงรักษาสื่อ	2.34	1.81	2.80	1.77
7.	การได้รับเอกสารความรู้เกี่ยวกับการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนจากศูนย์	2.67	1.69	2.76	1.70

ตาราง 15 (ต่อ)

		ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน			
ข้อที่	ปัญหา	ศูนย์วิชาการ		ไม่ใช่ศูนย์วิชาการ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
8.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การเขียนภาพระบายสี	2.76	1.76	3.09	1.64
9.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การปั้นและแกะสลัก	2.64	1.79	3.14	1.63
10.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิตการใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การพิมพ์	2.64	1.77	3.15	1.60
11.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การจัดออกแบบและสร้างสรรค์	2.69	1.72	3.14	1.61
12.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การจักสานและ ถักทอจากวัสดุต่าง ๆ	2.90	1.67	3.21	1.61

ตาราง 15 (ต่อ)

		ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน			
ข้อที่	ปัญหา	ศูนย์วิชาการ		ไม่ใช่ศูนย์วิชาการ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
13.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การรู้คุณค่าทาง ศิลปะ และความผสมกลมกลืนระหว่างศิลปะ เกี่ยวกับการผลิต การใช้ การบำรุงรักษาสื่อ การเรียนการสอนศิลปศึกษา	2.73	1.79	3.08	1.66
14.	การได้รับการสนับสนุนให้ได้มีโอกาสเข้ารับการ อบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ศิลปศึกษาโดยเฉพาะจากศูนย์	2.75	1.81	3.11	1.72
15.	การได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิต การใช้ การ บำรุงรักษาสื่อจากการจัดนิทรรศการของศูนย์	2.78	1.73	3.03	1.72
รวม		2.62	1.38	2.97	1.32

จากตาราง 15 เมื่อพิจารณาตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน จะเห็นว่าครูผู้สอนวิชา ศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์ วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหามากที่สุดในเรื่องการได้รับการอบรมความรู้ และเรื่องการผลิตการใช้สื่อ ในขณะที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์ วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีปัญหามากในด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดย เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน โดยมีปัญหามากที่สุดในเรื่องการได้รับการอบรม ความรู้เรื่องการผลิต การใช้สื่อและอุปกรณ์การพิมพ์

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาในด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม เกี่ยวกับเทคนิคการ ผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ระหว่างครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนโดยใช้การทดสอบ ค่า Z ดังรายละเอียดในตาราง 16

ตาราง 16 เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม เกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิค การจัดการเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษา

ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	Z
ศูนย์วิชาการกลุ่ม	97	2.62	1.38	-2.84*
ไม่ใช่ศูนย์วิชาการกลุ่ม	511	2.97	1.32	

จากตาราง 16 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน กับครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีปัญหาด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม เกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียน การสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ตั้งศูนย์ วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้ ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม เกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจน เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาน้อยกว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาใน โรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ตาราง 17 ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชา
ศิลปศึกษาด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อ
การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน

ข้อที่	ความต้องการ	ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน			
		ศูนย์วิชาการ		ไม่ใช่ศูนย์วิชาการ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	ให้ศูนย์สำรวจปัญหาความต้องการในด้านสื่อจากครู ก่อนจัดอบรมให้ความรู้	3.75	1.36	3.70	1.60
2.	ให้ศูนย์จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ ด้านการผลิตสื่อศิลปศึกษามาให้การอบรมแก่ครู	3.86	1.31	3.91	1.42
3.	ให้ศูนย์จัดการอบรมเทคนิคการจัดการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา	3.68	1.40	3.89	1.40
4.	ให้ศูนย์จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตสื่อ วิชาศิลปศึกษา	3.65	1.49	3.93	1.40
5.	ให้ศูนย์จัดทำเอกสาร แนะนำการผลิต การให้ การเก็บบำรุงรักษา ตลอดจนเทคนิคการสอน ศิลปศึกษาที่แปลกใหม่ให้แก่ครู	3.82	1.28	3.93	1.45
6.	ให้ศูนย์สรรหาบุคลากรที่มีความสามารถด้านศิลปะ ในท้องถิ่นเป็นวิทยากรร่วมเพื่อสะดวกในการขอ ความช่วยเหลือในโอกาสต่อไป	3.81	1.27	3.90	1.44
7.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การเขียนภาพระบายสี	3.64	1.44	4.02	1.31

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการ	ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน			
		ศูนย์วิชาการ		ไม่ใช่ศูนย์วิชาการ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
8.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การปั้นและแกะสลัก	3.64	1.52	4.00	1.34
9.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการออกแบบและ สร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ	3.58	1.47	3.84	1.47
10.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การพิมพ์	3.61	1.43	3.92	1.34
11.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนงานสาน ถักทอ	3.46	1.59	3.79	1.57
12.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การรู้คุณค่าของศิลปะและความผสมกลมกลืน ระหว่างศิลปะ	3.52	1.58	3.93	1.44
13.	ให้ศูนย์สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรมเกี่ยวกับ การผลิตสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับต่าง ๆ	3.77	1.44	4.04	1.34
14.	ให้ศูนย์จัดบริหารโครงการสาธิตการผลิต การใช้ และ บำรุงรักษาสื่อศิลปศึกษา	3.73	1.54	3.97	1.37
15.	ให้ศูนย์ออกนิเทศติดตามผลการประชุมอบรมทุกครั้ง	3.67	1.49	3.90	1.42
รวม		3.67	1.16	3.91	1.16

จากตาราง 17 เมื่อพิจารณาตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนแล้ว ครูผู้สอนวิชา ศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความต้องการในการรับบริการ จากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า และพัฒนาสื่อ ต้นแบบ และสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับมาก โดยมีความ ต้องการในทุกเรื่องอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์จัดหาวิทยากร ที่มีความสามารถเฉพาะด้านการผลิตสื่อศิลปศึกษามาให้การอบรมแก่ครู ในขณะที่ครูผู้สอนวิชา ศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการโดยเฉลี่ยแล้ว อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีความต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์สนับสนุนให้ครูได้มี โอกาสเข้าอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับต่าง ๆ

เปรียบเทียบความต้องการในด้านการเป็นศูนย์วิชาการในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ระหว่างครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียน ที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยการทดสอบค่า Z ดังรายละเอียดในตาราง 18

ตาราง 18 เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอน
วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการเป็นศูนย์กลาง
ในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	Z
ศูนย์วิชาการกลุ่ม	97	3.67	1.16	-1.81
ไม่ใช่ศูนย์วิชาการกลุ่ม	511	3.91	1.16	

จากตาราง 18 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่สอนในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์
วิชาการกลุ่มโรงเรียนกับที่สอนในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการโรงเรียน มีความต้องการ
ในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นก็คือ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็น
ที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความต้องการ
ในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า
ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 19 ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชา
ศิลปศึกษา ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชา
ศิลปศึกษา ตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน

ข้อที่	ความต้องการ	ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน			
		ศูนย์วิชาการ		ไม่ใช่ศูนย์วิชาการ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	ให้ศูนย์อำนวยความสะดวกในการรับบริการทุกครั้ง	3.59	1.59	3.88	1.45
2.	ให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตสื่อการเรียน ไว้บริการอย่างเพียงพอ	3.86	1.40	4.08	1.34
3.	ให้ศูนย์สร้างระเบียบการยืม การส่งจองสื่อ และ เครื่องมือไว้อย่างชัดเจน	3.34	1.64	3.74	1.48
4.	ให้ศูนย์มีหลักฐานการรับบริการ การยืม การส่ง จองสื่อและเครื่องมือไว้อย่างมีระบบ	3.78	1.62	3.82	1.39
5.	ให้ศูนย์มีสื่อที่มีคุณภาพด้านการผลิต (มีความคงทน ชัดเจน สีสันสดใส) ไว้บริการอย่างเพียงพอ	3.67	1.40	4.07	1.23
6.	ให้ศูนย์มีสื่อที่มีคุณภาพด้านเนื้อหา (ตรงกับเนื้อหา และกิจกรรมที่สอน) ไว้บริการอย่างเพียงพอ	3.76	1.47	4.17	1.20
7.	ให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพไว้บริการ แก่ครูอย่างเพียงพอ	4.02	1.16	4.13	1.25
8.	ให้ศูนย์ประชาสัมพันธ์สื่อใหม่ให้ครูทราบโดยเร็ว	3.81	1.45	4.11	1.25
9.	ให้ศูนย์มีจำนวนคณะทำงานอย่างเพียงพอ	3.94	1.34	4.04	1.31
10.	ให้ศูนย์จัดหาพาหนะขนส่งสื่อไป-กลับให้แก่ครู	3.63	1.65	3.94	1.39

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการ	ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน			
		ศูนย์วิชาการ		ไม่ใช่ศูนย์วิชาการ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
11.	ให้ศูนย์มีป้ายแสดงรายการสื่อที่ศูนย์มีไว้บริการ				
	ทุกรายการ	3.81	1.38	3.99	1.30
12.	ให้ศูนย์ทำปฏิทินออกบริการสื่อและดำเนินการตาม				
	ปฏิทิน	3.74	1.46	4.02	1.32
13.	ให้คณะทำงานบริการในศูนย์สามารถให้คำแนะนำ				
	แก่ครูเมื่อครูมีปัญหาในการใช้สื่อ การเก็บรักษาสื่อ	3.84	1.35	3.99	1.29
14.	ให้ศูนย์ทำหน้าที่บริการยืมสื่อที่ไม่มีในศูนย์ให้กับครู				
	ที่ต้องการใช้	3.65	1.48	3.99	1.29
15.	ให้จัดหาสื่อไว้บริการครบทุกกิจกรรมการเรียนใน				
	หลักสูตร	3.95	1.33	4.11	1.25
รวม		3.73	1.07	4.01	1.03

จากตาราง 19 เมื่อพิจารณาตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน จะเห็นว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ในด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการมากที่สุด

ในเรื่องให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพไว้บริการแก่ครูอย่างเพียงพอ ในขณะที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความต้องการในด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยเฉพาะแล้วอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีความต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีสื่อที่มีคุณภาพด้านเนื้อหา (ตรงกับเนื้อหาและกิจกรรมที่สอน) ให้บริการอย่างเพียงพอ

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการในด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาระหว่างครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยการทดสอบค่า z ดังรายละเอียดในตาราง 20

ตาราง 20 เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	Z
ศูนย์วิชาการกลุ่ม	97	3.73	1.07	-2.32 [*]
ไม่ใช่ศูนย์วิชาการกลุ่ม	511	4.01	1.03	

จากตาราง 20 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน กับครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาน้อยกว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่สอนในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ตาราง 21 ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชา
ศิลปศึกษาด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียน
การสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามลักษณะที่ตั้ง
ของโรงเรียน

ข้อที่	ความต้องการ	ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน			
		ศูนย์วิชาการ		ไม่ใช่ศูนย์วิชาการ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	ให้ศูนย์สำรวจปัญหาความต้องการในด้านสื่อจาก ครูก่อนจัดอบรมให้ความรู้	3.56	1.80	3.64	1.72
2.	ให้ศูนย์จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ ด้านการผลิตสื่อศิลปศึกษามาให้การอบรมแก่ครู	3.80	1.53	3.98	1.38
3.	ให้ศูนย์จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิต สื่อวิชาศิลปศึกษา	3.82	1.39	3.96	1.39
4.	ให้ศูนย์จัดการอบรมเทคนิคการจัดการเรียนการ สอนวิชาศิลปศึกษา	3.71	3.40	3.90	1.45
5.	ให้ศูนย์จัดทำเอกสาร แนะนำการผลิต การใช้ การเก็บบำรุงรักษา ตลอดจนเทคนิคการสอน ศิลปศึกษาที่แปลกใหม่ให้แก่ครู	3.55	1.50	3.90	1.40
6.	ให้ศูนย์สรรหาบุคลากรที่มีความสามารถด้านศิลปะ ในท้องถิ่นเป็นวิทยากรร่วมเพื่อสะดวกในการขอ ความช่วยเหลือในโอกาสต่อไป	3.62	1.65	3.98	1.39
7.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การเขียนภาพระบายสี	3.69	1.37	4.80	1.28

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการ	ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน			
		ศูนย์วิชาการ		ไม่ใช่ศูนย์วิชาการ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
8.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การปั้นและแกะสลัก	3.76	1.36	4.03	1.26
9.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การพิมพ์	3.66	1.37	3.97	1.27
10.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการออกแบบและ สร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ	3.74	1.27	4.02	1.24
11.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนงานสาน ถักทอ	3.73	1.22	4.04	1.25
12.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การรู้คุณค่าของศิลปะและความผสมกลมกลืน ระหว่างศิลปะ	3.64	1.32	3.97	1.29
13.	ให้ศูนย์สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรมเกี่ยวกับ การผลิตสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับต่าง ๆ	3.74	1.41	3.98	1.28
14.	ให้ศูนย์จัดนิทรรศการสาธิตการผลิต การใช้ และ บำรุงรักษาสื่อศิลปศึกษา	3.79	1.27	3.97	1.26
15.	ให้ศูนย์ออกนิเทศติดตามผลการประชุมอบรมทุกครั้ง	3.78	1.26	3.67	1.29
รวม		3.70	1.20	3.95	1.11

จากตาราง 21 เมื่อพิจารณาตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนแล้ว จะเห็นว่าครูผู้สอน วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความต้องการรับบริการจาก ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม เกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการผลิตสื่อวิชาศิลปศึกษา ในขณะที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์ วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความต้องการในการให้ความรู้แนะนำ ส่งเสริม เกี่ยวกับ เทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษา โดยเฉพาะอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีความต้องการมากที่สุดใน เรื่องให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อ และการสอนงานสวน ถักทอ

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการในการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม เกี่ยวกับ เทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษาระหว่างครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยการทดสอบค่า Z ดังรายละเอียด ในตาราง 22

ตาราง 22 เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของ
ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนวิชา
ศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านการให้ความรู้ แนะนำ
ส่งเสริม เกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	Z
ศูนย์วิชาการกลุ่ม	97	3.70	1.20	
				-1.83
ไม่ใช่ศูนย์วิชาการกลุ่ม	511	3.95	1.11	

จากตาราง 22 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการ
กลุ่มโรงเรียนกับครูที่สอนในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความต้องการ
ในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม เกี่ยว
กับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนวิชาศิลปศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
ในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
มีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้ความรู้ แนะนำ
ส่งเสริม เกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรม
การสอนวิชาศิลปศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

เปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แยกเป็น 3
ด้าน คือ

1. ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและ
สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
2. ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ การบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชา
ศิลปศึกษา
3. ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตการใช้สื่อการ
เรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 23 - 36

ตาราง 23 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียน
การสอนวิชาศิลปศึกษาตามขนาดของโรงเรียน

ข้อที่	ปัญหา	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	ความสอดคล้องของสื่อกับเนื้อหากิจกรรมที่สอน	2.60	1.61	2.68	1.72	2.60	1.65
2.	คุณภาพด้านการผลิตของสื่อที่รับบริการจากศูนย์ ด้านวรรณกรรม ความชัดเจน สีสันน่าสนใจ	2.85	1.34	2.75	1.58	2.69	1.71
3.	จำนวนสื่อต้นแบบ การเขียนภาพระบายสีที่ศูนย์ ผลิตเพื่อบริการแก่ครู	2.06	1.39	3.39	1.37	3.06	1.18
4.	จำนวนสื่อต้นแบบการปั้นและแกะสลักที่ศูนย์ผลิต เพื่อบริการแก่ครู	3.13	1.43	3.33	1.37	3.16	3.31
5.	จำนวนสื่อต้นแบบการพิมพ์ที่ศูนย์ผลิตเพื่อบริการ แก่ครู	3.05	1.56	3.18	1.53	3.07	1.78
6.	จำนวนสื่อต้นแบบงานสวน ถัก ทอ ที่ศูนย์ผลิต เพื่อบริการแก่ครู	3.20	1.49	3.36	1.35	3.19	1.65
7.	จำนวนสื่อต้นแบบการรู้คุณค่าทางด้านศิลปะและ ผลงานทางศิลปะระหว่างศิลปะที่ศูนย์ผลิตเพื่อ บริการแก่ครู	3.11	1.50	3.27	1.38	3.05	1.72

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
8.	จำนวนสื่อต้นแบบงานออกแบบและสร้างสรรค์ ที่ศูนย์ผลิตจากวัสดุต่าง ๆ เพื่อบริการแก่ครู	3.14	1.57	3.30	1.27	3.16	1.66
9.	บุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอน ศิลปะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ	3.32	1.58	3.24	1.62	3.34	1.69
10.	การได้รับบริการด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ใน การผลิตสื่อจากศูนย์	3.00	1.65	2.90	1.70	2.57	1.83
11.	การได้รับการสนับสนุนวัสดุสิ้นเปลืองจากศูนย์ เมื่อผลิตสื่อ	3.04	1.64	3.17	1.64	2.79	1.81
12.	การสนับสนุนด้านงบประมาณจากศูนย์ในการ ผลิตสื่อต้นแบบเพื่อส่งเข้าประกวดสื่อต้นแบบ จากความคิดสร้างสรรค์ของครูภายในกลุ่ม	3.10	1.63	3.23	1.76	2.77	1.75
13.	การได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจาก ศูนย์ในการประชุมเชิงปฏิบัติการผลิตสื่อวิชา ศิลปศึกษาของครูภายในกลุ่ม	3.09	1.94	3.33	1.03	3.05	1.75
14.	การได้รับการนิเทศจากคณะทำงานของศูนย์ เกี่ยวกับการผลิตสื่อ และการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีในศูนย์	2.93	1.72	3.20	1.60	2.81	1.85

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
15.	การได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วจากศูนย์	2.82	1.70	2.87	1.68	2.70	1.76
	รวม	3.02	1.58	3.14	1.51	2.92	1.73

ตาราง 23 เพื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน จะเห็นว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและ สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระดับปานกลางทุกขนาด โดยครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหามากที่สุดในเรื่องบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ ในขณะที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียน ขนาดกลาง มีปัญหามากที่สุดในเรื่องจำนวนสื่อต้นแบบการเขียนภาพระบายสีที่ศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนผลิตเพื่อบริการแก่ครู ส่วนครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหา มากที่สุดในเรื่องบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการผลิตสื่อ เช่นเดียวกับครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก

เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้วยการเป็น
ศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชา
ศิลปศึกษาระหว่างครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่
โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ดังรายละเอียดในตาราง 24

ตาราง 24 เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน
วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการเป็นศูนย์กลาง
ในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	4.14	2.07	1.55
ภายในกลุ่ม	605	805.62	1.33	
รวม	607	809.75	-	-

จากตาราง 24 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง
และขนาดใหญ่ มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการเป็นศูนย์กลาง
ในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นก็คือ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก
ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์ต้นแบบและสื่อการเรียนการสอน
วิชาศิลปศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 25 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
ด้านการให้บริการ การ จัดเก็บ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
ตามขนาดของโรงเรียน

ข้อที่	ปัญหา	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	การได้รับการบริการสื่อการเรียนการสอน ศิลปศึกษาจากศูนย์	2.78	1.66	3.04	1.82	2.66	1.87
2.	การได้รับการบริการด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ จากศูนย์	2.79	1.75	2.96	1.79	2.32	1.82
3.	ระเบียบในการยืมสื่อและเครื่องมือที่ศูนย์กำหนด	1.84	1.81	2.25	1.84	1.42	1.72
4.	ระเบียบในการส่งจองสื่อและเครื่องมือที่ศูนย์ กำหนด	2.24	1.73	2.26	1.93	1.73	1.69
5.	การจัดทำหลักฐานเกี่ยวกับการบริการ (การ รับ-ส่งและส่งจอง)	1.95	1.65	2.16	1.90	1.50	1.63
6.	การกำหนดระยะเวลาในการส่งของสื่อและ เครื่องมือของศูนย์	2.08	1.56	2.20	1.90	1.62	1.66
7.	การกำหนดระยะเวลาในการยืมสื่อและ เครื่องมือของศูนย์	1.96	1.72	2.20	1.92	1.50	1.56
8.	สภาพของสื่อและเครื่องมือที่ศูนย์ให้บริการ	2.60	1.61	2.77	1.75	2.27	1.70
9.	การรับการประชาสัมพันธ์สื่อใหม่ ๆ จากศูนย์	2.82	1.53	2.94	1.79	2.40	1.83
10.	จำนวนคณะทำงานในการให้บริการสื่อของศูนย์	2.82	1.77	3.06	1.86	2.43	1.91

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
11.	ระยะทางระหว่างโรงเรียนและศูนย์ในการให้บริการ	2.53	1.79	2.77	1.88	2.08	1.91
12.	การติดต่อขอซื้อสื่อและเครื่องมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกศูนย์	3.03	1.85	3.02	1.76	2.51	1.91
13.	ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการมาซื้อและนำส่งคืนสื่อ	2.66	1.73	2.82	1.94	2.23	1.99
14.	การรับการนิเทศเกี่ยวกับการใช้การเก็บบำรุงรักษาสื่อจากศูนย์	2.71	1.63	2.78	1.85	2.15	1.80
15.	การได้รับบริการสื่อหมุนเวียนตามระบบหมุนเวียนของศูนย์	2.67	1.72	2.75	1.80	2.33	1.80
รวม		2.49	1.79	2.48	1.39	2.08	1.79

จากตาราง 25 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียน ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านการให้บริการ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยทุกขนาด โดยครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหามากที่สุด

ในเรื่องการติดต่อขอยืมสื่อและเครื่องมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกศูนย์ ในขณะที่ครูผู้สอน วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหามากที่สุดในเรื่องจำนวนคณะทำงานในการให้บริการสื่อของศูนย์ ส่วนครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหามากที่สุดในเรื่อง การได้รับการบริการสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาจากศูนย์

เปรียบเทียบปัญหาในด้านการให้บริการการจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ระหว่างครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ดังรายละเอียดในตาราง 26

ตาราง 26 เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการให้บริการการจัดเก็บและการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	27.72	13.86	7.54 [*]
ภายในกลุ่ม	605	1111.76	1.84	
รวม	607	1139.48	-	-

จากตาราง 26 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาในด้านการให้บริการการจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe) ต่อไป ดังตาราง 27

ตาราง 27 เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน
วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการให้บริการการ
จัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

ปัญหา	โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง			
	$\bar{X}$	2.08	2.49	2.48
ร.ร. ขนาดใหญ่	2.08	-	-	-
ร.ร. ขนาดเล็ก	2.49	0.41 [*]	-	-
ร.ร. ขนาดกลาง	2.48	0.59 [*]	0.18	-

จากตาราง 27 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียน
ขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์
วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการให้บริการการจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชา
ศิลปศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 28 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
ด้านการให้ความรู้ แนะนำส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้ สื่อการเรียนการสอน
ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามขนาดของโรงเรียน

ข้อที่	ปัญหา	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อของศูนย์ตรงกับปัญหา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.81	1.74	2.77	1.79	2.67	2.03
2.	การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผลิตสื่อของศูนย์	2.90	1.60	2.89	1.78	2.80	1.86
3.	การได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการจัด กิจกรรมการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยเฉพาะ	3.12	1.44	3.03	1.69	3.00	1.97
4.	การเดินทางเข้าอบรมในสถานที่ที่ศูนย์กำหนด	2.54	1.76	2.30	1.94	2.28	1.97
5.	การได้รับการนิเทศติดตามผลจากการทำงาน ของศูนย์หลังการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการ	2.77	1.70	2.69	1.72	2.84	1.83
6.	การได้รับการสาธิตการผลิต การใช้สื่อ และ การบำรุงรักษาสื่อการเรียนจากศูนย์	2.82	1.64	2.69	1.84	2.67	1.85
7.	การได้รับเอกสารความรู้เกี่ยวกับการผลิต การใช้และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนจาก ศูนย์	2.72	1.57	2.75	1.70	2.73	1.77

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
8.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์ การเขียนภาพระบายสี	3.03	1.51	3.05	1.65	2.96	1.81
9.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์ การปั้นและแกะสลัก	3.02	1.52	3.15	1.62	2.80	1.86
10.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์ การพิมพ์	2.99	1.52	3.12	1.67	2.97	1.96
11.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์ การจัดออกแบบและสร้างสรรค์	3.14	1.44	3.08	1.64	2.97	1.68
12.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์ การจัดงานและถักทอจากวัสดุต่าง ๆ	3.08	1.47	3.20	1.61	3.14	1.69

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
13.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์ การรู้คุณค่าทางศิลปะ และความผสมกลมกลืน ระหว่างศิลปะเกี่ยวกับการผลิต การใช้ การ บำรุงรักษา สื่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา	2.94	1.72	3.05	1.71	3.05	1.77
14.	การได้รับการสนับสนุนให้ได้มีโอกาสเข้ารับ การอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนศิลปศึกษาโดยเฉพาะจากศูนย์	3.05	1.36	3.11	1.78	2.85	1.93
15.	การได้รับการความรู้เกี่ยวกับการผลิต การใช้ การบำรุงรักษาสื่อจากการจัด นิทรรศการของศูนย์	2.89	1.58	3.04	1.64	2.96	1.78
รวม		2.92	1.57	2.93	1.72	2.85	1.85

จากตาราง 28 เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนแล้ว ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนในด้านการให้ความรู้แนะนำส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหามากที่สุดในเรื่อง การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การจัด ออกแบบและสร้างสรรค์ ในขณะที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหามาก ที่สุดในเรื่องการได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและ อุปกรณ์การเรียนการสอน จักสาน และถักทอจากวัสดุต่าง ๆ ส่วนครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาใน โรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหามากที่สุดในเรื่องการได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์ในสถานที่ศูนย์กำหนด

เปรียบเทียบปัญหาในด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ระหว่างครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยการ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ดังรายละเอียดในตาราง 29

ตาราง 29 เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน
 วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการให้ความรู้
 แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิค
 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	.51	.26	.14
ภายในกลุ่ม	605	1080.60	1.79	
รวม	607	1081.11	-	-

จากตาราง 29 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง
 และขนาดใหญ่ มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้ความรู้
 แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการ
 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ
 ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาในการรับ
 บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิค
 การผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 วิชาศิลปศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 30 ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูสอนวิชา
ศิลปศึกษาด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบ สื่อการ
เรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามขนาดของโรงเรียน

ข้อที่	ความต้องการ	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	ให้ศูนย์สำรวจปัญหาความต้องการในด้านสื่อ จากครูก่อนจัดอบรมให้ความรู้	3.43	1.72	3.72	1.48	4.09	1.23
2.	ให้ศูนย์จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ เฉพาะด้านการผลิตสื่อศิลปศึกษามาให้การ อบรมแก่ครู	3.71	1.52	3.94	1.38	4.06	1.23
3.	ให้ศูนย์จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการ ผลิตสื่อวิชาศิลปศึกษา	3.71	1.58	3.95	1.44	3.97	1.39
4.	ให้ศูนย์จัดการอบรมเทคนิคการจัดการเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษา	3.61	1.62	3.97	1.24	3.85	1.46
5.	ให้ศูนย์จัดทำเอกสาร แนะนำการผลิต การใช้ การเก็บบำรุงรักษา ตลอดจนเทคนิคการสอน ศิลปศึกษาที่แปลกใหม่ให้แก่ครู	3.77	1.52	3.93	1.32	4.06	1.29
6.	ให้ศูนย์สรรหาบุคลากรที่มีความสามารถด้าน ศิลปะในท้องถิ่นเป็นวิทยากรร่วมเพื่อสะดวก ในการขอความช่วยเหลือในโอกาสต่อไป	3.66	1.53	3.98	1.20	3.93	1.35

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการ	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
7.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอน กิจกรรมการเขียนภาพระบายสี	3.77	1.49	4.08	1.18	3.85	1.48
8.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอน กิจกรรมการปั้นและแกะสลัก	3.73	1.52	4.09	1.21	3.78	1.64
9.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอน กิจกรรมการพิมพ์	3.66	1.44	3.99	1.50	3.80	1.50
10.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการออกแบบ และสร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ	3.66	1.53	3.88	1.37	3.74	1.48
11.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนงาน สาน ถักทอ	3.53	1.71	3.87	1.59	3.60	1.54
12.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอน กิจกรรมการรู้คุณค่าของศิลปะและความผสม กลมกลืนระหว่างศิลปะ	3.56	1.66	4.04	1.38	3.75	1.54
13.	ให้ศูนย์สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรม เกี่ยวกับการผลิตสื่อ การสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับต่าง ๆ	3.78	1.58	4.08	1.33	4.04	1.40

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการ	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
14.	ให้ศูนย์จัดนิทรรศการ สาธิต การผลิต การ ใช้ และบำรุงรักษาสื่อศิลปศึกษา	3.71	1.57	4.05	1.86	3.87	1.57
15.	ให้ศูนย์ออกนิเทศติดตามผลการประชุมอบรม ทุกครั้ง	3.74	1.42	3.94	1.48	3.80	1.49
รวม		3.67	1.56	3.97	1.36	3.88	1.44

จากตาราง 30 เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน จะเห็นว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบ สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกขนาด โดยครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียน มีความต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับต่าง ๆ ในขณะที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง มีความต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรมการปั้นและการแกะสลัก ส่วนครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียน

ขนาดใหญ่ มีความต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์สำรวจปัญหาความต้องการในด้านสื่อจากครูก่อนจัดอบรมให้ความรู้

เปรียบเทียบความต้องการในการดำเนินการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและการพัฒนาสื่อต้นแบบ สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาระหว่างครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยการวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว ดังรายละเอียดในตาราง 31

ตาราง 31 เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	10.02	5.01	3.74 [*]
ภายในกลุ่ม	605	810.06	1.34	
รวม	607	820.07	-	-

จากตาราง 31 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบ สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe) ต่อไป ดังตาราง 32

ตาราง 32 เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบ สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

ความต้องการ	โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง			
	$\bar{X}$	3.67	3.88	3.97
ร.ร.ขนาดเล็ก	3.67	-	-	-
ร.ร.ขนาดใหญ่	3.88	0.21	-	-
ร.ร.ขนาดกลาง	3.97	0.30*	0.09	-

จากตาราง 32 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง มีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบ สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 33 ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชา
ศิลปศึกษาด้านการให้บริการการจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
ตามขนาดของโรงเรียน

ข้อที่	ความต้องการ	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	ให้ศูนย์อำนวยความสะดวกในการรับบริการ ทุกครั้ง	3.60	1.70	3.90	1.54	3.96	1.39
2.	ให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตสื่อ การเรียนไว้บริการอย่างเพียงพอ	3.88	1.48	4.10	1.40	4.09	1.31
3.	ให้ศูนย์สร้างระเบียบการยืม การลั่งจองสื่อ และเครื่องมือไว้อย่างชัดเจน	3.49	1.58	3.71	1.69	3.85	1.31
4.	ให้ศูนย์มีหลักฐานการรับบริการ การยืม การลั่งจอง สื่อและเครื่องมือไว้อย่างมี ระบบ	3.54	1.58	3.82	1.54	3.81	1.46
5.	ให้ศูนย์มีสื่อที่มีคุณภาพด้านการผลิต (มีความ คงทน ชัดเจน สีสันสดใส) ไว้บริการอย่าง เพียงพอ	3.86	1.44	4.05	1.29	4.05	1.24
6.	ให้ศูนย์มีสื่อที่มีคุณภาพด้านเนื้อหา (ตรงกับ เนื้อหาและกิจกรรมที่สอน) ไว้บริการอย่าง เพียงพอ	3.85	1.45	4.20	1.30	4.18	1.24

ตาราง 33 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการ	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
7.	ให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพไว้บริการแก่ครูอย่างเพียงพอ	3.93	1.29	4.20	1.24	4.12	1.15
8.	ให้ศูนย์ประชาสัมพันธ์สื่อใหม่ให้ครูทราบโดยเร็ว	3.84	1.48	4.17	1.37	4.06	1.26
9.	ให้ศูนย์มีจำนวนคณะทำงานอย่างเพียงพอ	3.75	1.44	4.11	1.33	4.14	1.19
10.	ให้ศูนย์จัดหาพาหนะขนส่งสื่อไปกลับให้แก่ครู	3.75	1.48	4.01	1.34	3.68	1.74
11.	ให้ศูนย์มีป้ายแสดงรายการสื่อที่ศูนย์มีไว้บริการทุกรายการ	3.79	1.35	4.03	1.31	4.00	1.31
12.	ให้ศูนย์ทำปฏิทินออกบริการสื่อและดำเนินการตามปฏิทิน	3.77	1.48	4.08	1.30	3.91	1.49
13.	ให้คณะทำงานบริการในศูนย์สามารถให้คำแนะนำแก่ครูเมื่อครูมีปัญหาในการใช้สื่อ การเก็บรักษาสื่อ	3.74	1.29	4.07	1.29	3.97	1.39
14.	ให้ศูนย์ทำหน้าที่บริการยืมสื่อที่ไม่มีในศูนย์ให้กับครูที่ต้องการใช้	3.69	1.21	3.51	1.38	3.97	1.31

ตาราง 33 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการ	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
15.	ให้จัดหาสื่อไว้บริการครบทุกกิจกรรมการเรียนในหลักสูตร	3.85	1.37	4.19	1.22	4.11	1.31
	รวม	3.75	1.48	4.01	1.37	3.99	1.34

ตาราง 33 เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนแล้ว ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ในด้านการให้บริการการจัดเก็บและการบำรุงรักษา สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตามขนาดของโรงเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกขนาด โดยครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพไว้บริการแก่ครูอย่างเพียงพอ ในขณะที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง มีความต้องการมากที่สุดในสองเรื่องคือให้ศูนย์ผลิตสื่อที่มีคุณภาพด้านเนื้อหา (ตรงกับเนื้อหาและกิจกรรมที่สอน) ไว้บริการอย่างเพียงพอและให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพไว้บริการแก่ครูอย่างเพียงพอ ส่วนครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์มีสื่อที่มีคุณภาพด้านเนื้อหาตรงกับเนื้อหาและกิจกรรมที่สอนไว้บริการอย่างเพียงพอ

เปรียบเทียบการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูที่สอนวิชา
ศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยการวิเคราะห์ความ
แปรปรวนทางเดียว ดังรายละเอียดในตาราง 34

ตาราง 34 เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มของครูผู้สอน
วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการให้บริการการ
จัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามขนาดของโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	9.67	4.83	4.51 [*]
ภายในกลุ่ม	605	649.19	1.07	
รวม	607	658.86	-	-

จากตาราง 34 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง
และขนาดใหญ่ มีความต้องการในด้านการให้บริการการจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียน
การสอนวิชาศิลปศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบ
ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe) ต่อไป ดังตาราง 35

ตาราง 35 เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการ
ให้บริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยการ
เปรียบเทียบเป็นรายคู่

ความต้องการ	โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง			
	$\bar{X}$	3.75	3.99	4.01
ร.ร.ขนาดเล็ก	3.75	0.23	-	-
ร.ร.ขนาดใหญ่	3.99	0.23	-	-
ร.ร.ขนาดกลาง	4.01	0.29 ^a	0.06	-

จากตาราง 35 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียน
ขนาดกลาง มีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการให้บริการ
การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

ตาราง 36 เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามขนาดของโรงเรียน

ข้อที่	ความต้องการ	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	ให้ศูนย์สำรวจปัญหาความต้องการในด้านสื่อจากครูก่อนจัดอบรมให้ความรู้	3.52	1.78	3.50	1.92	3.92	1.50
2.	ให้ศูนย์จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านการผลิตสื่อศิลปศึกษามาให้การอบรมแก่ครู	3.61	1.48	3.98	1.50	3.98	1.46
3.	ให้ศูนย์จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตสื่อวิชาศิลปศึกษา	3.60	1.54	3.96	1.44	4.04	1.25
4.	ให้ศูนย์จัดการอบรมเทคนิคการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	3.54	1.54	3.80	1.55	4.03	1.15
5.	ให้ศูนย์จัดทำเอกสารแนะนำการผลิต การใช้ การเก็บบำรุงรักษา ตลอดจนเทคนิคการสอนศิลปศึกษาที่แปลกใหม่ให้แก่ครู	3.48	1.53	3.78	1.47	3.87	1.38

ตาราง 36 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการ	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6.	ให้ศูนย์สรรหาบุคลากรที่มีความสามารถด้านศิลปะในท้องถิ่นเป็นวิทยากรร่วมเพื่อสะดวกในการขอความช่วยเหลือในโอกาสต่อไป	3.48	1.52	3.85	1.60	3.87	1.43
7.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรมการเขียนภาพระบายสี	3.48	1.47	3.93	1.37	3.97	1.15
8.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรมการปั้นและแกะสลัก	3.55	1.79	3.98	1.39	4.00	1.05
9.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรมการพิมพ์	3.58	1.36	3.93	1.42	3.86	1.41
10.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการออกแบบและสร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ	3.86	1.39	3.96	1.30	3.95	1.15
11.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนงานสาน ถักทอ	3.61	1.33	3.95	1.29	3.93	1.14
12.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรมการรู้คุณค่าของศิลปะและความผสมกลมกลืนระหว่างศิลปะ	3.53	1.36	3.83	1.26	3.94	1.15

ตาราง 36 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการ	ขนาดของโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
13.	ให้ศูนย์สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรม เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับต่าง ๆ	3.58	1.40	3.96	1.35	3.91	1.35
14.	ให้ศูนย์จัดนิทรรศการ สาธิต การผลิต การใช้ และบำรุงรักษาสื่อศิลปศึกษา	3.60	1.40	3.92	1.31	4.03	1.12
15.	ให้ศูนย์ออกนิเทศติดตามผลการประชุมอบรม ทุกครั้ง	3.70	1.41	3.74	1.30	3.94	1.21
รวม		3.78	1.37	3.97	1.43	3.97	1.20

จากตาราง 36 เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนแล้ว ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์
วิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคผลิต การใช้
สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดย
เฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกขนาด โดยครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความ

ต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านการผลิตสื่อศิลปศึกษามาให้การอบรมแก่ครูและให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนงานสาธิต ถักทอ ในขณะที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง มีความต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการออกแบบและสร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ ส่วนครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตสื่อวิชาศิลปศึกษา

เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเคียวดังรายละเอียดในตาราง 37

ตาราง 37 เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามขนาดของโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	7.05	3.53	2.78
ภายในกลุ่ม	605	766.40	1.27	
รวม	607	773.45	-	-

จากตาราง 37 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม เกี่ยวกับเทคนิค การผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นก็คือ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาไม่แตกต่างกัน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่สอนในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่สอนในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนแตกต่างกัน
2. ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่สอนในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนแตกต่างกัน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2533 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดบราซอราธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่สอนในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียน จำนวน 183 คน และครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 1,094 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,277 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สุ่มมาจากประชากรร้อยละ 50 โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอเป็นตัวร่วม ได้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 97 คน และจากโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 594 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 691 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับลักษณะและขนาดของโรงเรียน ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา จำนวน 45 ข้อ ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา จำนวน 45 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 90 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี แจ้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่เป็นที่ตั้ง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้แจกแบบสอบถามให้แก่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมตามกำหนด และผู้วิจัยได้ออกไปเก็บจากอำเภอ และผู้วิจัยติดตามเก็บส่วนที่เหลืออีกครั้งหนึ่ง ได้แบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้นจำนวน 608 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.99

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

1. ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา แยกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหามากที่สุดในเรื่อง จำนวนสื่อต้นแบบ งานสาน ถักทอ ที่ศูนย์ผลิตเพื่อบริการครู และมีปัญหารองลงมาในเรื่องจำนวนสื่อต้นแบบการปั้นและแกะสลักที่ศูนย์ผลิตเพื่อบริการแก่ครู

1.2 ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหามากที่สุดในเรื่องการติดต่อขอยืมสื่อและเครื่องมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกศูนย์ และมีปัญหารองลงมาในเรื่องการได้รับบริการสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาจากศูนย์ และเรื่องจำนวนคณะทำงานในการให้บริการสื่อของศูนย์

1.3 ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิค การจัดการกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหามากที่สุดในเรื่อง การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การ จักสาน และอีกทอดจากวัสดุต่าง ๆ และมีปัญหารองลงมาในเรื่องการได้รับการอบรมความรู้ เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์การออกแบบและสร้างสรรค์

2. ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน วิชาศิลปศึกษา แยกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความต้องการโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรม เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน วิชาศิลปศึกษาในระดับต่าง ๆ และมีความต้องการรองลงมา ในเรื่องให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรมการเขียนภาพระบายสี

2.2 ความต้องการด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความต้องการโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์จัดหาหนังสือส่งสื่อไป-กลับให้แก่ครู และมีความต้องการรองลงมาในเรื่องให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพไว้บริการแก่ครูอย่าง พอเพียง

2.3 ความต้องการด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิค การผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดการจัดการกรรมการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความต้องการโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีความ ต้องการมากที่สุดในเรื่องให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรมการปั้นและแกะสลัก และมีความต้องการรองลงมาในเรื่องให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนงานสาน ถักทอ

3. เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน วิชาศิลปศึกษา จำแนกตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน โดยพิจารณาด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา ปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีปัญหามากกว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

3.2 ด้านการให้บริการการจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีปัญหามากกว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

3.3 ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริม เกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีปัญหา มากกว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

4. เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา จำแนกตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน โดยพิจารณาด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา ปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งและไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการไม่แตกต่างกัน

4.2 ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการมากกว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

4.3 ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งและไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความต้องการไม่แตกต่างกัน

5. เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน วิชาศิลปศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา ปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

5.2 ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา ปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

5.3 ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหา ไม่แตกต่างกัน

6. เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

6.1 ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา ปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาใน โรงเรียนขนาดเล็ก มีความต้องการน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

6.2 ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา ปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความต้องการน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

6.3 ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลจากข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาทั่วไปของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ด้านการให้บริการ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา และด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา แสดงว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษายังมี ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะคณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนได้พยายามทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ เพราะมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ตลอดจนกระบวนการในการดำเนินงานในศูนย์วิชาการกลุ่ม เพราะได้รับการอบรม สัมมนาจากศูนย์วิชาการจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ประเสริฐ ญูเลิศ (2530 : 141 - 142) ซึ่งได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มีปัญหาทั้งด้านการผลิตสื่อ ด้านการบริการสื่อ ด้านการวางแผน การนิเทศติดตามผล ควบคุมกำกับอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาเรื่องการผลิตสื่อได้แก่ การผลิตสื่อมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการและคุณภาพสื่อไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กำพล กระจมล (2530 : 106 - 107) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า มีปัญหาในการบริการการผลิตและบริการสื่ออยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการไม่เพียงพอกับความต้องการของครู สื่อการสอนส่วนใหญ่ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นสื่อการสอนที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดส่งมาให้โดยตรง ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีการกิจมากขึ้นได้ทำงานด้านผลิตสื่อของลง สื่อไม่ได้ทดลองก่อนนำไปใช้จริง มีปัญหาในเรื่องพาหนะขนส่งสื่อครูจึงใช้สื่อที่มีอยู่ในศูนย์วิชาการของโรงเรียนหรือผลิตขึ้นใช้เองได้เป็นบางส่วน จึงทำให้ปัญหาต่าง ๆ ไม่มากนัก

2. สภาพความต้องการทั่วไปของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากในทุกด้าน ทั้งนี้อาจเกิดจากสาเหตุหลายประการดังนี้

2.1 ครูยังมีปัญหาในการรับบริการอยู่ในระดับปานกลาง ครูเองจึงมีความต้องการให้ศูนย์วิชาการได้บริการให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งในด้านจำนวนสื่อต้นแบบ สื่อการสอน การบริการและการอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 3 - 4)

2.2 จากนโยบายเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาทั้งในระดับกรม ระดับจังหวัด ระดับอำเภอและกลุ่มโรงเรียน ซึ่งได้จัดให้มีการอบรมสัมมนา การนิเทศเร่งรัดพัฒนาคุณภาพอยู่เป็นประจำ จึงทำให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง โดยปรับปรุงวิธีสอน มีการใช้สื่อประกอบการสอนมากยิ่งขึ้น ทำให้ครูมีความจำเป็นต้องปรับปรุง พัฒนาผลิตและจัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น จึงมีความต้องการในการใช้สื่อมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนักการศึกษาหลายท่าน อาทิเช่น นิดิษฐ์ ต้นทวนิช (สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 3 - 4) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรใหม่ในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ และวิทยา บุญสม (สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. : 3 - 4) ซึ่งได้ศึกษาด้านความต้องการด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้คือ ครูประถมศึกษาโดยส่วนรวมมีความเข้าใจหลักสูตรใหม่ ครูมีความเข้าใจพฤติกรรม

การสอนที่พึงประสงค์ในระดับค่อนข้างสูง มีปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์การสอนเป็นปัญหาสำคัญที่สุด และมีความต้องการความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์การสอนและหนังสือสำหรับเด็ก

2.3 ปัญหาจากความรู้ความสามารถของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาเอง

เพราะครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางด้านศิลปศึกษาโดยตรง จึงไม่มีความรู้ความสามารถในการสอน เลิศ อานันทนะ (2523 : 51 - 52) ได้กล่าวว่า ครูที่ขาดความรู้ทางศิลปะ ได้แก่ ครูที่ผู้บริหารบังคับหรือขอร้องให้สอนแทน ในกรณีที่โรงเรียนขาดแคลนครูศิลปศึกษา ครูประเภทนี้มักขาดความรู้ทางศิลปะ ขาดหลักการและวิธีสอน จะดำเนินการสอนตามครูอาจารย์ศิลปะรุ่นเก่า โดยสอบให้ครบตามตารางสอนไปวันหนึ่ง ๆ อารี สุทธิพันธุ์ (2515 : 29) กล่าวว่า ครูสอนศิลปศึกษาบางคนมีความรู้ แต่ขาดความสามารถ มีความสามารถแต่ขาดวุฒิ หรือมีวุฒิแต่อดิชายให้ผู้อื่นเข้าใจไม่ได้ ฉะนั้นจึงทำให้ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาต้องการความช่วยเหลือ ทั้งทางด้านสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษาจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลงานวิจัยครั้งนี้

2.4 ปัญหาจากการบริการ ในเรื่องการบริหารนี้ โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนนั้น ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีบริการ 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ (สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 34) บริการประจำที่ภายในศูนย์วิชาการเอง และภายนอกสถานที่โดยเจ้าหน้าที่ศูนย์วิชาการออกไปบริการครูถึงโรงเรียน แต่ศูนย์วิชาการไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้เท่าใดนัก ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากหลายประการ ทั้งทางด้านงบประมาณ ขาดแคลน และจำนวนบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องการให้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์อย่างจริงจัง กำพล กระจมล (2531 : 95)

3. เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนโดยพิจารณาตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีปัญหาดifferentกับครูที่สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยที่ครูผู้สอนในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีปัญหามากกว่าในทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาคั้งนี้ สาเหตุอาจเนื่องมาจาก

3.1 โรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนย่อมจะมีจำนวนสื่อมากกว่า เพราะมีทั้งสื่อจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและสื่อที่ครูผลิตใช้ในโรงเรียน งบประมาณสนับสนุนก็แตกต่างกัน เพราะโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนย่อมมีงบประมาณสนับสนุนพิเศษจากกลุ่ม จึงสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ได้มากกว่า ทำให้ปัญหาด้านการผลิตสื่อจำนวนสื่อ น้อยกว่าโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

3.2 การให้บริการนั้น โรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนย่อมอยู่กับศูนย์ ทำให้มีความสะดวกในการยืม ส่ง ใช้และบำรุงรักษาสื่อ ในขณะที่โรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเมื่อต้องการใช้จะต้องเดินทางมายืมและขนส่งไปเอง เพราะศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่มีงบประมาณและยานพาหนะให้

3.3 การได้รับคำแนะนำจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน บุคลากรด้านการผลิตหรือคณะทำงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีจำกัด ไม่สามารถออกบริการโรงเรียนในกลุ่มได้อย่างทั่วถึง ฉะนั้นครูที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ย่อมได้เปรียบในการได้รับคำแนะนำช่วยเหลือด้านเทคนิคต่าง ๆ จากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ซึ่งสาเหตุดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของกำพล กระมัง (2531 : 95) ประเสริฐ นุญเลิศ (2531 : 141 - 143) และเต็มสิทธิ์ สงค์ทอง (2517 : 95) ที่พบว่า ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความจำกัดในเรื่องงบประมาณสนับสนุนโรงเรียนต่าง ๆ ในการผลิต ขาดพาหนะ บริการรับ-ส่งสื่อ และขาดบุคลากรการผลิตและบริการ และไม่มีเวลาออกไปบริการ จึงทำให้ครูผู้สอนศิลปศึกษาโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

4. เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา โดยพิจารณาตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนแล้วพบว่า

4.1 ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง พัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการไม่แตกต่างจากครูผู้สอนในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สาเหตุเนื่องจากจำนวนสื่อที่ให้บริการมีน้อยไม่เพียงพอในการบริการแก่ครูทั้งในและนอกศูนย์ แต่ครูมีความต้องการใช้สื่อ เพราะเห็นคุณค่าและต้องใช้ จึงต่างก็มีความต้องการ จึงต้องช่วยตนเองด้วยการผลิตสื่อเองหรืออาศัยสื่อในศูนย์วิชาการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพานทิพย์ อัมพันธ์จันทร์ (2530 : 141) พบว่า ครูมีการใช้สื่อการเรียนการสอน มีบรรยากาศ วิธีการสอนไม่แตกต่างกัน ทั้งโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการและโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการ ครูส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนของโรงเรียน หรืออาจเนื่องจากครูใช้สื่อการสอนไม่แตกต่างกัน

4.2 ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งและไม่ใช่ที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการแตกต่างกัน โดยโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งมีความต้องการมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนได้ใช้บริการเป็นประจำ จึงมีความต้องการน้อย ในขณะที่ครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้ง ไม่ค่อยได้มาใช้ เพราะมีปัญหาทั้งด้านสภาพาหนะและงบประมาณค่าขนส่ง จึงมีความต้องการให้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนออกไปให้บริการมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกำพล กระมล (2531 : 95) และประเสริฐ บุญเลิศ (2531 : 141 - 143) ที่พบว่า ความจำกัดในเรื่องงบประมาณสนับสนุน ขาดพาหนะนำส่งสื่อ ขาดกำลังบุคลากรบริการ และความจำกัดด้วยเวลา ทำให้มีความต้องการแตกต่างกัน

4.3 ด้านการให้คำแนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งและไม่ใช่ที่ตั้งศูนย์วิชาการ

กลุ่มโรงเรียนมีความต้องการไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่ว่าศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจัดอบรมหรือประสานงานให้มีการอบรม ให้ความรู้ แนะนำแก่โรงเรียนทุกโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนตามบทบาทหน้าที่ เมื่อศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจัดอบรมแต่ละครั้งทุกโรงเรียนมีโอกาสเข้ารับการอบรมรับความรู้เท่าเทียมกัน ทำให้ครูเกิดความเข้าใจในคุณค่าของการใช้สื่อและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเห็นว่าการฝึกอบรมให้ประโยชน์ต่อผู้เข้าอบรมและสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เป็นประโยชน์ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 19) แต่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนก็ไม่ได้จัดทำอย่างต่อเนื่องและแท้จริง เพราะขาดการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติการกิจที่ชัดเจน คณะทำงานบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ ขาดแคลนบุคลากร ขาดงบประมาณ ขาดขวัญและกำลังใจ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. 2533 : 23) จึงทำให้ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความต้องการด้านการให้คำแนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของประเสริฐ บุญเลิศ (2531 : 142 - 143) ซึ่งได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนตามทัศนะของประธานกลุ่ม หัวหน้าสำนักงานกลุ่ม และครูวิชาการสำนักงานกลุ่มจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มีความต้องการด้านการประสานงาน การฝึกอบรมบุคลากร และการนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับ อย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมากเช่นกัน

5. เปรียบเทียบปัญหาในการรับบริการศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาตามขนาดของโรงเรียนคือ ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยพิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

5.1 ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกขนาดมีปัญหในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้เพราะปัญหา

เกิดจากการที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีจำนวนสื่อต้นแบบไม่เพียงพอ และไม่ได้ผลิตเพิ่ม เพราะถูกจำกัดด้วยเหตุผลด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรของศูนย์วิชาการและภารกิจในการสอน สภาพสื่อในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงมีน้อย ครูจำเป็นต้องใช้สื่อ จึงต้องช่วยตัวเองสร้างสื่อขึ้นใช้ หรือไม่ก็ใช้สื่อที่โรงเรียนของตนเอง โรงเรียนทุกขนาดจึงมีสภาพปัญหาไม่แตกต่างกันในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ บุญเลิศ (2531 : 141) พบว่า ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ขนาดสื่อต้นแบบที่ใช้ในการผลิต คณะทำงานมีเวลาไม่เพียงพอ และผลงานวิจัยของพันธ์ทิพย์ อัมพันธ์จันทร์ (2530 : 141) พบว่า ครูมีบรรยากาศในการใช้สื่อในการสอนไม่แตกต่างกันทั้งโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งและไม่ใช่ที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนของโรงเรียนและผลิตขึ้นใช้เอง และงานวิจัยของ เต็มสิทธิพงศ์ทอง (2517 : 95 - 96) ซึ่งได้ศึกษาสภาพของบริการโสตทัศนศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี และพบว่า (1) โรงเรียนส่วนมากมีสื่อการสอนน้อย ไม่พอใช้ (2) ครูยังขาดความรู้ในการผลิตและการใช้สื่อ (3) ครูและครูใหญ่มีความคิดในการจะให้พัฒนาโสตทัศนอุปกรณ์ (4) ครูมีปัญหามากหลายประการ เช่น ขาดงบประมาณ ขาดความรู้ขาดผู้สนับสนุน (5) วัสดุท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการผลิตสื่อการสอนได้มีจำนวนน้อยลง

5.2 ด้านการให้บริการ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ สาเหตุเนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีปัญหาทางงบประมาณเพราะจำนวนนักเรียนน้อย ซึ่งก็จะได้รับจัดสรรงบประมาณสนับสนุนน้อยเพราะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดงบประมาณช่วยเหลือตามจำนวนรายหัวนักเรียน เป็นค่าวัสดุรายหัวต่อปี (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. 2533 : 30) และ

อีกประการหนึ่งโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง มีอัตรากำลังครูน้อย ซึ่งครูส่วนมากต้องเป็นกำลังในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งผลิตขึ้นใช้เอง ย่อมขาดอัตรากำลังในการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญทัศน์ ทุนคำ (2517 : 176) ซึ่งได้วิจัยเกี่ยวกับการผลิต การใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูใช้สื่อการสอนของโรงเรียนมากที่สุด ครูได้วัสดุจากเงินโรงเรียนซื้อ จัดหา และครูผลิตสื่อใช้เองโดยใช้เวลาพักผ่อนที่มียูอยู่และหาได้ง่าย เมื่อครูมีปัญหาดังกล่าวจึงไม่มีสื่อใช้ ไม่เพียงพอับความต้องการ จึงต้องมาใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งมีปัญหาด้านการบริการสื่อ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 85 - 86) คือ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่มีสื่อไม่เพียงพอับความต้องการของครู ขนาดพาหนะในการรับ-ส่ง เมื่อมีสื่อไปใช้แล้วเกิดชำรุด ไม่มีงบประมาณซ่อมแซม ครูที่ขืมต้องรับผิดชอบ ซึ่งทำให้ครูโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ที่จำเป็นต้องมาใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีปัญหาเป็นอย่างมาก ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนมาก ก็ได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าวัสดุรายหัวมาก และมีจำนวนครูมาก (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. 2533 : 34 - 35) ซึ่งทำให้มีทั้งงบประมาณ และอัตรากำลังมาก จึงสามารถผลิตสื่อใช้เอง ผลิตสื่อขึ้นใช้ในโรงเรียน จึงไม่เดือดร้อนมากนัก หรืออาจไปใช้บริการจากศูนย์ก็เป็นส่วนน้อย จึงมีปัญหาด้านการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนน้อย บางโรงเรียนอาจไม่มีความจำเป็นไปใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเลย จึงมีปัญหาในการรับบริการน้อยกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง

5.3 ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ไม่แตกต่างกันและในระดับปานกลางทุกขนาดและไม่มีคู่ใดแตกต่างกัน ซึ่งน่าจะมิสาเหตุมาจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนได้จัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่ครูทุกโรงเรียนตามภารกิจ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 19)

ได้แก่ การประสานงานศูนย์วิชาการจังหวัดหรือจัดให้มีการสาธิต อบรม ประชุมปฏิบัติการผลิตสื่อขึ้นใช้ภายในโรงเรียน ให้คำแนะนำในการสาธิต แนะนำการใช้สื่อการเรียนการสอน นิเทศติดตามผลและประเมินผลการใช้สื่อการเรียน การสอนของโรงเรียนในกลุ่ม (สำนักงานคณะกรรมการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 44) สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ ครูได้รับการอบรมเรื่องการเร่งคุณภาพการประถมศึกษาทุกคน ทุกโรงเรียน ทั้งครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน ตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา โดยวิธีใช้สื่อประสมในการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาจากหนังสือชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง (20 เล่ม) วีดิโอ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น (โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : คำนำ) ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจในการผลิต การใช้ และการจัดกิจกรรมการสอนมากขึ้น ทำให้ครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ มีปัญหาด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตการใช้สื่อการสอนศิลปศึกษา ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

6. เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยแยกพิจารณาเป็นด้าน ๆ อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

6.1 ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต คำนวณ ทดลองการพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนทุกขนาดมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง สาเหตุเนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนน้อย ห้องเรียนน้อย ครูจึงผลิตสื่อขึ้นใช้เองหรือจากศูนย์สื่อการเรียนของโรงเรียนก็อาจเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญทัศน์ ทนคำ (2517 : 176) ซึ่งได้วิจัยเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์ของครูประถมศึกษา พบว่า ครูใช้สื่อการสอนของโรงเรียน

มากที่สุด ครูผลิตสื่อการสอนใช้เองโดยหาวัสดุท้องถิ่นที่มีมากและหาง่าย หรือถ้าจำเป็นจะต้องใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนก็คงไม่มีปัญหามากนัก เพราะจำนวนสื่อที่ใช้ประกอบการสอนจำนวนน้อย จึงทำให้ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ซึ่งมีจำนวนนักเรียนมากกว่า ห้องเรียนมากกว่า จึงต้องใช้สื่อจำนวนมากกว่า ลำพังจะผลิตใช้เองหรือใช้สื่อจากศูนย์สื่อการเรียนของโรงเรียนก็อาจไม่พอ จึงต้องไปใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เนื่องจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีจำนวนสื่อไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณ ขาดวัสดุ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการผลิต (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 85 - 86) จึงทำให้โรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาด้านการผลิต ค้นคว้า ทดลองสื่อต้นแบบ และสื่อการเรียนการสอนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

แต่เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว จะเห็นว่าทุกโรงเรียนมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูยังต้องการความช่วยเหลือจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ซึ่งน่าจะมาจากสาเหตุ ๑. ครูมีการพัฒนาการเรียนการสอนและมีความต้องการใช้สื่อมากยิ่งขึ้น ลำพังสื่อที่ตนเองผลิตขึ้นหรือสื่อที่มีอยู่ในโรงเรียนก็ยังไม่พอเพียงกับความต้องการ เมื่อมาใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนก็ไม่สามารถให้บริการตามที่ต้องการได้ เพราะศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนถูกจำกัดด้วยสาเหตุหลายประการ โดยเฉพาะด้านงบประมาณเพื่อการผลิตและซ่อมแซมสื่อ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 63) ได้รายงานว่างบไม่พอเพียงถึงร้อยละ 75 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงพร เปรมโยธิน (2513 : 147) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้วัสดุทัศนวัสดุประกอบการสอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนเทศบาลสังกัดพระนคร พบว่า ปัญหาในการผลิตและใช้วัสดุทัศนวัสดุเกิดจาก (1) ขาดเงินในการจัดซื้อวัสดุที่จะใช้ทำวัสดุทัศนวัสดุ (2) ไม่มีเครื่องมือช่วยในการพัฒนาวัสดุ (3) ขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการผลิต (4) ไม่มีเวลาเพราะครูสอนมากเกินไป (5) ครูมีภารกิจอื่น ๆ มากเกินไป (6) ไม่มีสถานที่เหมาะสมในการผลิต และ (7) ไม่มีทักษะในการผลิต ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นกับศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเช่นเดียวกัน

เรื่องความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต คำนวณ ทดลองและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ บุญเลิศ (2531 : 141) ได้ศึกษาความต้องการในการผลิตสื่อจากทัศนะของ ประธานกลุ่ม หัวหน้าสำนักงานกลุ่มและครูวิชาการ พบว่า มีความต้องการในระดับมาก เช่นกัน และมีความต้องการโดยให้ศูนย์วิชาการจังหวัดเร่งผลิตสื่อต้นแบบและอนุมัติค่าใช้จ่ายให้ดำเนินการโดยเร็ว และศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนควรจะได้ดำเนินการทางด้านการผลิต คำนวณ ให้เป็นไปตามความต้องการของครูผู้สอนโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือ คณะกรรมการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนซึ่งมีส่วนในการจัดสรรงบประมาณ ได้เพิ่มงบประมาณและเร่งจัดหาบุคลากรเพิ่มให้พอกับความจำเป็น และให้มองเห็นความสำคัญและสนับสนุนอย่างจริงจัง

6.2 ด้านการให้บริการ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยที่ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง สาเหตุเนื่องจากจำนวนสื่อที่ใช้อาจแตกต่างกัน โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนน้อย ห้องเรียนน้อย สื่อที่ใช้จำนวนน้อย จึงแก้ปัญหาโดยการผลิตขึ้นใช้เอง และใช้สื่อการเรียนในศูนย์วิชาการโรงเรียน จึงอาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมาใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนหรืออาจมาใช้น้อยมาก ส่วนโรงเรียนขนาดกลางนั้นมีจำนวนนักเรียนมากกว่า มีห้องเรียนมากกว่าย่อมต้องใช้จำนวนสื่อมากกว่า เรื่องการใช้สื่อของครูผู้สอนนี้ จากงานวิจัยของ บุญทัศน์ ทุนคำ (2517 : 176) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการผลิตการใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูใช้สื่อการสอนของโรงเรียนมากที่สุด และครูใช้สื่อที่ผลิตขึ้นเอง ฉะนั้นเมื่อโรงเรียนขนาดกลางต้องมาใช้บริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ก็จะต้องมีความต้องการด้านนี้จากศูนย์มากกว่า เพราะครูเองนั้นจะต้องให้บริการย่อมมีปัญหากับความไม่เข้าใจในการเก็บรักษา หมวดยุทธศาสตร์ การจอง การยืม แนวนโยบาย บัณฑิตการ วัสดุอุปกรณ์ การบริการ

สันทัดเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน และหนังสือที่มีอยู่ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเองมีข้อจำกัดหรือมีปัญหาหลายประการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 82 - 87) ได้แก่ มีสื่อไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณจัดทำที่จัดเก็บ ขาดพาหนะในการบริการ ขาดบุคลากรบริการ ขาดงบประมาณซ่อมแซมและบำรุงรักษาสื่อ จากสาเหตุดังกล่าวย่อมทำให้โรงเรียนขนาดกลางต้องประสบปัญหา จึงมีความต้องการให้ศูนย์ได้บริการด้านนี้มากกว่าครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

เมื่อพิจารณาส่วนรวมแล้ว พบว่า ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการด้านการให้บริการ การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก สาเหตุเนื่องจากครูได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น จากการได้รับการอบรมปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และการอบรมกระตุ้นจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 51) จึงมีความต้องการใช้สื่อมากยิ่งขึ้น ทั้ง ๆ ที่ครูผู้สอนผลิตใช้เองหรือใช้จากศูนย์วิชาการของโรงเรียนแล้วส่วนหนึ่งก็ตาม ก็ต้องมาพึ่งพาอาศัยศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน แต่ก็จำนวนน้อยไม่พอเพียงกับความต้องการ เพราะศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนถูกจำกัดด้วยเหตุผลหลายประการ จึงทำให้ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ ญูเลิศ (2531 : 142) จึงได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนตามทัศนะของประธานกลุ่ม หัวหน้าสำนักงานกลุ่มและครูวิชาการสำนักงาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มีความต้องการให้บริการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน

6.3 ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความ

ต้องการอยู่ในระดับมากทุกขนาด เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่แล้วก็พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการในการรับบริการจาก ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่แตกต่างกัน สาเหตุน่าจะมาจากการที่สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติให้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประสานให้ทุกโรงเรียนในกลุ่มได้รับการอบรม ให้ความรู้เพื่อส่งเสริมการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. 44) สาเหตุอีกประการหนึ่ง น่าจะมาจากการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดอบรมครูทั่วประเทศตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการประถมศึกษา ทั้งครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียน โดยวิธีใช้สื่อประสมในการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาจากหนังสือ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง (20 เล่ม) วิดีโอ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (โครงการปรับปรุง ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : คำนำ) ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความรู้อย่างเข้าใจในการผลิต การใช้ และการจัดกิจกรรมการสอนมากขึ้น ทำให้ ครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ เห็นคุณค่าของการฝึกอบรม จึงทำให้มีความ ต้องการด้านนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรทัย จันทวิธานหงษ์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 173 - 176 ; อ้างอิงมาจาก อรทัย จันทวิธานหงษ์. 2526) ซึ่งได้ศึกษาความต้องการด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดระนอง พบว่า ครูมีความประสงค์ให้มีการนิเทศ จัดอบรมในเรื่องการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน การให้คำแนะนำการจัดทำอุปกรณ์และสื่อการเรียนทั้งในระดับ กลุ่มและระดับโรงเรียนเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษา มีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ซึ่งมาจากการที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่สามารถสนองตอบเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการจากครูผู้สอนได้ ตามภารกิจหน้าที่ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งไว้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรแก้ไขดังนี้

1. ขอกำหนดตำแหน่งในสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู โดยให้กำหนดตำแหน่ง สภาทนาย นทพทหน้าที่ บุคลากรในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนให้ชัดเจน และมีอัตรากำลังเพียงพอเพื่อทำหน้าที่ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยครูในกลุ่ม และกำหนดรายละเอียดให้เป็นผู้ชำนาญเฉพาะด้านให้ชัดเจนด้วย เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาจำนวน และความรู้ความสามารถและภารกิจอย่างเหมาะสมของบุคลากรในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนนั่นเอง

2. จัดสรรงบประมาณให้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนดำเนินการอย่างชัดเจน โดยเฉพาะไม่ต้องอาศัยงบจากโรงเรียนในกลุ่ม เพื่อให้มีวัสดุอุปกรณ์ ยานพาหนะ และงบประมาณในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เช่น การอบรม สัมมนา นิเทศติดตามผล ประเมินผลของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

3. พิจารณาปรับปรุงโครงสร้างสายงานการบังคับบัญชาขององค์กรให้ชัดเจนในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนได้ชัดเจน แยกจากครูในกลุ่มหรือในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

เพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนได้ดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลอย่างแท้จริงตามวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรปรับปรุงแก้ไขปัญหาของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนตามข้อบ่งชี้ อำนาจหน้าที่ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา บุคลากรหรือผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ทั้ง 2 ระดับ ทั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ และคณะทำงานในศูนย์เป็นประจำทุกปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้บุคลากรดังกล่าวเกิดความเข้าใจในทางปฏิบัติ รู้จักการแก้ปัญหา ตลอดจนมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลหนึ่งในการจัดอบรม
2. มีโครงการนิเทศ ติดตามผล ประสานกับทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง มีการกำกับ ติดตามผลอย่างใกล้ชิดและจริงจัง
3. ให้ความสนใจและสอบถามผลการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรค ขวัญและกำลังใจ หัวหน้าศูนย์วิชาการและคณะทำงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นประจำทุกเดือน และหมั่นกำชับให้ดูแลช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างจริงจัง
4. จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการทุกภาคเรียน เพื่อให้คณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมีทักษะและเทคนิคในการผลิต ใช้น้ำรุงรักษา ตลอดจนนำปัญหาความต้องการจากครูไปปรึกษาหาวิธีและหาทางแก้ไขร่วมกัน
5. ศูนย์วิชาการจังหวัด จะต้องเร่งผลิตสื่อต้นแบบและคิดค้นหาเทคนิคใหม่ ๆ ให้มากยิ่งขึ้น และให้ทันเหตุการณ์และเพียงพอับความต้องการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
6. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ควรกำหนดบทบาทหน้าที่และกำกับการปฏิบัติงานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในการร่วมปฏิบัติงานและช่วยเหลือ นิเทศ ติดตามผลของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน อย่างต่อเนื่องและจริงจัง

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

1. กำหนดนโยบาย มีแผนงาน โครงการสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนอย่างจริงจัง
2. ให้ความสนใจในปัญหาทั้งสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างจริงจัง
3. มีแผนกำกับ ติดตามผล นิเทศ อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
4. ส่งเสริมขวัญ กำลังใจในสวัสดิการ ตลอดจนความดีความชอบให้แก่ศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นเป็นกรณีพิเศษ

ข้อเสนอแนะสำหรับกลุ่มโรงเรียน ประธานกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน

1. ให้มีคณะทำงานในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างเพียงพอและเหมาะสม โดยคัดเลือกครูศิลปศึกษาที่มีความสามารถเข้าไปเพิ่มคณะทำงานในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
2. ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณมากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อให้มีวัสดุอุปกรณ์การผลิต และบริการอย่างเพียงพอตามข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้
3. ให้ขวัญและกำลังใจและสนับสนุนครูในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างจริงจัง
4. ช่วยศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนกระตุ้น แนะนำ ส่งเสริมให้ครูไปให้บริการ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างจริงจัง
5. ส่งเสริม สนับสนุนให้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนผลิตสื่อการเรียนการสอน แก่ไข งานผลิต และการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และรวมทั้งครูผู้สอน ศิลปศึกษาทุกคน แก่ไขปัญหาและสนับสนุนเพื่อสนองความต้องการของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาตาม ข้อมูลจากงานวิจัยครั้งนี้ด้วย
6. ให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนให้การสนับสนุนการทำงานของคณะทำงานใน ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างจริงจัง

7. ให้อาจารย์และกำลังใจ ให้ความยุติธรรม โดยพิจารณาความชอบเป็นกรณีพิเศษ แก่คณะทำงานโดยแยกออกจากครูผู้สอนโดยทั่วไป หมั่นสอบถามปัญหาอุปสรรคและชมเชยให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอและจริงใจด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับหัวหน้าสำนักงาน

ควรปรับปรุงแนวทางปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูล ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนความต้องการจากงานวิจัยนี้และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำ แยกโครงการ ปฏิบัติงานร่วมกับคณะทำงานอย่างจริงจัง
2. ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ
3. สร้างสัมพันธภาพและมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและคณะครูในกลุ่มอย่างจริงจัง
4. ศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์วิชาการให้ก้าวหน้าและทันต่อเหตุการณ์ ความต้องการของครูในกลุ่มอยู่เสมอ
5. ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมอย่างแท้จริง เพื่อให้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล
6. จัดทำรายงานประจำปีของกลุ่ม เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการกลุ่มให้ครอบคลุมภารกิจ ทำเป็นแผนในปีการศึกษาต่อไป
7. หมั่นปรึกษาหารือ คณะผู้บริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา เพื่อสร้างความมั่นใจและเข้าใจอันดีกับคณะผู้บริหารในอันที่ทําให้งานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการ กลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ในจังหวัด และเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อศึกษา เปรียบเทียบความแตกต่าง
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมครูผู้สอน วิชาศิลปศึกษาที่ประสบผลสำเร็จโดยการดำเนินงาน ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนดีเด่นต่าง ๆ
3. ควรศึกษาสภาพการบริหารงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับการ บริการด้านต่าง ๆ กับครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะทำงานในศูนย์ วิชาการกลุ่มโรงเรียนเท่านั้นดูบ้าง
4. ควรจะมีการศึกษาสภาพสื่อด้านศิลปศึกษาที่มีบริการในศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียนโดยทั่วไป โดยศึกษาด้านจำนวนและความสอดคล้องด้านเนื้อหาหลักสูตรเพื่อได้ ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับจำนวนและคุณภาพของสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา

မင်္ဂလာဒုံ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. จงเจริญการพิมพ์, 2520.
- _____. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2525.
- _____. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, 2526.
- _____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. ส่วนท้องถิ่น, 2520.
- กำพล กระจมล. การศึกษาสถานภาพปัญหาการบริหารศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. ปรินญาพิมพ์ กค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- กองวิชาการ. สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2531. กรุงเทพฯ : 2532.
- การประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. สำนักงาน. แผนการนิเทศติดตามผลเพื่อเร่งรัด และพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ปีการศึกษา 2533. อุบลราชธานี : รุ่งศิลป์ การพิมพ์, 2533.
- _____. ข้อมูลการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2533 (ฉบับย่อ).
- _____. ทำเนียบศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน. ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- กรมสามัญศึกษา. "ปัญหาและความต้องการในเรื่องการนิเทศ," ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาบุคลากรโรงเรียนกลุ่มทดลองโครงการพัฒนานิเทศวิชาการ ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา. หน้า 6-7. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา, 2528. อัดสำเนา.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ศูนย์วิชาการกับการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา. ม.ป.ป.

_____. การผลิตและ การใช้สื่อการเรียนการสอน. ม.ป.ป.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับ ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการ. ม.ป.ป.

_____. การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2525 - 2534. ม.ป.ป.

_____. การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา 2525 - 2534. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชจำกัด, 2526.

_____. คู่มือการจัดทำแผนงานและโครงการศูนย์วิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. 2528.

_____. โครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ.7) ศูนย์วิชาการกับการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา. ม.ป.ป.

_____. แบบประเมินประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่มโรงเรียน. ม.ป.ป. อัดสำเนา.

_____. แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ระดับก่อนประถม และประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.

_____. รายงานการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ.7). ม.ป.ท., 2530.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรี. การผลิตกำลังคนในสาขาเทคโนโลยีทันสมัย. ม.ป.ป. อัดสำเนา.

_____. รายงานการประเมินผลโครงการ การพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา โครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาการศึกษา ครั้งที่ 7. (คพศ.7) ม.ป.ป.

_____. รายงานการสัมมนาการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา (คพศ.7) และแนวทางการพัฒนาดำเนินงานของศูนย์วิชาการ. ม.ป.ป.

_____. สรุปการประเมินผลโครงการการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา โครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาการศึกษา ครั้งที่ 7. (คพศ.7). ม.ป.ป.

- จำนง นราชนันท์. เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับการซ่อมเสริม.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2529.
- จำนง สังข์รักษ์. บทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร ศึกษาใน
ครูและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ใน
เขตการศึกษา 4. ศึกษานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สงขลา, 2530. อัดสำเนา.
- ชลอ พงษ์สามารถ. ศิลปะสำหรับครูมัธยม. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2526.
- ชวลิต คาบแก้ว. วิธีสอนศิลปศึกษา ภาคทฤษฎีและแนวปฏิบัติตามหลักสูตรประถมศึกษา
พ.ศ. 2521. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช, 2526.
- ชม ภูมิภาค. การบริหารโครงการเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- ศิเรก นรสิมา. "ใบอนุญาตประกอบการสอน," วิทยาสาร. 84(4) : 29 - 32 ;
เมษายน 2529.
- ดวงพร เปรมโชติ. การศึกษาปัญหาการใช้สื่อทัศนวัสดุประกอบการสอนภาษาไทย
ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนครราชสีมา (ปีการศึกษา
2511). ศึกษานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร,
2513. อัดสำเนา.
- เต็มสิทธิ์ สงค์ทอง. การศึกษาสถานการณ์ของบริการสื่อทัศนศึกษาในโรงเรียนระดับ
ประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอุทัยธานี พ.ศ. 2516. ศึกษานิพนธ์ กศ.ม.
วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2517. อัดสำเนา.
- ทำนอง จันทิมา. "หลักสูตร," เอกสารลัทธิวิชาศิลปศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์
กรมการฝึกหัดครู, 2515.

- เทียมเมฆ เอื้ออังกูร. "ปัญหาครูไม่ใช่อุปกรณ์การสอน," ปัญหาในระดับมัธยมศึกษา.
มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม,
2528.
- ธนู แสงศักดิ์. "ศิลปะกับสังคม," ใน วารสารจันทร์เกษม. ฉบับที่ 140. 2521.
- นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. ศิลปศึกษากับครูประถม. กรุงเทพฯ : ตีรณสาร, 2525.
- นัยนา คณารักษ์. การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสีของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- บุญทัศน์ ทุนคำ. การศึกษาสภาพเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อทัศนศิลป์ของครูผู้สอน
ในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2516.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517.
อัดสำเนา.
- บุญเหลือ ทองเอี่ยม และสุขสวัสดิ์ ภาษิต. การบริหารและการนิเทศงานสื่อทัศนศึกษา.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.
- บุญฤทธิ คองคาพันธ์. การผลิตสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2526.
- ประเทิน มหำพันธ์. การสอนศิลปะในชั้นประถม. ม.ป.ท., 2511.
- ประเสริฐ ศิลรัตน์. คู่มือการสอนศิลปศึกษาชั้น ป.2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,
2529.
- เปรี๊ยะ กุมท. "การพัฒนาอาจารย์ มหาวิทยาลัยของท่าน," ศรีนครินทรวิโรฒสาร.
ปีที่ 11 ฉบับที่ 5 เดือนธันวาคม 2518.
- เปรี๊ยะ กุมท. การวิจัยสื่อและนวัตกรรมการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยี
ทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

ประเสริฐ ญูเลิศ. การศึกษาปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานศูนย์วิชาการ
กลุ่มโรงเรียนตามทัศนะของประธานกลุ่ม หัวหน้าสำนักงานกลุ่ม และครูวิชาการ
สำนักงาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
 อัดสำเนา.

พานทิพย์ อัมพันธ์จันทร์. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการศึกษาของครูคณิตศาสตร์
ในระดับประถมศึกษา ระหว่างจังหวัดที่มีศูนย์วิชาการและไม่มีศูนย์วิชาการ :
ศึกษาเฉพาะกรณีขอนแก่นกับเลย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.

มะลิจันทร์ เอื้ออานันท์. เอกสารประกอบการสอน วิชาทฤษฎีความรู้และศิลปศึกษา.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
 มินา คงสิริชนะวาทิน. ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถม
ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการและการใช้หลักสูตรประถมศึกษา กลุ่มสร้างเสริม
ลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

ลัดดาวัลย์ หวังพานิช. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
 กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

เลิศ อานันทนง. "แนวคิดใหม่กับศิลปะเด็ก," การแสดงศิลปะเด็กแห่งชาติประเทศไทย
ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครนิมน์, 2525.

เลิศ อานันทนง. "สรุปผลการอภิปรายศิลปะเด็ก : สภาพปัจจุบันและอนาคต,"
ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การนิมน์,
 2529.

_____. ศิลปะเด็ก. กรุงเทพฯ : สำนักนิมน์กราฟิคอาร์ต, 2518.

_____. ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักนิมน์กราฟิคอาร์ต, 2523.

เลิศ อำนันทะ. "ศิลปศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชน," ใน มิตรครู. 23 : 48 - 49 ;
พฤศจิกายน 2519.

_____. "ประสบการณ์จากการสอนศิลปะในชั้นประถมศึกษา," เอกสารลัมนาวินา
ศิลปศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2515.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร
การพิมพ์, 2528.

วนิดา จิงประสิทธิ์. โสตทัศนศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2526.

วรวิทย์ วศิณารากร และคนอื่น ๆ. โสตทัศนศึกษา. เอกสารประกอบการเรียน ฉบับที่ 4
มีนาคม 2513 คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2513.

วิชัย วงษ์ใหญ่. การสอนศิลป์ให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ นวัตกรรมภาพเขียนเด็กไทย
ทั่วประเทศ. สถาบันวัฒนธรรมเชอรัม กรุงเทพฯ, 2521.

_____. "การสอนศิลปศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่," ประชาศึกษา. 29 :
24 - 29 ; มีนาคม 2521.

_____. "ศิลปะเด็กสภาพปัจจุบันและอนาคต," วิทยาจารย์. หน้า 8 - 14.
ฉบับที่ 4 เมษายน 2525.

_____. "ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ," ศิลปะเด็ก :
ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2529.

_____. ศิลปะเบื้องต้น. เอกสารประกอบการเรียน คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัย
วิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515.

วิเชียร เทียมเมือง. ปัญหาและความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการทดลองใช้
หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1 พุทธศักราช 2518. ปริญญานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.
อัครลำเนา.

- วิรัตน์ นิธิไพบูลย์. "การวัดผลทางศิลปศึกษา," การสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เล่ม 2 ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2529.
- _____. ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาอาร์ท, 2526.
- _____. รายงานการวิจัยเรื่องวิวัฒนาการศิลปศึกษาและสุนทรียภาพของเด็กไทยในปัจจุบัน. 2527.
- วิรุณ ตั้งเจริญ และวรรณรัตน์ อินทร์อ่ำ. ศิลปะประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สารศึกษ การพิมพ์, 2515.
- วิโรจน์ ชาทอง และทำนอง จันทิมา. เทคนิคและวิธีสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถม ศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2517.
- วิไล ไบว์เสริวงศ์. ปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใน เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- ศศิธร วงษ์เมตตา. การดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- สงวน รอดบุญ. ศิลปะกับมนุษย์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา, 2524.
- สมิตร คุณากร. หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มวลสารจำกัด, 2520.
- สำเภา วรากร. การบริหารวิทยุ Administration of Audio-Visual Program. แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา ศึกษิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.
- ทวน พันธุ์. การสอนศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภา, 2508.

อารี รังสินธ์. กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, ม.ป.ป.

อารี สุกธินันท์. "ทำทาสความเจียน," วิจัยและวัดผล 27.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

_____. ศึกษาศิลปะและศิลปศึกษา ทศศิลป์ไทย-จีน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปะ
และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

อารี สุกธินันท์ และคนอื่น ๆ. ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : สารศึกษากาแฟพิมพ์, 2515.

_____. วิชาชุดครุประกาศนียบัตรครุมัธยมของครูสภาวิชาศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ครุสภา, 2515.

อารี สุกธินันท์ และวิรุณ ตั้งเจริญ. กิจกรรมสร้างสรรค์. สำนักพิมพ์นิติ, 2518.

อำนาจ จันทรแป้น. "ศูนย์วิชาการในโรงเรียน," ศึกษาศาสตร์. 3 : 18 - 22 ;
กันยายน 2521.

De Kiffer, Robert E. Audiovisual Instruction. The Center for
Applied Research in Education, Inc., New York, 1965.

Dole, Edgar. Audiovisual Materials in Teaching. 3rd. Edition,
 Holt Rinehart and Winston, Inc., New York. 1969.

Lansing, F.M. Artist and Art Education. Iowa : Kendall Hunt
Publishing Company, 1976.

Ragan William B. Foundation of American Education. New York,
Harper & Row, 1966.

Wright, Joyce Ellen. "Arts Education in Secondary School
Classrooms : Factors Related to What Students Learn,"
Dissertation Abstracts international. 46 ;
(February 1986) : 2167 - A.

ภาคผนวก

216
8746
27

ที่ ศธ ๑๔๓๔ / ๑๓๓๔๒

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
ถนนเสรีรักษ์ อำเภอเมืองอุบลราชธานี
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๓

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายอุทัย ท้าวอนันท์ ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเมืองเดชสมสะอาด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเดชอุดม ปัจจุบันกำลังศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และกำลังจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
ปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูสอนวิชาศิลปศึกษา
ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งในการนี้จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อ
การวิจัยจากครูสอนวิชาศิลปในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
และได้ขอความอนุเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องนี้

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พิจารณาแล้วเห็นว่า การวิจัยนี้
จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการประถมศึกษา โดยเฉพาะในสถานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและ
การสอนศิลปศึกษาโดยทั่วไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
นี้ให้การสนับสนุนและอนุเคราะห์เกี่ยวกับการตอบแบบสอบถามเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้
เจ้าตัวจะมาติดต่อประสานงานด้วยตนเอง

หวังว่าคงได้รับความร่วมมือด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายประสิทธิ์ โพธิ์มณี)

หน่วยศึกษานิเทศก์

ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

ฝ่ายวิจัยและประเมินผล โทร. ๒๕๕๓๐๔

โรงเรียนเมืองเดชบ้านสมสะอาด

ต.เมืองเดช อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี

25 ธันวาคม 2533

เรียน อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกท่าน

กระผมกำลังทำวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์
วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
ในการนี้จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของท่านทุกข้อ
จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนวิชา
ศิลปศึกษาต่อไป

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง แล้ว
ส่งคืนผู้บริหารโรงเรียนของท่าน เพื่อนำส่งสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภายในวันศุกร์
ที่ 4 มกราคม 2534 กระผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน ขอขอบพระคุณ
มา ณ โอกาสนี้ และเนื่องในโอกาสปีใหม่ 2534 นี้ กระผมขออำนาจพรให้ท่านและครอบครัว
จงประสบสุขสมหวังด้วยจตุรนิมิตนักษัตร ตลอดปีใหม่นี้ด้วยเทอญ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอภัย ท้าวอนนท์)

อาจารย์ใหญ่โรงเรียนเมืองเดช บ้านสมสะอาด

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเดชอุดม

แบบสอบถาม

ปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 ลักษณะและขนาดของโรงเรียน
- ตอนที่ 2 ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
- ตอนที่ 3 ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ตอนที่ 1

ลักษณะและขนาดของโรงเรียน

ให้ท่านกาเครื่องหมาย (✓) หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. ลักษณะโรงเรียนที่ท่านทำการสอน

- ☐ เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
- ☐ ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

2. ขนาดของโรงเรียนที่ท่านทำการสอน

- ☐ ขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน)
- ☐ ขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน)
- ☐ ขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2

ปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ข้อที่	ปัญหา	มี ปัญหา	ไม่มี ปัญหา	ระดับของปัญหา				
				มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	1. ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต คั่นคว่ำ ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษา							
1.	ความสอดคล้องของสื่อกับเนื้อหากิจกรรม ที่สอน.....							
2.	คุณภาพด้านการผลิตของสื่อที่รับบริการจาก ศูนย์ (ด้านความคงทน ความชัดเจน สี สนใจ).....							
3.	จำนวนสื่อต้นแบบ การเขียนภาพระบายสีที่ ศูนย์ผลิตเพื่อบริการแก่ครู.....							
4.	จำนวนสื่อต้นแบบ การปั้นและแกะสลักที่ศูนย์ ผลิตเพื่อบริการแก่ครู.....							
5.	จำนวนสื่อต้นแบบ การพิมพ์ที่ศูนย์ผลิตเพื่อ บริการแก่ครู.....							
6.	จำนวนสื่อต้นแบบ งานสาน ถักทอ ที่ศูนย์ ผลิตเพื่อบริการแก่ครู.....							

ข้อที่	ปัญหา	มี ปัญหา	ไม่มี ปัญหา	ระดับของปัญหา				
				มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
7.	จำนวนสื่อต้นแบบการรู้คุณค่าทางศิลปะและความผสมกลมกลืนระหว่างศิลปะที่ศูนย์ผลิตเพื่อบริการแก่ครู.....							
8.	จำนวนสื่อต้นแบบงานออกแบบและสร้างสรรค์ที่ศูนย์ผลิตจากวัสดุต่าง ๆ เพื่อบริการแก่ครู.....							
9.	บุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอนศิลปะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ.....							
10.	การได้รับการบริการด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิตสื่อจากศูนย์.....							
11.	การได้รับการสนับสนุนวัสดุสิ้นเปลืองจากศูนย์เมื่อผลิตสื่อ.....							
12.	การสนับสนุนด้านงบประมาณจากศูนย์ในการผลิตสื่อต้นแบบเพื่อส่งเข้าประกวดสื่อต้นแบบจากความคิดสร้างสรรค์ของครูภายในกลุ่ม.....							
13.	การได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากศูนย์ในการประชุมเชิงปฏิบัติการผลิตสื่อวิชาศิลปศึกษาของครูภายในกลุ่ม.....							

ข้อที่	ปัญหา	มี ปัญหา	ไม่มี ปัญหา	ระดับของปัญหา				
				มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
14.	การได้รับการนิเทศจากคณะทำงานของคุณ์ เกี่ยวกับการผลิตสื่อและการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีในศูนย์.....							
15.	การได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ใน การพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วจากศูนย์.....							
	2. ด้านการให้บริการ การจัดเก็บและการ บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษา							
1.	การได้รับการบริการสื่อการเรียนการสอน ศิลปศึกษาจากศูนย์.....							
2.	การได้รับการบริการด้านเครื่องมือและ อุปกรณ์ (Hard Ware) จากศูนย์.....							
3.	ระเบียบในการยืมสื่อและเครื่องมือที่ศูนย์ กำหนด.....							
4.	ระเบียบในการส่งจองสื่อและเครื่องมือที่ ศูนย์กำหนด.....							
5.	การจัดทำหลักฐานเกี่ยวกับการบริการ (การรับ-ส่งและส่งจอง).....							

ข้อที่	ปัญหา	มี ปัญหา	ไม่มี ปัญหา	ระดับของปัญหา				
				มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
6.	การกำหนดระยะเวลาในการส่งจองลื้อและ เครื่องมือของคุณย์.....							
7.	การกำหนดระยะเวลาในการยืมลื้อและ เครื่องมือของคุณย์.....							
8.	สภาพของลื้อและเครื่องมือที่คุณย์ให้บริการ.....							
9.	การรับการประชาสัมพันธ์ลื้อใหม่ ๆ จากคุณย์.....							
10.	จำนวนคณะทำงานในการให้บริการลื้อของคุณย์.....							
11.	ระยะทางระหว่างโรงเรียนและคุณย์ในการ ให้บริการ.....							
12.	การติดต่อขอยืมลื้อและเครื่องมือจากหน่วยงาน อื่น ๆ ภายนอกคุณย์.....							
13.	ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการมายืมและนำส่งคืนลื้อ.....							
14.	การรับการนิเทศเกี่ยวกับการใช้ การเก็บ บำรุงรักษาลื้อจากคุณย์.....							
15.	การได้รับบริการลื้อหมุนเวียนตามระบบ หมุนเวียนของคุณย์.....							

ข้อที่	ปัญหา	มี ปัญหา	ไม่มี ปัญหา	ระดับของปัญหา				
				มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
3.	ด้านการให้ความรู้ แนะนำส่งเสริม เกี่ยวกับเทคนิค การผลิต การใช้สื่อ การเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิค การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษา							
1.	การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการผลิต การ ใช้ และการบำรุงรักษาสื่อของศูนย์ตรงกับ ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....							
2.	การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผลิตสื่อของศูนย์.....							
3.	การได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิค การจัด กิจกรรมการเรียนวิชาศิลปศึกษาโดยตรง.....							
4.	การเดินทางเข้าอบรมในสถานที่ที่ศูนย์กำหนด.....							
5.	การได้รับการนิเทศติดตามผลจากการทำงาน ของศูนย์หลังการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการ.....							
6.	การได้รับการสาธิต การผลิต การใช้สื่อ และการบำรุงรักษาสื่อ.....							
7.	การได้รับเอกสารความรู้เกี่ยวกับการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อการเรียน จากศูนย์.....							

ข้อที่	ปัญหา	มี ปัญหา	ไม่มี ปัญหา	ระดับของปัญหา				
				มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
8.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์ การเขียนภาพระบายสี.....							
9.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์ การปั้นและแกะสลัก.....							
10.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์ การพิมพ์.....							
11.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์ การจัดออกแบบและสร้างสรรค์.....							
12.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์ การจัดงานและถ่ายทอดจากวัสดุต่าง ๆ.....							
13.	การได้รับการอบรมความรู้เรื่องการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและอุปกรณ์ การรู้คุณค่าทางศิลปะ และความผสมกลมกลืน							

ข้อที่	ปัญหา	มี ปัญหา	ไม่มี ปัญหา	ระดับของปัญหา				
				มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ระหว่างศิลปะเกี่ยวกับการผลิต การใช้ การบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน ศิลปศึกษา.....							
14.	การได้รับการสนับสนุนให้ได้มีโอกาสเข้า รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนศิลปศึกษาโดยเฉพาะจากศูนย์.....							
15.	การได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิต การใช้ การบำรุงรักษาสื่อจากการจัดนิทรรศการ ของศูนย์.....							

ตอนที่ 3

ความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ข้อที่	ความต้องการ	มีความ ต้องการ	ไม่มีความ ต้องการ	ระดับของความต้อการ				
				มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1.	ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบ และสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปะ ศึกษา							
1.	ให้ศูนย์สอบถามปัญหาและความต้องการ จากครูก่อนผลิตสื่อต้นแบบและสื่อบริการ.....							
2.	ให้ศูนย์ผลิตสื่อที่มีความสอดคล้องกับ เนื้อหากิจกรรมที่ใช้สอน.....							
3.	ให้ศูนย์ผลิตสื่อที่มีความคงทน ชัดเจน และมีสีสันน่าสนใจ.....							
4.	ให้ศูนย์ผลิตสื่อต้นแบบการเขียนภาพและ ระบายสี.....							
5.	ให้ศูนย์ผลิตสื่อต้นแบบอย่างเพียงพอ.....							
6.	ให้ศูนย์ผลิตสื่อต้นแบบการปั้นและแกะสลัก.....							
7.	ให้ศูนย์ผลิตสื่อต้นแบบการพิมพ์							
8.	ให้ศูนย์ผลิตสื่อต้นแบบงานออกแบบและ สร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ.....							

ข้อที่	ความต้องการ	มีความ ต้องการ	ไม่มีความ ต้องการ	ระดับของความต้องการ				
				มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	2. ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ การ บำรุงรักษา สื่อการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา							
1.	ให้ศูนย์อำนวยความสะดวกในการรับ บริการทุกครั้ง.....							
2.	ให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตสื่อ การเรียนไว้บริการอย่างเพียงพอ.....							
3.	ให้ศูนย์สร้างระบบการยืม การสั่งจอง สื่อและเครื่องมือไว้อย่างชัดเจน.....							
4.	ให้ศูนย์มีหลักฐานการรับบริการ การยืม การสั่งจอง สื่อและเครื่องมือไว้อย่างมี ระบบ.....							
5.	ให้ศูนย์มีสื่อที่มีคุณภาพด้านการผลิต (มี ความคงทน ชัดเจน น่าสนใจ) ไว้ บริการอย่างเพียงพอ.....							
6.	ให้ศูนย์มีสื่อที่มีคุณภาพด้านเนื้อหา (ตรง กับเนื้อหาและกิจกรรมที่สอน) ไว้บริการ อย่างเพียงพอ.....							

ข้อที่	ความต้องการ	มีความ ต้องการ	ไม่มีความ ต้องการ	ระดับของความต้องการ				
				มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
7.	ให้ศูนย์มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ ไว้บริการแก่ครูอย่างเพียงพอ.....							
8.	ให้ศูนย์ประชาสัมพันธ์สื่อใหม่ให้ครูทราบ โดยเร็ว.....							
9.	ให้ศูนย์มีจำนวนคณะทำงานอย่างเพียงพอ.....							
10.	ให้ศูนย์จัดหาพาหนะขนส่งสื่อไป-กลับให้ แก่ครู.....							
11.	ให้ศูนย์มีป้ายแสดงรายการสื่อที่ศูนย์มีไว้ บริการทุกรายการ.....							
12.	ให้ศูนย์ทำปฏิทินออกบริการสื่อและ ดำเนินการตามปฏิทิน.....							
13.	ให้คณะทำงานบริการในศูนย์สามารถให้ คำแนะนำแก่ครูเมื่อครูมีปัญหาในการใช้ สื่อ การเก็บรักษาสื่อ.....							
14.	ให้ศูนย์ทำหน้าที่บริการยืมสื่อที่ไม่มีในศูนย์ ให้กับครูที่ต้องการใช้.....							
15.	ให้จัดหาสื่อไว้บริการครบทุกกิจกรรม การเรียนในหลักสูตร.....							

ข้อที่	ความต้องการ	มีความต้องการ	ไม่มีความต้องการ	ระดับของความต้องการ				
				มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	3. ด้านการให้ความรู้ แนะนำส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิค การผลิต การใช้ การบำรุงรักษาสื่อ การเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา							
1.	ให้ศูนย์สำรวจปัญหาความต้องการในด้านสื่อจากครูก่อนจัดอบรมให้ความรู้.....							
2.	ให้ศูนย์จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านการผลิตสื่อศิลปศึกษา มาให้การอบรมแก่ครู.....							
3.	ให้ศูนย์จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตสื่อวิชาศิลปศึกษา.....							
4.	ให้ศูนย์จัดการอบรมเทคนิคการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา.....							
5.	ให้ศูนย์จัดทำเอกสาร แนะนำการผลิต การใช้ การเก็บบำรุงรักษา ตลอดจนเทคนิคการสอนศิลปศึกษาที่แปลกใหม่ ให้แก่ครู.....							

ข้อที่	ความต้องการ	มีความ ต้องการ	ไม่มีความ ต้องการ	ระดับของความต้องการ				
				มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
6.	ให้ศูนย์สหราชอาณาจักรที่มีความสามารถด้านศิลปะในท้องถิ่นเป็นวิทยากรร่วมเพื่อสะดวกในการขอความช่วยเหลือในโอกาสต่อไป.....							
7.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การเขียนภาพระบายสี.....							
8.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรม การปั้นและแกะสลัก.....							
9.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรมการพิมพ์.....							
10.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการออกแบบและสร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ.....							
11.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนงานสาน ถักทอ.....							
12.	ให้ศูนย์จัดอบรมการผลิตสื่อและการสอนกิจกรรมการรู้คุณค่าของศิลปะและความผสมกลมกลืนระหว่างศิลปะ.....							

ข้อที่	ความต้องการ	มีความ ต้องการ	ไม่มีความ ต้องการ	ระดับของความต้งการ				
				มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
13.	ให้ศูนย์สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสเข้า อบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อ การสอนวิชา ศิลปศึกษาในระดับต่าง ๆ.....							
14.	ให้ศูนย์จัดนิทรรศการ สาธิต การผลิต การใช้ และบำรุงรักษาสื่อศิลปศึกษา...							
15.	ให้ศูนย์ออกนิเทศติดตามผลการประชุม อบรมทุกครั้ง.....							

เสร็จแล้วครับ..... เหนื่อยหน่อยนะครับ..... ขอขอบคุณครับ.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายอุทัย ท้าวอนนท์

เกิดวันที่ 19 เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2491

สถานที่เกิด อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 91 หมู่ที่ 4 ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม

จังหวัดอุบลราชธานี 34160

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ใหญ่ ระดับ 7

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนเมืองเดชบ้านสมสะอาด ตำบลเมืองเดช

อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี 34160

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2509 มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนศรีทองวิทยา 1

อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. 2511 ป.กศ. จากวิทยาลัยครูอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. 2514 พ.ม. จากการสอบชุดวิชา

พ.ศ. 2523 ค.บ. (วิชาเอกศิลปศึกษา)

จากวิทยาลัยครูอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. 2535 กศ.ม. (วิชาเอกศิลปศึกษา)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

กรุงเทพมหานคร

ปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอน
วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

บทคัดย่อ
ของ
อภัย ท้าวอนนท์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา
กุมภาพันธ์ 2535

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีลักษณะที่ตั้งและขนาดของโรงเรียนแตกต่างกันโดยศึกษาใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลองและพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา 2. ด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา และ 3. ด้านการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิต การใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน 97 คน และโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มกลุ่มโรงเรียน 594 คน รวมทั้งสิ้น 691 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปัญหาและความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าซี (Z-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

ผลการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความต้องการในการรับบริการจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนแล้ว พบว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีปัญหามากกว่าครูผู้สอนในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนทุกด้าน ส่วนความต้องการพบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ไม่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความต้องการมากกว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เมื่อเปรียบเทียบปัญหาตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีปัญหาด้านการบริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนมากกว่า

โรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนความต้องการพบว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง มีความต้องการการเป็นศูนย์กลางในการผลิต ค้นคว้า ทดลอง และพัฒนาสื่อต้นแบบและสื่อ การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา และด้านการให้บริการ การจัดเก็บ และบำรุงรักษาสื่อ การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

PROBLEMS AND NEEDS OF UBONRATCHATHANI DRIMARY ART EDUCATORS
IN DRIMARY SCHOOL CLUSTER RESOURCE CENTERS SERVICE

AN ABSTRACT

BY

UTHAI THAOANON

Presented in partial fulfillment of the requirements for the

Master degree of education in Art Education

at Srinakharinwirot University

February 1992

The purposes of the research were to study and compare problems and needs for services of the cluster resource centers art educators in primary schools with different locations and sizes, in three aspects; 1) Being center for producing, experimenting and developing master and instructional materials for art education, 2) Giving services, storing, and maintaining instructional materials for art education, and 3) Providing knowledge, advising, and supporting techniques for producing and using instructional materials for art education, as well as techniques for organizing instructional activities in art education.

The sample used in this research included 97 art educators from the schools in the cluster resource centers and 594 art educators from the schools without the cluster resource centers, totalling 691 art educators. The sample was chosen by the proportional stratified random sampling technique ; the instrument used for the research was the rating-scale questionnaire; and the statistics used for analyzing the data was the Z-test and one-way analysis of variance.

The important research findings were as follows:

The art educators had problems in obtaining services from the cluster resource centers at a moderate level, but had the needs for services from the cluster resource centers at a high level. When compared the school within and without the cluster resource centers, it was found that the art educators in the

school without cluster resource centers had more problems than those within cluster resource centers. When the problems were compared according to the school sizes, it was found that the art educators in the small size schools and the medium size schools had more problems than the large size schools in the aspect of giving service, storing and maintaining instructional materials for art education. When the needs were compared according to the school sizes, it was found that the art educators in the medium size schools had more needs than the small size schools in respect of being center for producing, experimenting and developing master and instructional materials for art education and aspect of giving service, storing and maintaining instructional materials for art education.